

DIAVOLUL ȘI DOMNIȘOARA PRYM

Crimă sau ritual de sacrificiu? Străinului îi este indiferent. Oricare ar fi victima, el își va respecta promisiunea. Oamenii din mica localitate unde nu se întâmplă nimic sunt puși în fața unei opțiuni. Iar în sat nu sunt mai mult de trei inși care “dorm singuri”: preotul, tânăra domnișoară Prym și bătrâna Berta. Cine va fi ales?

Istoria unui om este istoria întregii omeniri. Istoria unui sat este istoria oricărui loc de pe pământ. Binele seamănă perfect cu răul și răul scoate la iveală ce e bun în om. Îngerului păzitor i se întâmplă să adoarmă, spre bucuria diavolului păzitor, în mica așezare a cărei liniște a fost distrusă de un străin ciudat, barmanița hotelului, domnișoara Prym, are multe de rezolvat și o singură săptămână la dispoziție.

*O, Mărie cea zămislită fără de prihană,
roagă-te pentru noi,
cei care ne îndreptăm către Tine.
Amin*

*Și l-a întrebat un fruntaș, zicând:
Învățătorule bun, ce să fac
ca să moștenesc viața cea de veci?
Iar Isus i-a zis:
Pentru ce mă numești bun?
Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu.
LUCA, 18, 18-19*

NOTA AUTORULUI

Prima legendă despre Scindare ia naștere în Persia antică: după ce a creat universul, zeul timpului își dă seama de armonia din jurul său, dar simte că-i lipsește ceva foarte important — un tovarăș cu care să se bucure de toată frumusețea aceea.

Vreme de o mie de ani se roagă să aibă un fiu. Istoria nu spune cui i se roagă, dat fiind că el însuși e stăpân atotputernic, unic și suprem; cu toate acestea se roagă și, în cele din urmă, rămâne însărcinat.

Văzându-și dorința înfăptuită, zeul timpului e cuprins de căință, conștient fiind că echilibrul lucrurilor era cum nu se poate mai fragil. Dar e prea târziu — copilul este pe drum. Tot ce mai poate face cu lamentările sale este ca pruncul pe care-l purta în pânțele să se scindeze în doi.

Legenda povestește că, așa cum din rugăciunea zeului se naște Binele (Ormuzd), din căința lui se naște Răul (Ahriman) — frați gemeni.

Îngrijorat, el rânduește totul astfel încât Ormuzd să iasă primul din pânțelele său, dominându-și fratele și evitând ca Ahriman să dea de furcă universului. Cum însă Răul e isteț și capabil, el izbutește la ceasul nașterii să-l îmbrâncească pe Ormuzd și apucă să vadă cel dintâi lumina stelelor.

Consternat, zeul timpului se decide să creeze aliați pentru Ormuzd: face să ia naștere rasa umană care va lupta împreună cu el pentru a-l domina pe Ahriman și a evita ca acesta să pună stăpânire pe toate.

În legenda persană, rasa umană se naște ca aliată a Binelui și, potrivit tradiției, ea va triumfa în cele din urmă. Altă istorie despre Scindare va apărea însă cu multe veacuri mai târziu, de astă dată într-o versiune opusă: omul ca instrument al Răului.

Cred că mai toți știu ce vreau să spun: un bărbat și o femeie

stau în grădina Raiului și se bucură de toate desfătările imaginabile. Există o singură interdicție — cuplul nu va putea cunoaște niciodată ce înseamnă Binele și Răul. Domnul atotputernic a spus (*Fac*, 2:17): “iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci”.

Și într-o bună zi se ivește șarpele, asigurându-i că această cunoaștere e mai importantă chiar decât raiul și că trebuiau să intre în posesia ei. Femeia refuză, zicând că Dumnezeu i-a amenințat cu moartea, dar șarpele garantează că nu se va întâmpla nimic asemănător: dimpotrivă, în ziua când vor ști ce înseamnă Binele și Răul, vor fi egali cu Dumnezeu.

Convinsă, Eva mănâncă din fructul interzis și-l împarte și cu Adam. Din clipa aceea, echilibrul original al Paradisului se destramă, iar cei doi sunt izgoniți și blestemați. Există însă o frază enigmatică rostită de Dumnezeu și care-i dă dreptate șarpelui: “*Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscând binele și răul.*”

Nici în acest caz (după cum nici în cel al zeului timpului care se roagă pentru ceva, deși el e stăpânul absolut), Biblia nu lămurește cu cine anume stă de vorbă Dumnezeul unic și — admitând că este unic — de ce spune “*unul dintre noi*”.

Oricum ar fi, rasa umană e osândită încă de la început ca în eterna Scindare să evolueze între cele două contrarii. Și la fel și noi, pradă aceluiași îndoieli ca și strămoșii noștri; cartea de față are drept scop să abordeze această temă apelând, în unele momente ale intrigii, la unele legende cu acest subiect și răspândite pe toată fața pământului.

Cu *Diavolul și domnișoara Prym* am încheiat trilogia *Și în ziua a șaptea...*, din care fac parte *Pe malul râului Piedra am șezut și-am plâns* (1994) și *Veronika se hotărăște să moară* (1998). Cele trei cărți vorbesc despre o săptămână din viața unor persoane normale care, brusc, se pomenesc confruntate cu dragostea, moartea și puterea. Am fost totdeauna încredințat că transformările profunde, atât în ființa umană cât și în societate, au loc într-un interval de timp foarte redus. Când ne așteptăm

Paulo Coelho – Diavolul și domnișoara Prym

---

mai puțin, viața ne confruntă cu o provocare spre a ne pune la încercare curajul și voința de schimbare; în acest moment, nu are rost să pretindem că nu se întâmplă nimic sau să ne scuzăm zicând că nu suntem pregătiți.

Provocarea nu așteaptă. Viața nu privește îndărăt. O săptămână este un interval de timp suficient ca să decidem ne hotărâm dacă ne acceptăm destinul sau nu.

Buenos Aires, august 2000

De vreo cincisprezece ani, bătrâna Berta se așeza zilnic în fața porții sale. Locuitorii din Viscos știau că așa se comportă de obicei oamenii vârstnici: visează la trecut și la tinerețe, contemplă o lume din care nu mai fac parte, caută subiecte de conversație cu vecinii.

Berta avea însă un motiv ca să stea acolo. Și așteptarea i-a luat sfârșit în acea dimineață când l-a văzut pe străin urcând povârnișul abrupt și îndreptându-se agale către unicul hotel din sat. Nu arăta așa cum și-l imaginase în atâtea rânduri; hainele îi erau uzate de-atâta purtat, avea părul mai lung ca de obicei și barba bună de aranjat.

Dar venea cu suita lui: diavolul.

“Bărbatul meu are dreptate”, își zise ea în sinea ei. “Dacă n-aș fi fost eu aici, nimeni n-ar fi observat.” Era foarte nepricepută la calculul vârstelor, apreciind că omul avea între patruzeci și cincizeci de ani. “Un tinerel”, gândi ea, folosind un reper pe care numai bătrânii îl pot înțelege. Se întrebă tăcută cât timp avea să rămână acolo, dar nu ajunsese la nici o concluzie; poate puțin, de vreme ce purta cu el doar un rucsac. Se putea să rămână doar o noapte înainte de a pleca mai departe într-o direcție necunoscută ei, dar care, de fapt, nici nu o interesa.

Oricum, toți anii câți rămăsese așezată în fața porții casei sale în așteptarea sosirii lui nu fuseseră în zadar, deoarece o învățaseră să înțeleagă frumusețea munților — ceva ce nu observase până atunci din simplul motiv că se născuse acolo și era obișnuită cu peisajul.

După cum era de așteptat, omul intră în hotel. Berta se gândi că s-ar fi putut duce să stea de vorbă cu preotul despre acea prezență de nedorit: el însă nici n-ar fi ascultat-o, zicându-și că era o închipuire de-a bătrânilor.

Bun, acum îi rămânea să vadă ce urma să se întâmple. Un

diavol n-are nevoie de timp ca să pricinuiască mari dezastre – precum vijeliile, uraganele și avalanșele, care, în câteva ceasuri, pot distruge copaci plantați cu două sute de ani în urmă. Berta își dădu brusc seama că simplul fapt de a ști că răul tocmai sosise în Viscos nu schimba cu nimic situația; diavolii vin și pleacă mereu, fără ca prezența lor să aibă neapărat vreo urmare. Ei bat în mod constant lumea, uneori doar ca să vadă ce se mai întâmplă, alteori ca să pună la încercare un suflet sau altul, dar sunt nestatornici și și schimbă țintele fără nici o logică, ghidați numai de plăcerea unei bătălii care ar merita să fie dată. Berta credea că Viscos-ul nu prezintă nimic interesant sau special ca să atragă pentru mai mult de o zi atenția indiferent cui, cu atât mai puțin pe-a cuiva atât de important și de ocupat ca un mesager al tenebrei.

Încercă să se gândească la altceva, dar imaginea străinului nu-i ieșea din minte. Cerul, mai înainte însoțit, începu să se acopere de nori.

“E normal, așa se-ntâmplă totdeauna la vremea asta”, cugetă ea. Nici o legătură cu sosirea străinului, o simplă coincidență.

Atunci auzi zgomotul foarte îndepărtat al unui tunet, urmat de încă trei. Pe de o parte, asta însemna că se apropia o ploaie; pe de altă parte, dacă ar fi fost să dea crezare vechilor tradiții ale locului, sunetul acela putea fi interpretat ca vocea unui Dumnezeu mânios, plângându-se că oamenii deveniseră indiferenți la prezența sa.

“Poate că ar trebui să fac ceva. La urma urmelor, ceea ce așteptam s-a și întâmplat.”

Câteva minute rămase atentă la tot ce se petrecea în jurul ei; norii continuau să se lase asupra așezării, clar nu mai auzi nici un alt sunet. Ca o bună ex-catolică, nu dădea nici o crezare tradițiilor și superstițiilor, mai ales celor din Viscos, care-și aveau rădăcinile în vechea civilizație celtică ce fusese cândva predominantă în zonă.

“Un tunet e pur și simplu un fenomen natural. Dacă Dumnezeu ar vrea să le vorbească oameni lor, n-ar folosi mijloace atât de indirecte.”

Gândindu-se la toate acestea, îi ajunse brusc la urechi vacarmul unui fulger — de astă dată mult mai apropiat. Berta se ridică, își luă scaunul și intră în casă înainte de a începe să plouă —, dar acum cu inima strânsă, ca de o teamă pe care nu o putea defini.

“Ce să fac?”

Dorea ca străinul să plece numaidecât; era prea bătrână ca să mai poată fi de folos cuiva, sieși, satului ei sau — mai presus de toate – Dumnezeului Atotputernic care, dacă avea nevoie de ajutor, ar fi ales cu siguranță pe cineva mai tânăr. Totul nu era decât un delir; neavând ce face, soțul ei încerca să născocască diverse lucruri ca să o ajute să-și omoare timpul.

Că-l văzuse însă pe diavol — ah, de asta nu se îndoia câtuși de puțin.

În carne și oase, îmbrăcat ca un pelerin.

Hotelul era în același timp prăvălie cu produse regionale, restaurant cu mâncăruri tipice și bar unde locuitorii din Viscos obișnuiau să se adune ca să discute mereu despre aceleași lucruri — ca de pildă vremea sau lipsa de interes a tinerilor față de sat. “Nouă luni de iarnă, trei luni de caznă”, obișnuiau ei să zică, referindu-se la faptul că în numai nouăzeci de zile trebuiau să facă toate muncile câmpului, fertilizarea, semănăturile, așteptarea, recoltarea, punerea la adăpost a finului, tunsul linii.

Toți cei ce locuiau acolo știau că se încăpățâneau să-și ducă zilele într-o lume care-și trăise traiul; dar tot nu le venea ușor să accepte că făceau parte dintr-o ultimă generație de agricultori și păstori care populau de veacuri munții aceia. Mai devreme sau mai târziu aveau să sosească însă mașinile, vitele aveau să fie crescute departe de acolo, cu hrană specială, satul însuși avea să fie vândut pesemne unei mari firme, cu sediul într-o țară străină, care-l putea transforma într-o stațiune de schi.

La fel se întâmplase și cu alte așezări din regiune, dar Viscos rezista, pentru că avea o datorie față de trecutul său, față de puternica tradiție a strămoșilor care locuiseră cândva acolo și care îi învățaseră cât era de important să lupte până în ultima clipă.

Străinul citi cu atenție fișa hotelului, întrebându-se cum să o completeze. După accent, avea să se știe că vine din vreo țară din America de Sud, și se decise că aceasta avea să fie Argentina, pentru că-i plăcea mult echipa ei de fotbal. Fișa cerea adresa, și el scrisese strada Columbia, socotind că sudamericani au obiceiul să se complimenteze reciproc, numind locuri importante după numele unor țări învecinate. Ca nume, și-l alege pe cel al unui terorist faimos din secolul trecut.

În mai puțin de două ore, toți cei 281 de locuitori din Viscos știau că în sătucul lor tocmai sosise un străin pe nume Carlos, născut în Argentina, și care locuia pe mult râvnita stradă Columbia din Buenos Aires. Acesta este avantajul localităților foarte mici: nu e nevoie să faci nici un efort ca să se afle

numaidecât totul despre viața ta personală.

Aceasta era, de altfel, chiar intenția nou-venitului.

Urcă în camera lui și-și goli rucsacul: în el erau câteva articole de îmbrăcăminte, un aparat de ras, o pereche de pantofi extra, vitamine pentru prevenirea răcelilor, un caiet gros în care-și nota observațiile și unsprezece lingouri de aur cântărind fiecare câte două kilograme. Epuizat de încordare, de urcuș și de greutatea pe care o cărase, adormi aproape imediat, nu înainte însă de a pune un scaun în dreptul ușii ca să o blocheze, chiar dacă știa că putea conta pe fiecare dintre cei 281 de locuitori din Viscos.

A doua zi își luă cafeaua de dimineață, lăsă hainele la recepția micului hotel ca să-i fie spălate, puse la loc în rucsac lingourile de aur și plecă spre muntele care se înălța la est de sat. În drum, zări doar un locuitor de prin partea locului, o bătrână care ședea în fața casei și-l privea cu un aer curios.

Se făcu nevăzut în pădure și așteptă până ce auzul i se obișnuia cu zgomotele insectelor, ale păsărilor și ale vântului bătând prin rămurișurile desfrunzite; știa că, într-un loc ca acela, putea fi observat fără a-și da seama, așa că stătu aproape un ceas fără să întreprindă nimic.

Când fu sigur că un eventual observator s-ar fi plictisit și ar fi plecat fără nici o noutate de povestit, sapă o groapă lângă o formație stâncoasă în formă de Y și ascunse acolo unul din lingouri. Urcă apoi nițel mai sus, rămase încă un ceas ca și cum ar fi contemplat natura într-o meditație profundă, văzu altă formație stâncoasă — de astă dată asemănătoare cu un vultur — și sapă încă o groapă, unde puse celelalte zece lingouri de aur.

Prima persoană pe care o zări pe drumul de întoarcere în sat fu o tânără fată pe malul unuiia dintre numeroasele pâraie temporare din zonă, formate de ghețarii care se topeau. Ea își ridică privirea de pe cartea pe care o citea, îi observă prezența și-și reluă lectura; fără doar și poate, maică-sa o învățase să nu

adreseze nici o vorbă unui străin.

Străinii însă, când ajung într-un oraș nou, au dreptul de a încerca să intre în relații cu persoane necunoscute, așa încât se apropie de ea.

— Bună — zise el. E foarte cald pentru vremea asta.

Ea încuviință din cap.

Străinul insistă:

— Mi-ar face plăcere să veniți ca să vedeți ceva.

Ea lăsa politicos cartea deoparte, întinse mâna și se prezentă:

— Mă numesc Chantal, seara lucrez la barul hotelului unde sunteți găzduit, așa încât m-am mirat că n-ați coborât să cinați, fiindcă un hotel câștigă bani nu doar din închirierea camerelor, ci și din tot ce consumă oaspeții. Dumneavoastră sunteți Carlos, din Argentina, și locuiți pe o stradă numită Columbia; toți cei din oraș au și aflat asta, fiindcă un bărbat care sosește aici în afara sezonului de vânatoare e totdeauna un obiect de curiozitate. Un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu părul încărunțit și privirea cuiva care a trecut prin multe în viață.

Cât despre invitația de a vedea ceva, vă mulțumesc, dar peisajul din Viscos îl cunosc din toate unghiurile posibile și imaginabile; poate ar fi mai bine să va arăt eu locuri pe care nu le-ați mai văzut, dar cred că sunteți foarte ocupat.

— Am cincizeci și doi de ani, nu mă cheamă Carlos, toate datele din registru sunt false.

Chantal nu mai știu ce să spună. Străinul continuă:

— Nu Viscos-ul vreau să vi-l arăt. E ceva ce n-ați mai văzut nicidecum.

Ea citise multe povești cu fete care se hotărăsc să-l urmeze pe un străin în adâncul pădurii și dispar fără urmă. O clipă o cuprinsese frica; dar frica îi fu repede înlocuită de sentimentul aventurii – la urma urmelor, bărbatul acela n-ar îndrăzni să-i facă nimic rău, deoarece ea apucase să-i spună că toți cei din sat știau de prezența lui, chiar dacă toate datele din registru nu corespundeau cu realitatea.

— Cine sunteți? — întrebă ea. Dacă e adevărat ce-mi spuneți,

nu vă dați seama că pot să vă denunț la poliție că v-ați falsificat identitatea?

— Promit să răspund la toate întrebările duminică, dar mai înainte trebuie să vii cu mine, fiindcă doresc să-ți arăt ceva. E la cinci minute de mers pe jos de-aici.

Chantal închise cartea, trase adânc aer în piept și rosti o rugăciune tăcută, în timp ce în inimă i se amestecau nerăbdarea și teama. Apoi se ridică și-l însoți pe străin, încredințată că nu era decât tot un moment de frustrare în viața ei, care începea mereu cu o întâlnire plină de promisiuni, pentru a se dovedi apoi că nu e decât tot un vis de dragoste imposibilă.

Bărbatul se duse până la stâncile în formă de Y, îi arătă pământul proaspăt săpat și o rugă să scoată la iveală ceea ce fusese îngropat acolo.

— O să mă murdăresc pe mâini — zise Chantal. O să-mi murdăresc rochia.

Bărbatul apucă o cracă, o rupse și i-o dădu ca să sape cu ea pământul. Ea se miră de comportarea lui, dar se hotărî să facă ceea ce-i cerea.

Cinci minute mai târziu, Chantal avea în fața ochilor lingoul de aur gălbui și murdar.

— Pare aur — zise ea.

— E aur. E al meu. Acum îngroapă-l, te rog, la loc.

Ea îi dădu ascultare. Bărbatul o duse până la celălalt ascunziș. Chantal începu iar să sape și de astă dată rămase uluită de cantitatea de aur de sub ochii ei.

— E tot aur. Și tot al meu — zise străinul.

Chantal se pregătea să acopere iarăși aurul cu pământ, când el îi ceru să lase groapa așa cum era.

Se așeză pe una din pietre, își aprinse o țigară și privi în zare.

— De ce ați vrut să-mi arătați asta?

El nu zise nimic.

— Cine sunteți, de fapt? Ce faceți aici? De ce-mi arătați toate astea când știți că pot spune tuturor ce e ascuns aici, în munte?

— Prea multe întrebări deodată – răspunse străinul, cu ochii ațintiți tot asupra muntelui, ca și cum i-ar fi ignorat prezența. Cât despre ideea de a le spune celorlalți, chiar vreau să o faci.

— Mi-ați promis că dacă vin cu dumneavoastră, îmi veți răspunde la orice întrebare.

— În primul rând, să nu crezi în promisiuni. Lumea e plină de ele: bogăție, mântuire veșnică, dragoste fără sfârșit. Unii cred că pot să promită orice, alții acceptă tot ce le asigură zile mai bune, așa cum trebuie să fie și în cazul duminicilor. Cei care promit și nu se țin de cuvânt sfârșesc în neputință și frustrare; la fel se întâmplă și cu cei care își respectă promisiunile făcute.

Complica lucrurile; vorbea de propria-i viață, de noaptea care-i schimbase destinul, de minciunile cărora fusese obligat să le dea crezare din cauză că realitatea era cu neputință de acceptat. Trebuia să vorbească pe limba tinerei fete, așa încât ea să-l poată înțelege.

Chantal înțelegea însă aproape tot. Ca toți bărbații în vârstă, el se gândea insistent să se culce cu o femeie mai tânără. Ca orice om, credea că banii puteau să cumpere orice. Ca orice străin, era sigur că fetele dintr-o așezare izolată sunt destul de naive ca să accepte orice propunere, reală sau imaginară, cu condiția ca aceasta să le ofere o posibilitate, fie și îndepărtată, de a pleca de-acolo.

Nu era nici primul și — din păcate — nici ultimul care încerca să o seducă într-un mod atât de grosolan. Ceea ce o tulbura era cantitatea de aur pe care i-o oferise; nu-și imaginase niciodată că era atât de valoroasă, ceea ce-i făcea plăcere, dar îi crea și o senzație de panică.

— Sunt prea bătrână ca să mai cred în promisiuni — răspunse ea încercând să tragă de timp.

— Și totuși ai crezut mereu și vei continua să crezi.

— Vă înșelați; știu că trăiesc în Paradis, am citit Biblia și nu voi cădea și eu în greșeala Evei, care nu s-a mulțumit cu ce avea.

Evident, nu acesta era adevărul, acum o și încerca neliniștea că străinul ar fi și putut să-și piardă interesul și să plece.

Adevărul era că ea însăși țesuse pânza ca un păianjen, provocând întâlnirea din pădure; se așezase strategic într-un loc pe unde el urma să treacă la întoarcere, așa încât să poată găsi pe cineva cu care să vorbească, să audă poate încă o promisiune, câteva zile de vis cu o posibilă nouă iubire și o călătorie fără întoarcere dincolo de valea natală. Inima îi mai fusese frântă de multe ori și totuși încă mai credea că avea să-l întâlnească pe bărbatul vieții sale. La început lăsase să-i scape multe ocazii gândind că persoana sortită încă nu sosise, acum simțea însă că timpul fugea mai repede decât crezuse și era gata să plece din Viscos cu primul bărbat dispus să o ia, chiar dacă n-ar fi simțit nimic pentru el. Cu siguranță, avea să învețe să-l iubească — dragostea era doar o chestiune de timp.

— Exact asta vreau să aflu: dacă trăim în paradis sau în infern — îi întrerupse gândurile bărbatul.

Bun, iată-l cum cădea în capcană.

— În paradis. Dar dacă trăiești mult timp într-un loc perfect, în cele din urmă te plictisești.

Aruncase prima momeală. Spusese, cu alte cuvinte: “Sunt liberă, sunt disponibilă”. Următoarea lui întrebare ar fi trebuit să fie: “Ca dumneata?”

— Ca dumneata? — vru să știe străinul.

Trebuia să fie prudentă, nu trebuia să se repeadă prea însetată la izvor, altminteri el s-ar fi putut speria.

— Nu știu. Uneori simt că da, alteori cred că soarta mea este aici și nu știu cum aş putea să trăiesc departe de Viscos.

Următorul pas: să simuleze indiferența.

— Bine, dacă nu vrei să-mi spunei nimic despre aurul pe care mi l-ai arătat, vă rămân îndatorată pentru plimbare și mă întorc la pâraul și la cartea mea. Vă mulțumesc.

— Un moment!

Bărbatul mușcase din momeală.

— Sigur că o să-ți explic ce-i cu aurul; altminteri de ce te-aș fi adus până aici?

Sex, bani, putere, promisiuni. Dar Chantal făcu o mină de

parcă ar fi fost în așteptarea unei revelații uimitoare; bărbații încearcă o voluptate ciudată să se simtă superiori, fără a ști că de cele mai multe ori se comportă într-un mod absolut previzibil.

— Trebuie să fiți un om cu multă experiență de viață, cineva care m-ar putea învăța multe.

Așa. Să salte un pic undița, să laude puțin ca să nu sperie prada: iată o regulă importantă.

— Până una, alta, aveți prostul obicei că, în loc să răspundeți la o simplă întrebare, țineți predici nesfârșite despre promisiuni sau despre felul cum trebuie să ne comportăm în viață. Aș fi bucuroasă dacă mi-ați răspunde la întrebările pe care vi le-am pus de la început: Cine sunteți? Și ce faceți aici?

Străinul își coborî ochii dinspre munți și o măsură cu privirea pe fata din fața lui. Lucrase vreme de mulți ani cu tot felul de oameni și știa aproape cu toată certitudinea — ce era în mintea ei. Fără îndoială, ea credea că-i arătase aurul ca s-o impresioneze cu bogăția lui, tot așa cum încerca ea acum să-l impresioneze pe el cu tinerețea și indiferența ei.

— Cine sunt eu? Bun, să zicem că sunt un om care de o bună bucată de vreme caută un anumit adevăr; l-am descoperit până la urmă în teorie, dar nu l-am pus niciodată în practică.

— Ce fel de adevăr?

— Despre natura ființei umane. Am descoperit că, dacă ni s-ar da prilejul să cădem în ispită, până la urmă am și cădea. În funcție de condiții, toate ființele umane de pe pământ sunt dispuse să facă rău.

— Eu cred...

— Nu e vorba de ceea ce credem sau vrem să credem, dumneata sau eu, ci de a descoperi dacă teoria mea este corectă. Vrei să știi cine sunt eu? Sunt un industriaș foarte bogat, foarte faimos, conduc mii de angajați, nemilos când a fost nevoie și bun când am socotit că e necesar.

Cineva care a trăit lucruri despre care oamenii nici nu visează că există și care a căutat dincolo de limitele atât ale plăcerii cât și ale cunoașterii. Un om care a cunoscut paradisul când se socotea

prizonier în infernul rutinei și-al familiei și care a cunoscut infernul când a putut să se bucure de paradis și de libertatea totală. Iată ce sunt, un om care a fost bun și rău de-a lungul întregii vieți, pesemne persoana cea mai capabilă să răspundă la întrebarea mea despre esența ființei umane — și iată de ce mă aflu aici. Știu ce vei vrea să știi acum.

Chantal simțea că pierde teren; trebuia să-l recupereze rapid.

— Credeți că am să-ntreb: de ce mi-ați arătat aurul? Dar la drept vorbind vreau să știu de ce oare un industriaș bogat și faimos vine la Viscos în căutarea unui răspuns pe care-l poate găsi în cărți, universități sau pur și simplu consultând un filozof ilustru.

Străinului îi plăcu inteligența fetei. Bravo, își alesese persoana nimerită — ca totdeauna.

— Am venit la Viscos pentru că mi-am făcut un plan. Cu multă vreme în urmă, am văzut o piesă de teatru de un autor pe nume Dürrenmatt, pe care trebuie să-l cunoști...

Comentariul era doar o provocare; era limpede că fata aceea nu auzise niciodată de Dürrenmatt, iar acum avea să afișeze iar un aer indiferent, ca și cum ar ști despre cine e vorba.

— Continuați — zise Chantal, simulând indiferența.

— Îmi pare bine că-l cunoști, dar dă-mi voie să-ți amintesc la care dintre piesele lui de teatru mă refer — își măsură bine cuvintele, astfel încât comentariul lui să nu sune exagerat de cinic, ci cu fermitatea cuiva care era conștient că ea minte.

— E vorba de o femeie care, după ce se îmbogățește, se întoarce într-un oraș doar ca să-l umilească sau să-l distrugă pe bărbatul care o respinsese când era tânără. Toată viața, căsătoria, succesul financiar îi fuseseră motivate numai de dorința de a se răzbuna pe prima ei iubire.

Așa mi-am conceput și eu jocul: să merg într-un loc izolat de lume, unde toți privesc viața cu bucurie, pace, compasiune, și să văd dacă-i pot face pe oameni să calce unele dintre poruncile fundamentale.

Chantal încetă să-l mai privească și-și aținti ochii asupra

munților. Știa că străinul își dăduse seama că nu-l cunoștea pe acel scriitor și că acum îi era frică să n-o întrebe care sunt poruncile esențiale; nu fusese niciodată foarte credincioasă, n-avea nici cea mai mică idee.

— În târgușorul acesta toată lumea e cinstită, începând cu dumneata — continuă străinul. Ți-am arătat un lingou de aur care ți-ar oferi independența necesară ca să pleci de-aici, să cutreieri lumea, să faci ce visează mereu să facă fetele din așezările mici și izolate. Lingoul va rămâne aici; dumneata știi că este al meu, dar ai putea să-l furi dacă ai vrea. Și ai călca o poruncă esențială: “Să nu furi”.

Fata îl privi pe străin.

— Cât despre celelalte douăsprezece lingouri, ele sunt suficiente pentru ca toți locuitorii satului să nu mai fie nevoiți să muncească cât vor trăi continuă el —. Nu ți-am cerut să le acoperi cu pământ, pentru că le voi duce într-un loc numai de mine știut. Vreau ca, după ce te întorci în sat, să spui ce ai văzut și că sunt dispus să le dau lingourile cu condiția ca locuitorii din Viscos să facă ceva ce nici n-au visat vreodată.

— Ce, de exemplu?

— Nu-i vorba de un exemplu, ci de ceva concret: vreau să încalce porunca “să nu ucizi”.

— Cee?

Întrebarea izbucnise ca un țipăt.

— Exact ce ai auzit. Vreau să comit o crimă.

Străinul observă că trupul fetei înțepenise și că putea pleca în orice clipă, fără să mai audă restul poveștii. Se impunea să spună repede tot ce plănuise.

— Termenul e de o săptămână. Dacă după șapte zile cineva din sat e găsit mort — poate fi chiar un bătrân care nu mai e bun de muncă, un bolnav incurabil, un handicapat mintal care nu face decât să le dea de furcă celorlalți, numai o victimă să fie banii aceștia vor fi ai locuitorilor satului și eu voi trage concluzia că toți suntem răi. Dacă dumneata vei fura lingoul acela, dar satul va rezista ispitei, sau invers, voi trage concluzia că există buni și

răi, ceea ce îmi ridică o problemă serioasă, fiindcă asta presupune o luptă pe plan spiritual, care poate fi câștigată de oricare din cele două părți. Dumneata crezi oare în Dumnezeu, în planuri spirituale, în luptele dintre îngeri și diavoli?

Tânăra femeie nu spuse nimic și-și dădu seama că de astă dată pusese întrebarea într-un moment nepotrivit, riscând să nu mai poată face altceva decât să-i întoarcă spatele, fără a-l lăsa să isprăvească. Era mai bine să înceteze cu ironiile și să treacă direct la subiect.

— Dacă, în cele din urmă, voi pleca din sat cu cele unsprezece lingouri de aur ale mele, atunci ideea în care am vrut să cred se va dovedi că a fost o minciună. Voi muri cu un răspuns pe care nu vreau să-l primesc, deoarece viața ar fi mai acceptabilă dacă aș avea eu dreptate și lumea ar fi rea.

Și totuși suferința mea va rămâne aceeași, dar dacă toți suferă, durerea e mai suportabilă. Și totuși, dacă numai unii sunt condamnați să înfrunte mari tragedii, atunci e ceva greșit în Creație.

Ochii tinerei Chantal se umplură de lacrimi. Făcu totuși un efort ca să se controleze:

— De ce faci asta? De ce în satul meu?

— Nu e vorba de dumneata sau de satul dumitale, mă gândesc doar la mine: istoria unui singur om este istoria tuturor oamenilor. Vreau să știu dacă suntem buni sau răi. Dacă suntem buni, Dumnezeu este drept; și El mă va ierta pentru tot ce am făcut, pentru răul pe care l-am dorit celor care au încercat să mă distrugă, pentru hotărârile greșite pe care le-am luat în momentele cele mai importante, pentru propunerea pe care ți-o fac acum — fiindcă El a fost cel care m-a împins în partea întunecată.

Dacă suntem răi, atunci totul e îngăduit, n-am luat niciodată vreo hotărâre greșită, suntem de la bun început osândiți și prea puțin contează ce facem în viața asta, mântuirea stă dincolo de gândurile sau faptele ființei umane.

Înainte ca Chantal să plece, el adăugă:

— Poți să te hotărăști să nu colaborezi. În cazul acesta, le voi spune eu însumi tuturor că ți-am dat ocazia să-i ajuți, dar ai refuzat, drept care le voi face chiar eu propunerea. Dacă se vor hotărî să ucidă pe cineva, e foarte probabil că prima victimă vei fi chiar dumneata.

Locuitorii din Viscos se obișnuiseră imediat cu rutina străinului: se trezea în zori, bea o cafea tare dimineța și pleca să se plimbe în munți, în pofida ploii care nu contenea să cadă din a doua zi a venirii sale în sat, transformându-se apoi în lapoviță, cu rare perioade de acalmie. Nu mânca niciodată la prânz; obișnuia să se întoarcă la hotel după-amiaza devreme, se zăvora în cameră și, după cum presupuneau toți, dormea.

De cum se înnopta, își relua plimbările, de astă dată prin împrejurimile satului. Ajungea totdeauna cel dintâi la restaurant, se pricepea să comande felurile cele mai rafinate, nu se lăsa înșelat la nota de plată. Alegea totdeauna cel mai bun vin – care nu era neapărat și cel mai scump, fuma o țigară și apoi se ducea la bar, unde începea să-și facă prieteni printre bărbații și femeile care-l frecventau.

Îi plăcea să asculte povești din regiune, despre generațiile care trăiseră în Viscos (cineva zicea că în trecut fusese o așezare mult mai mare decât astăzi, mărturie putând sta un număr de case în ruină de la capetele celor trei străzi existente), despre obiceiurile și superstițiile inerente vieții oamenilor de la țară, despre noile tehnici din agricultură și păstorit.

Când îi venea rândul să vorbească și el despre sine, povestea unele istorii care se băteau cap în cap — uneori zicea că fusese marinar, alteori se referea la mari uzine de armament pe care le condusesese sau la o perioadă în care abandonase totul spre a petrece o vreme într-o mănăstire, în căutarea lui Dumnezeu.

După ce plecau de la bar, localnicii se întrebau dacă spunea adevărul sau mințea. Primarul socotea că un om poate fi multe lucruri în viață, chiar dacă locuitorii din Viscos își cunoșteau neabătut destinul încă de mici copii; preotul avea o părere diferită și-l considera pe noul sosit ca pe un ins pierdut, rătăcit, care venise acolo în încercarea de a se găsi pe sine.

Singurul lucru de care erau siguri cu toții este că avea să rămână în sat doar șapte zile; patroana hotelului povestise că-l

văzuse telefonând la aeroportul din capitală, ca să-și confirme plecarea, ciudat, în Africa, și nu în America de Sud. Apoi, după convorbirea telefonică, scosese din buzunar un teanc de bancnote ca să plătească toată chiria pentru cameră și toate mesele consumate sau viitoare, chiar dacă ea îi spusese că avea toată încrederea în el. Străinul insistând, femeia îi sugera să utilizeze cartea de credit, după cum făceau mai toți oaspeții; în felul acesta, i-ar fi rămas bani pentru orice situații neprevăzute care i s-ar fi putut ivi în restul călătoriei. Vru să adauge “poate în Africa nu se acceptă cărți de credit”, dar ar fi fost nedelicat să arate că-i ascultase convorbirea sau să creadă că unele continente sunt mai avansate decât altele.

Străinul îi mulțumi pentru grija arătată, dar o refuză politicos.

În următoarele trei nopți plăti — tot peșin — câte un rând de băutură pentru toți cei de față. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată în Viscos, astfel încât lumea uită de istoriile contradictorii și începu să-l privească pe acel bărbat ca pe o persoană generoasă și prietenoasă, fără prejudecăți, gata să-i trateze pe țărani ca și cum ar fi fost egali cu bărbații și femeile din marile orașe.

Acum, discuțiile își schimbaseră tema: când se închidea barul, unii băutori întârziați îi dădeau dreptate primarului, zicând că nou-venitul era un bărbat experimentat, capabil să înțeleagă valoarea unei prietenii trainice; alții susțineau că avea dreptate preotul, de vreme ce cunoștea mai bine sufletul omenesc, și că străinul era un om singuratic, căutându-și noi prieteni sau o nouă perspectivă asupra vieții. Oricum ar fi fost, era o persoană agreabilă și locuitorii din Viscos erau convinși că aveau să-i simtă lipsa după ce avea să plece luna viitoare.

În plus, era și un ins extrem de discret și toți făcură această observație în temeiul unui amănunt important: călătorii, mai cu seamă când soseau neînsoțiți, căutau totdeauna să intre în relații cât mai strânse cu Chantal Prym, fata care servea la bar poate în speranța unei idile efemere sau cine știe din ce motiv. Bărbatul acesta însă i se adresa numai ca să comande băuturi și nu schimbase niciodată priviri seducătoare sau libidinoase cu tânăra

femeie.

Practic, în cele trei nopți de după întâlnirea de la pârau, Chantal nu izbuti să doarmă. Furtuna — care trecea și venea — scutura jaluzelele metalice, făcând un zgomot înspăimântător. Se trezea în repetate rânduri scăldată în sudoare, cu toate că pe timpul nopții debransa totdeauna încălzirea din cauza prețului electricității.

În prima noapte, avu parte de prezența Binelui. Între un coșmar și altul — pe care nu izbutea să și le amintească — se ruga și-i cerea lui Dumnezeu să o ajute. Nici o clipă nu-i trecuse prin minte să povestească ceea ce auzise și să fie astfel mesagera păcatului și a morții.

După o vreme, socoti că Dumnezeu era mult prea departe ca să o audă și începu să se roage pentru bunica ei, răposată cu câțva timp în urmă și care o crescuse după ce mama ei murise la naștere. Se agăța cu toată puterea de ideea că Răul le ieșise în cale o singură dată și plecase de-acolo pentru totdeauna.

Chiar și cu toate problemele ei personale, Chantal știa că trăiește într-un orașel cu bărbați și femei cinstiți care-și îndeplineau datoriile, oameni care umblau cu fruntea sus și se bucurau de respect în întreaga regiune. Dar nu totdeauna fusese așa: vreme de peste două veacuri, Viscos fusese locuit de tot ce era mai rău în neamul omenesc și toți acceptau faptul acesta ca pe ceva firesc, zicând că era rezultatul unui blestem aruncat de celți, când fuseseră învinși de romani. Asta până când tăcerea și curajul unui singur bărbat — cineva care nu credea în blesteme, ci doar în binecuvântări — își răscumpăraseră poporul. Chantal asculta zgomotul jaluzelelor metalice zguduite de vânt și-și amintea glasul bunicii sale povestindu-i cele întâmplare.

Odată, cu mulți, mulți ani în urmă, un pustnic — care mai târziu avea să fie cunoscut sub numele de Sfântul Savin — trăia într-o peșteră din regiunea asta. Pe atunci, Viscos nu era mai mult

decât o așezare de frontieră, populată de bandiți căutați de justiție, contrabandiști, prostituate, aventurieri care veneau în căutare de complici, asasini care se odihneau acolo între o crimă și alta. Cel mai rău dintre ei, un arab pe nume Ahab, controla orașul și împrejurimile sale, impunând biruri istovitoare agricultorilor care încercau din răspuțeri să-și ducă viața cu demnitate.

Într-o bună zi, Savin coborî din peștera lui, ajunse la casa lui Ahab și ceru să fie găzduit peste noapte. Ahab răsă: “Tu nu știi că sunt un ucigaș, că am tăiat până acum capetele multor inși de pe pământul meu și că viața ta nu face pentru mine nici două parale?”

“Știu”, răspunse Savin. “Dar m-am săturat să tot trăiesc în peștera aceea. Mi-ar plăcea să petrec măcar o noapte aici.”

Ahab cunoștea faima sfântului, Ia fel de mare ca și a lui, și asta îl supăra — pentru că nu-i plăcea să-și vadă gloria împărțită cu cineva atât de nevolnic. Așa încât hotărî să-lucidă chiar în noaptea aceea ca să le arate tuturor că era singurul și adevăratul stăpân al locului.

Statură nițel de vorbă. Ahab fu impresionat de vorbele sfântului, dar era un om lipsit de credință și de mult nu mai credea în Bine. Îi arătă un loc unde Savin se putea culca și continuă să-și ascuță jungherul, amenințător. Savin, după ce-l urmări cu privirea câteva clipe, închise ochii și adormi.

Ahab își ascuți jungherul toată noaptea. Dimineața, când Savin se trezi, îl găsi plângând lângă el.

“Ție nu ți-a fost teamă de mine și nu m-ai judecat. Pentru prima oară cineva și-a petrecut noaptea alături de mine încredințat că aș putea fi un om bun, capabil să ofere ospete celor în nevoie. Deoarece ai crezut că pot să mă port cinstit, așa m-am și purtat.”

Din clipa aceea, Ahab își părăsi viața criminală și începu să transforme regiunea. Atunci a încetat Viscos să mai fie o simplă așezare de frontieră, plină de oameni certați cu legea, devenind un oraș important în comerțul dintre două țări.

“Da, așa e.”

Chantal izbucni în plâns, mulțumindu-i bunicii sale că o ajutase să-și reamintească istoria. Poporul ei era bun și putea avea încredere în el. Pe când încerca să adoarmă la loc, se gândi cu plăcere la ideea de a-i povesti străinului istoria pe care o auzise doar ca să-i vadă fața înspăimântată când avea să fie alungat de locuitorii din Viscos.

A doua zi, fu surprinsă când îl văzu ieșind din restaurant direct jos în hotel, îndreptându-se către barul / recepția / magazinul de produse regionale și intrând în vorbă cu persoanele aflate acolo — ca oricare alt turist, interesat de teme absolut inutile, precum modul de tundere a oilor sau o instalație de afumat carnea. Locuitorii din Viscos erau convinși dintotdeauna că oricare străin rămânea fascinat de viața sănătoasă și naturală pe care o duceau ei, astfel încât reluau, cu orice prilej și tot mai pe îndelete, aceleași povești despre cât e de bine să trăiești la mare distanță de civilizația modernă — deși fiecare dintre ei, în străfundul sufletului, i-ar fi plăcut să fie departe de acolo, printre mașini care poluează atmosfera și în cartiere unde nu te poți mișca în siguranță, pur și simplu pentru că marile orașe exercită o fascinație absolută asupra populației rurale.

Ori de câte ori apărea însă un vizitator, își manifestau — doar prin vorbe — bucuria de a trăi într-un paradis pierdut, încercând să se convingă pe ei înșiși de miracolul de a se fi născut acolo și uitând că, până în momentul acela, nici unul dintre oaspeții hotelului nu se hotărâse să lase totul în urmă și să se instaleze în Viscos.

Noaptea a fost destul de însuflețită, cu excepția unui comentariu pe care străinul n-ar fi trebuit să-l facă:

— Aici copiii sunt foarte bine crescuți. Spre deosebire de alte locuri unde am fost, aici nu i-am auzit niciodată țipând dimineața.

După o secundă de tăcere jenată — datorată faptului că în Viscos nu erau copii — cuiva i-a dat în gând să întrebe ce fel de

bucate locale mâncase iar conversația a continuat în ritmul său normal gravitând tot în jurul minunilor câmpului și al neajunsurilor marelui oraș.

Pe măsură ce trecea timpul, Chantal devenea din ce în ce mai nervoasă, temându-se ca el să nu-i ceară să povestească despre întâlnirea din pădure. Dar străinul nici măcar nu catadicsea să o privească și-i vorbi doar o singură dată, când ceru — și plăti cu bani gheață — un rând de băutură pentru toți cei de față.

De îndată ce clienții pleacă și străinul urcă în camera sa, ea își dădu jos șorțul, își aprinse o țigară dintr-un pachet uitat de cineva pe-o masă și spuse patroanei hotelului că avea să facă toată curățenia a doua zi de dimineață, întrucât era epuizată de o noapte prost dormită. Patroana fu de acord, Chantal își puse haina și ieși în aerul rece al nopții.

Doar vreo două minute avea de mers până la locuința ei și, în timp ce simțea că ploaia îi curgea pe față, se gândea că totul nu fusese altceva decât o idee nebunească, un subterfugiu macabru născocit de străinul acela ca să-i atragă atenția.

Apoi își aminti de aur: îl văzuse cu propriii săi ochi.

Poate nici nu era aur. Era însă prea obosită ca să gândească și, de îndată ce ajunsese în camera ei, își scoase rochia și se vâri sub pături.

În cea de-a doua noapte, Chantal se pomeni în prezența Binelui și a Răului. Căzu într-un somn profund și fără vise, dar se trezi la mai puțin de-o oră după aceea. Afară totul era cufundat în tăcere; nici vântul bătând în jaluzelele metalice, nici zgomotele animalelor nocturne — nimic, absolut nimic din ce ar fi putut da un semn că lumea celor vii își continua existența.

Se duse la fereastră și privi strada pustie, ploaia fină care cădea, ceața luminată doar de lucirea slabă a firmei hotelului, ceea ce-i dădea satului o înfățișare încă și mai sinistră. Cunoștea bine liniștea asta de așezare izolată, care nu înseamnă nicidecum pace și tihnă, ci absența totală a oricăror noutăți demne de a fi împărtășite.

Se uită în direcția munților; nu putea să-i vadă, fiindcă norii

erau foarte joși, dar știa că într-un loc anume era ascuns un lingou de aur. Sau, și mai bine: era un lucru gălbui, sub formă de cărămidă, pe care un străin îl lăsase acolo. El îi arătase amplasarea exactă, cerându-i practic să dezgroape metalul și să-l ia.

Se întinse iarăși, se răsuci de pe-o parte pe alta, se sculă încă o dată și se duse la baie, își examina trupul gol în oglindă, o cuprinse spaima că în scurt timp va înceta să mai fie atrăgătoare, se întoarse în pat. Regretă că nu luase cu ea pachetul de țigări uitat pe masă — știa însă că stăpânul lui avea să revină ca să-l caute și nu voia ca oamenii să-și piardă încrederea în ea. Așa era Viscos: un pachet de țigări pe jumătate gol avea un stăpân, un nasture căzut de la o haină trebuia păstrat până când venea cineva ca să întrebe de el, trebuia să dai restul până la ultimul bănuț, nu era niciodată permis să rotunjești o socoteală. Loc blestemat, unde totul era previzibil, organizat, demn de încredere.

Văzând că nu reușea să adoarmă, încercă din nou să se roage și să se gândească la bunica ei, gândul i se fixase însă la o scenă: groapa deschisă, metalul mânjit de pământ, scurtătura de lemn din mâna ei ca și cum ar fi fost toiagul unei peregrine gata de plecare. Ațipi și se trezi de mai multe ori, dar tăcerea stăruia afară și aceeași scenă îi revenea neconținut în minte.

De îndată ce zări intrând pe fereastră primul licăr de lumină al dimineții, se îmbracă și ieși.

Deși trăia într-un loc unde oamenii se trezesc în zorii zilei, tot era prea devreme. O porni pe strada pustie, privind deseori în urmă pentru a se convinge că nu o urmărea străinul, dar ceața nu-i îngăduia să vadă mai departe de câțiva metri. Se oprea din când în când, ciulind urechea după zgomot de pași, dar nu-și putea auzi decât inima care bătea să-i spargă pieptul.

Se afundă în desiș, o apucă spre formațiunea stâncoasă în formă de Y — fapt care o făcea să se simtă nervoasă, deoarece pietrele arătau de parcă erau gata să se rostogolească în orice clipă —, luă în mână aceeași scurtătură de lemn pe care o lăsase acolo deunăzi, sapă exact în același loc pe care i-l indicase

străinul, vârî mâna în groapă și scoase lingoul sub formă de cărămidă. Ceva îi atrase atenția: liniștea persista și în plină pădure, ca și cum ar fi fost pe-acolo o prezență stranie, înfricoșând animalele și împiedicând frunzele să foșnească.

Rămase uimită de greutatea metalului ținut în mâini îl curăță, observă niște semne imprimate în el văzu două mărci și o serie de cifre gravate, încercă să le descifreze, dar nu izbuti.

Cât valora asta? Nu știa cu exactitate, dar după cum spusese străinul — destul ca să nu mai trebuiască a-și bate capul ca să câștige nici un cent câte zile mai avea. Își ținea visul în mâini, lucrul după care totdeauna tânjise. Își avea acolo șansa de a se elibera de toate zilele și nopțile identice din Viscos, de veșnicul du-te-vino la hotelul unde muncea de când devenise majoră, de vizitele anuale ale tuturor prietenilor și prietenelor care pleaseră pentru că familiile lor îi trimiteau să studieze departe și să ajungă cineva în viață, de toate absențele cu care se obișnuise de mult, de bărbații care veneau promițând marea cu sarea și plecau a doua zi fără a-și lua măcar bun-rămas, de toate despărțirile sau despărțirile ratate cu care se și obișnuise. Acel moment de acolo, din pădure, era cel mai important din existența ei.

Viața fusese întotdeauna foarte nedreaptă cu ea; tată necunoscut, mamă care murise la naștere lăsându-i pe umeri povara păcatului; bunică țarancă, trăind din croitorie, adunând bănuț lângă bănuț pentru ca nepoata să poată învăța măcar să citească și să scrie. Chantal avusese multe vise: credea că va putea birui toate obstacolele, că-și va găsi un soț, că va obține o slujbă într-un oraș mare, că va fi descoperită de vreun vânător de talente care ar fi venit până în acel capăt de lume ca să se odihnească un pic, că va face o carieră dramatică, va sene o carte de mare succes, va auzi strigătele fotografiilor implorând-o să-i lase să o pozeze și va călca pe covoarele roșii ale vieții.

Fiecare zi era o zi de așteptare. Fiecare noapte era o noapte în care ar fi putut apărea cineva care să-i recunoască adevărata valoare. Fiecare bărbat pe care-l primea în patul ei reprezenta speranța de a pleca în dimineața următoare, de a nu mai vedea niciodată acele trei străzi, casele de piatră, acoperișurile de

ardezie, biserica și cimitirul de lângă ea hotelul cu produsele lui naturale care cereau luni de zile ca să fie făcute — pentru a fi vândute la același preț ca și mărfurile fabricate în serie.

Uneori îi venea să creadă că vechii locuitori ai regiunii, celții, ascunseseră o comoară formidabilă și ea sfârșise prin a o descoperi. Nici vorbă însă, dintre toate visele ei acesta era cel mai absurd sau mai improbabil.

Acum stătea acolo, cu un lingou de aur în mâini, comoara în care nu crezuse niciodată, eliberarea ei definitivă.

O cuprinse panica: singura clipă norocoasă din viața ei putea dispărea chiar în după-amiaza aceea. Dacă străinul se va răzgândi? Dacă se va hotărî să plece în căutarea altui oraș, unde putea găsi o femeie mai înclinată să-l ajute în planurile lui? De ce să nu se ridice, să se întoarcă în camera ei, să-și pună puținele bunuri în valiză și pur și simplu să plece?

Se văzu în închipuire coborând coasta abruptă, făcând autostopul la marginea șoselei din vale, în timp ce străinul ar pleca în plimbarea lui matinală și ar descoperi că i se furase aurul. Ea și-ar continua drumul către orașul cel mai apropiat, el s-ar întoarce la hotel ca să anunțe poliția.

Chantal ar mulțumi pentru autostop și s-ar duce direct la ghișeul stației de autobuze ca să cumpere un bilet către orice destinație îndepărtată; în acest moment s-ar apropia doi polițiști și i-ar cere politicoasă să-și deschidă valiza. De îndată ce i-ar vedea conținutul, amabilitatea ar dispărea total; era femeia pe care o căutau pe baza unui denunț făcut cu trei ore mai devreme.

La comisariat, Chantal ar fi avut două opțiuni: să spună adevărul, pe care nimeni nu l-ar fi crezut, sau, pur și simplu, să afirme că văzuse pământul răscolit, se hotărâse să sape și descoperise aurul. Odată își petrecuse noaptea în patul ei un căutător de comori — care căuta și ceva ascuns de celți. Spunea că legile țării erau clare: aveai dreptul să păstrezi tot ce găseai, chiar dacă erai obligat să înregistrezi la autorități toate piesele cu valoare istorică. Dar lingoul acela de aur nu avea nici un fel de valoare istorică, era absolut nou, cu marcaje, sigilii și numere gravate.

Poliția l-ar interoga pe bărbat. El n-ar avea cum să aducă dovezi că ea intrase în camera lui și-i furase bunurile. Ar fi doar cuvântul lui contra cuvântului ei, dar pesemne că el ar fi mai puternic, avea probabil relații cu persoane importante și, până la urmă, ar avea câștig de cauză. Chantal ar cere totuși ca poliția să analizeze lingoul și ar vedea că ea spunea adevărul: pe metal erau urme de pământ.

Între timp, vestea ar ajunge la Viscos, iar locuitorii lui — din invidie sau de ciudă — ar începe să acumuleze suspiciuni în privința fetei, zicând că nu doar o dată umblaseră vorbe că se culcase cu unii oaspeți; poate că furtul avusese loc în timp ce el dormea.

Situația s-ar termina patetic: lingoul de aur ar fi confiscat până când justiția ar rezolva cazul, ea ar face din nou autostopul și s-ar întoarce la Viscos, umilită, distrusă, supusă unor comentarii ce ar dura mai bine de o generație până când ar fi date uitării. Apoi ar constata că procesele nu duceau niciodată la nimic, avocații costau mai mult decât își putea ea permite, și ar sfârși prin a renunța la proces.

Gata cu istoria, nu tu aur, nu tu reputație.

Era și altă versiune: străinul spunea adevărul. Dacă Chantal ar fura aurul și ar pleca definitiv, n-ar salva oare orașul de un dezastru și mai mare?

Între timp, chiar înainte de a pleca de acasă și de-a se îndrepta către munte, știa de la bun început că era incapabilă să facă pasul acela. De ce îi era atât de frică, tocmai acum, când își putea schimba total viața? În definitiv, nu se culca oare cu oricine voia și nu era peste măsură de provocatoare, pentru ca străinii să-i dea bacșișuri grase? Oare nu mințea din când în când? Nu era oare invidioasă pe vechii ei prieteni, care acum își făceau apariția în târgușor doar cu prilejul sărbătorilor de sfârșit de an, ca să-și viziteze familiile?

Înhață aurul cu toată forța, se ridică, se simți slabă și disperată, îl puse la loc în groapă și-l acoperi cu pământ. Nu era în stare, și asta nu pentru că era sau nu era cinstită, ci din pricina groazei pe care o simțea. Își dăduse seama că există două lucruri

care te împiedică să-ți realizezi visele: gândul că sunt imposibile sau, printr-o bruscă răsturnare a rotii norocului, faptul de a le vedea transformându-se în ceva posibil când te aștepți mai puțin. Ei bine în acest moment apare spaima de un drum care nu știi unde duce, de o viața cu provocări necunoscute, de posibilitatea ca lucrurile cu care suntem obișnuiți să dispară pentru totdeauna.

Oamenii vor să schimbe totul, dar în același timp, ar dori ca totul să rămână la fel. Chantal nu pricepea de ce, dar asta i se întâmpla ei acum. Poate că era în prea mare măsură prizonieră a Viscos-ului, prea deprinsă cu înfrângerile, și orice șansă de victorie îi era o povară mult prea greu de dus.

Fu convinsă că străinul se săturase de tăcerea ei și în scurt timp — poate chiar în după-amiaza aceea — avea să se decidă, fără îndoială, să aleagă pe altcineva. Era însă prea lașă ca să-și schimbe soarta.

Măinile care atinseseră aurul trebuiau acum să țină mătura, buretele, cârpa de șters. Chantal întoarse spatele comorii și luă drumul orașelului, unde patroana o și aștepta cu un aer ușor iritat, fiindcă făgăduise să curețe barul înainte ca unicul oaspete al hotelului să se trezească.

Temerile lui Chantal nu se confirmară: străinul nu plecă. Îl văzu la bar în noaptea aceea, mai seducător ca oricând, povestind istorii care poate nu erau total adevărate, dar pe care, cel puțin în închipuire, el le trăia intens. Privirile iarăși li se încrucișară într-un mod impersonal, când ea îl văzu plătind băuturile pe care le oferea clienților localului.

Chantal era epuizată. Ardea de nerăbdare ca toți să plece devreme, dar străinul era deosebit de inspirat și nu mai termina de istorisit fel de fel de întâmplări, pe care ceilalți le ascultau cu atenție și cu acel respect poltron — mai degrabă supușenie — pe care țăranii îl manifestă față de toți cei care vin din orașe mari, socotindu-i mai culți, mai pregătiți, mai inteligenți, mai moderni.

“Niște proști”, își zicea ea în gând. “Habar n-au cât sunt de importanți. Nu știu că ori de câte ori cineva, oriunde pe lumea

asta, duce la gură o furculiță, o face doar mulțumită unor oameni ca locuitorii din Viscos, care trudesc din zori până noaptea târziu, și ară pământul cu sudoarea trupurilor lor ostenite, și îngrijesc de vite cu o răbdare inimaginabilă. Sunt mai de trebuință lumii decât toți cei care trăiesc în marile orașe, și totuși se comportă — și se simt — ca ființe inferioare, complexate, inutile.”

Străinul era însă dispus să demonstreze că cultura lui era mai valoroasă decât strădania fiecăruia dintre bărbații și femeile din bar. Arată către o imagine de pe perete:

— Știți ce e asta? Unul dintre cele mai faimoase tablouri din lume: ultima cină a lui Iisus cu ucenicii săi, pictat de Leonardo da Vinci.

— Nu poate fi chiar așa faimos — zise patroana hotelului. Costă foarte puțin.

— E doar o reproducere; pictura originală se găsește într-o biserică foarte departe de-aici. Există însă o legendă cu privire la acest tablou, nu știu dacă v-ar plăcea s-o auziți.

Toți dădură afirmativ din cap, iar Chantal se simți din nou rușinată că era acolo, ascultându-l pe un bărbat care-și etala cunoștințele inutile doar ca să arate că știe mai mult decât ceilalți.

— Când a conceput această scenă, Leonardo da Vinci s-a izbit de o mare dificultate: trebuia să picteze Binele — sub chipul lui Isus — și Răul — sub chipul lui Iuda, prietenul care se hotărâște să-l trădeze în timpul mesei. Și-a întrerupt lucrul la jumătate până când avea să găsească modelele ideale.

Într-o zi, în timp ce asista la repetiția unui cor bisericesc, a văzut într-unui din băieți imaginea desăvârșită a lui Hristos. L-a invitat la el în atelier și i-a reproduș trăsăturile în studii și schițe.

Au trecut trei ani. *Cina cea de Taină* era aproape gata —, Da Vinci însă nu găsisese modelul ideal pentru Iuda. Cardinalul care răspundea de biserică începu să-l preseze, cerându-i să isprăvească numaidecât fresca.

După mai multe zile irosite zadarnic, pictorul a întâlnit un tânăr îmbătrânit prematur, zdrențaros, beat, lungit în șanț. Cu mare greutate, le ceru ajutoarelor sale să-l ducă până la biserică,

deoarece nu mai avea timp să facă schițe.

Cerșetorul a fost cărat până acolo, fără să-și dea seama ce se întâmplă cu el: ajutoarele îl țineau în picioare, în timp ce Da Vinci copia trăsăturile necredinței, ale păcatului, ale egoismului, atât de bine imprimare pe fața lui.

Când pictorul a terminat, cerșetorul, revenindu-și oarecum din beție — deschise ochii și văzu pictura din fața lui. Și zise, cu un amestec de groază și tristețe:

— Am mai văzut pictura asta!

— Când? Întrebă un Da Vinci surprins.

— Acum trei ani, înainte de a fi pierdut tot ce-aveam. Pe vremea când cântam în cor și duceam o viață plină de vise, iar artistul m-a convins să pozez ca model pentru chipul lui Iisus.

Străinul făcu o pauză lungă. Ochii lui îl fixau pe preot, care își sorbea berea, dar Chantal știa că vorbele spuse de el îi erau adresate ei.

— Cu alte cuvinte, Binele și Răul au unul și același chip; totul depinde de momentul în care unul sau altul îi taie calea oricărei ființe umane.

Se ridică, își ceru scuze, spunând că era obosit, și se duse la el în cameră. Toți plătiră ceea ce datorau și plecară agale, aruncând priviri către reproducerea ieftină a celebrului tablou, fiecare întrebându-se pe sine în ce perioadă a vieții lor fuseseră atinși de un înger sau de un diavol. Fără ca nimeni să adreseze vreo vorbă celuilalt, toți ajunseră la concluzia că așa ceva se întâmplase în Viscos înainte ca Ahab să fi pacificat regiunea; acum, oricare zi era la fel cu alta, și nimic mai mult.

Într-o stare de epuizare, muncind aproape ca un automat, Chantal știa că ea era singura persoană care gândea diferit, pentru că simțise mâna seducătoare și grea a Răului mângâind-o pe obraji. “Binele și Răul au unul și același chip; totul depinde de momentul în care unul sau altul îi taie calea oricărei ființe umane.” Frumoase cuvinte, poate adevărate, dar tot ce-i trebuia

ei era să doarmă, nimic mai mult.

Termină, dându-i greșit restul unuia dintre clienți, ceea ce i se întâmpla extrem de rar; își ceru scuze, dar nu se simți vinovată. Rabdă impasibilă demnă până când preotul și primarul — de obicei ultimii care plecau — părăsiră localul. Închise casa își strânse lucrurile, își puse haina groasă și ieftină și plecă spre casă, așa cum făcea de ani de zile.

Atunci, în cea de-a treia noapte, se pomeni în prezența Răului. Și Răul veni sub forma unei oboseli extreme și a unei febre foarte mari, lăsând-o într-o stare de semiconștiență, dar incapabilă să doarmă — în vreme ce afară urla fără încetare un lup. În unele momente, își dădu seama că delira, fiindcă i se părea că animalul intră în camera ei și conversează cu ea într-o limbă pe care nu o înțelegea, într-un moment trecător de luciditate, încercă să se dea jos din pat și să meargă până la biserică, ca să-l roage pe preot să cheme un medic, fiindcă era bolnavă, foarte bolnavă; când însă încercă să-și pună intenția în fapt, picioarele i se frânseră și fu convinsă că nu mai putea umbla.

Dacă ar mai putea umbla, n-ar izbuti să ajungă la biserică.

Dacă ar ajunge la biserică, ar trebui să aștepte ca preotul să se trezească, să se îmbrace și să-i deschidă ușa, dar între timp frigul i-ar accentua rapid febra și ar face-o să moară chiar acolo, în fața unui lăcaș pe care unii îl consideră sacru.

“Cel puțin n-ar mai trebui să mă transporte până la cimitir; m-aș afla de fapt în el.”

Chantal delira toată noaptea, dar constată că febra îi scădea pe măsură ce lumina zilei începea să i se strecoare în cameră. Când își recapătă forțele și încercă să adoarmă, auzi claxonul atât de familiar își dădu seama că în Viscos sosise brutarul, era vremea să-și prepare cafeaua de dimineață.

Nimeni nu o putea obliga să coboare ca să cumpere pâine; era liberă, putea rămâne în pat cât dorea, munca ei începea abia seara. Ceva se schimbase însă în ea; avea nevoie să fie în contact

cu lumea înainte de a-și pierde total mințile. Voia să-i întâlnească pe cei care în clipa asta se îmbulzeau în jurul micii furgonete verzi, schimbându-și monedele pe hrană, mulțumiți că începea o nouă zi și ei aveau ce face și ce mânca.

Se duse până acolo, îi salută pe toți și auzi unele comentarii precum “pari obosită” ori “s-a întâmplat ceva?” Toți amabili, solidari, mereu gata să ajute, inocenți și simpli în generozitatea lor, pe când sufletul ei se zbătea într-o luptă fără răgaz, copleșită de vise, aventuri, spaimă și putere. Oricât de mult i-ar fi plăcut să-și împărtășească secretul, se gândi că, dacă l-ar fi dezvăluit unui singur ins, tot restul așezării l-ar fi aflat înainte de finele dimineții — era mai bine să le mulțumească pentru că se interesau de sănătatea ei și să treacă mai departe până când aveau să i se limpezească nițel gândurile.

— Nu e nimic. A urlat un lup toată noaptea și nu m-a lăsat să dorm.

— N-am auzit nici un lup — zise patroana hotelului, care venise și ea acolo ca să cumpere pâine.

— De luni de zile n-a mai urlat nici un lup prin părțile locului — confirmă femeia care sorta produsele ce urmau să fie vândute în magazinul de la bar. Se vede că vânătorii i-au stârpit pe toți, ceea ce pentru noi e cum nu se poate mai rău, fiindcă, — așa rari cum erau, tot constituiau principalul motiv pentru care vânătorii veneau aici. Ei se dau vânt după competiția asta inutilă, cine reușește săucidă animalul cel mai greu de doborât.

— Nu spuneți de față cu brutarul că în regiune nu există lupi — reacționa cu voce scăzută patroana lui Chantal. Dacă se află, s-a zis definitiv cu excursiile la Viscos.

— Bine, dar eu am auzit un lup.

— Se vede că a fost lupul blestemat — comentă nevasta primarului, care nu o prea simpatiza pe Chantal, dar era destul de politicoasă și-și ascundea sentimentele.

Patroana hotelului se enervă.

— Lupul blestemat nu există. Era un lup oarecare, și la ora asta o fi și fost ucis.

Nevasta primarului însă nu se dădu bătută.

— Că o fi existând au ba, știm cu toții că noaptea asta n-a urlat nici un lup. Dumneata o pui pe fata asta să muncească peste program, se vede treaba că-i extenuată și a-nceput să aibă halucinații.

Chantal le lăsă pe cele două discutând, își plăti pâinea și se îndepărtă.

“Competiție inutilă”, gândi ea, amintindu-și de comentariul femeii care pregătea și sorta conservele pentru vânzare. Așa priveau ei viața: ca pe o inutilă. Îi venea să dezvăluie, acolo pe loc, propunerea străinului, ca să vadă dacă oamenii aceia, mulțumiți și săraci cu duhul, puteau începe o competiție cu adevărat utilă; zece lingouri de aur în schimbul unei simple crime care ar fi garantat viitorul copiilor și nepoților lor, recuperarea gloriei pierdute a Viscos-ului, cu sau fără lupi.

Se stăpâni însă. Dar se hotărî în clipa aceea să povestească istoria chiar la noapte, de față însă cu toți, la bar, așa încât nimeni să nu poată zice că n-a auzit sau n-a priceput. Poate că se vor rezezi la străin și-l vor duce direct la poliție, pe ea lăsând-n liberă să-și ia lingoul de aur ca recompensă pentru serviciile aduse comunității. Poate că pur și simplu nu-i vor da crezare, iar străinul va pleca încredințat că toți sunt buni — ceea ce, de altfel, nici nu era adevărat.

Toți sunt ignoranți, naivi, conformiști. Toți ca unul nu vor să creadă în lucruri în care nu sunt obișnuiți să creadă. Tuturora le e frică de Dumnezeu. Toți — inclusiv ea — sunt lași la ceasul în care și-ar putea schimba destinul. Cât despre adevărata bunătate, așa ceva nu există — nici pe pământul oamenilor lași, nici în cerul Atotputernicului Dumnezeu care seamănă suferință fără nici o noimă, doar ca să ne putem petrece întreaga viață rugându-ne să fim feriți de cel Rău.

Temperatura scăzuse, Chantal nu dormise de trei nopți, dar, în timp ce-și făcea cafeaua de dimineață, se simțea mai bine ca oricând. Nu era singura ființă lașă. Poate că era singura conștientă de lașitatea ei, pentru că ceilalți numeau viața “competiție inutilă” iar frica și-o confundau cu generozitatea.

Își aminti de un locuitor din Viscos care lucra într-o farmacie aflată într-un oraș învecinat și care fusese concediat după douăzeci de ani de muncă. Nu ceruse indemnizație de șomaj deoarece — zicea el — fusese prieten cu patronii, nu voia să-i lezeze, știa că fusese dat afară numai din pricina dificultăților financiare. Totul era o minciună: omul nu se adresase justiției pentru că era laș, voia să fie iubit cu orice preț, socotea că patronii aveau să-l considere totdeauna ca pe o persoană generoasă devotată în prietenie. Ceva mai târziu, când se dusese ca să le ceară un împrumut, ei îi trântiseră ușa-n nas, dar, oricum, era prea târziu, apucase să semneze o cerere de demisie, nu mai putea avea nici o pretenție.

Bună treabă. A juca rolul de suflet caritabil li se potrivește doar celor cărora le e frică să ia vreo atitudine în viață. Totdeauna este mai ușor să crezi în propria ta bunătate decât să-i înfrunți pe ceilalți și să lupți pentru drepturile tale. Totdeauna e mai ușor să-ți auzi o jignire și să nu răspunzi cu aceeași monedă decât să ai curajul de a te angaja într-o luptă cu cineva mai puternic; totdeauna putem spune că nu ne-am simțit atinși de piatra aruncată în noi și numai noaptea, în singurătate, când soția sau soțul sau prietenul nostru de școală dorm, doar noaptea ne putem plânge în tăcere lașitatea.

Chantal își bău cafeaua și nu știu ce să mai facă pentru ca ziua să treacă mai repede. Avea să distrugă satul acela, avea să termine la noapte cu Viscos-ul. Oricum, de oraș avea să se aleagă praful în mai puțin de o generație, căci era o așezare fără copii — tinerii se înmulțeau în alte orașe ale țării, acolo unde era belșug de serbări, de haine frumoase, voiaje, “competiții inutile”.

Ziua însă nu trecu deloc repede. Dimpotrivă; vremea cenușie, cu norii aceia joși, făcea ca orele abia să se târască. Ceța ascundea vederii munții și satul părea izolat de lume, pierdut în el însuși ca și cum ar fi fost singura zonă locuită de pe pământ. De la fereastră, Chantal îl zări pe străin ieșind din hotel și îndreptându-se, ca de obicei, către munți. Se temu pentru aurul ei, dar se liniști numaidecât — avea să se întoarcă, plătitise hotelul

pe o săptămână, or, oamenii bogați niciodată nu risipesc nici un cent; doar săracii fac așa ceva.

Încercă să citească, dar nu reuși să se concentreze. Se hotărî să facă o plimbare prin Viscos și singura persoană pe care o văzu fu Berta, văduva care-și petrecea zilele șezând în fața casei, observând tot ce se întâmplă.

— Temperatura o să scadă până la urmă — zise Berta.

Chantal se întrebă de ce oare persoanele fără ocupație cred că vremea are atâta importanță. Dădu afirmativ din cap.

Își continuă drumul pentru că isprăvisese de vorbit tot ce putea și tot ce putuse vorbi cu Berta, de-a lungul numeroșilor ani de când trăia în satul acela, într-o vreme o socotise o femeie interesantă și curajoasă, care fusese în stare să-și echilibreze viața chiar după moartea soțului ei, survenită într-unui din desele accidente de vânatoare; vânduse câteva din puținele bunuri pe care le avea, investise banii împreună cu indemnizația de asigurare nu într-un fond sigur, și acum trăia din profit.

Cu timpul, văduva încetă să o mai intereseze și începuse să fie o imagine a tot ce se temea să nu i se întâmple chiar ei: să-și încheie viața șezând pe un scaun în fața casei, înfocolită iarna în haine groase, privind unicul peisaj pe care-l văzuse în viața ei, supraveghind ceea ce nu avea nevoie să fie supravegheat, pentru că acolo nu se petrecea nimic serios, important sau valoros.

Se plimbă, fără teama de a se rătăci, prin pădurea plină de ceață, căci știa pe dinafară toate potecile copacii și pietrele. Își imaginează cât de incitantă avea să fie noaptea aceea, încercă diverse moduri de a relata propunerea străinului — în unele spunea exact ce ascultase și văzuse, în altele povestea o istorie ce putea să fie sau nu adevărată, imitând stilul bărbatului care n-o mai lăsa să doarmă de trei nopți.

“Un bărbat foarte periculos, mai rău decât toți vânătorii pe care i-am cunoscut.”

Umblând prin pădure, Chantal începea să-și dea seama că descoperea o persoană la fel de primejdioasă ca străinul: pe sine însăși. Cu patru zile în urmă credea că se obișnuise tot mai mult

cu ceea ce era, cu ceea ce putea aștepta de la viață, cu faptul că viața din Viscos nu era chiar atât de rea vara, la urma urmelor, regiunea era inundată de turiști, care numeau locul “un paradis”.

Acuma ieșeau din morminte monștrii care îi terorizau nopțile, o făceau să se simtă nefericită, nedreptățită, părăsită de Dumnezeu și de soartă. Mai rău: o sileau să vadă amărăciunea pe care o târa după sine zi și noapte, în pădure și la muncă, în rarele întâlniri și în numeroasele clipe de solitudine.

“Afurisit să fie omul ăsta. Și afurisită și eu, care l-am silit să-mi taie calea.”

Pe când se întorcea în sat, își regreta fiecare minut din viață și hulea împotriva maică-si pentru ca murise atât de timpuriu, împotriva bunică-si pentru că o-nvățase să fie bună și cinstită, împotriva prietenilor care o părăsiseră, împotriva destinului care o hărțuia în continuare.

Berta era tot la locul ei.

— Ai mers foarte repede — zise ea. Șezi aici lângă mine și odihnește-te.

Chantal îi urmă îndemnul. Ar fi făcut orice pentru ca timpul să treacă mai iute.

— S-ar zice că satul se schimbă — zise Berta. E ceva diferit în aer; ieri l-am auzit urlând pe lupul blestemat.

Fata se simți ușurată. Blestemat sau nu, peste noapte uriașe un lup și cel puțin încă o persoană, afară de ea, îl auzise.

— Târgul ăsta nu se schimbă niciodată — răspunse ea. Doar anotimpurile trec și vin, iar acum e rândul iernii.

— Nu. E vorba de sosirea străinului.

Chantal se stăpâni. O fi vorbit oare și cu altcineva?

— Ce are de-a face sosirea străinului cu Viscos-ul?

— Îmi petrec toată ziua privind natura. Unii cred că e pierdere de vreme, dar a fost singurul mijloc pe care l-am găsit ca să mă împac cu dispariția celui pe care atâta l-am iubit. Văd că anotimpurile trec, copacii își pierd frunzele și apoi și le recuperează. Dar, din când în când, câte un element neașteptat

din natură creează schimbări definitive. Mi s-a spus că munții din jurul nostru sunt rezultatul unui cutremur produs cu milenii în urmă.

Fata încuviință din cap; la fel învățase și ea la școală.

— După aceea, nimic nu va mai fi la fel. Mi-e teamă că așa ceva se poate întâmpla acum.

Chantal se simți îndemnată să povestească istoria cu aurul, dar bănuia că bătrâna știe ceva, așa încât tăcu.

— M-am tot gândit la Ahab, marele nostru reformator, eroul nostru, bărbatul binecuvântat de Sfântul Savin.

— De ce la Ahab?

— Pentru că el era capabil să înțeleagă că un mic amănunt, oricât ar fi de bine intenționat, poate distruge totul. Se povestește că, după ce a pacificat orașul, după ce i-a îndepărtat pe proscrișii recidiviști și a modernizat agricultura și comerțul din Viscos, și-a adunat prietenii ca să-i ospăteze și a gătit pentru ei o bucată de carne suculentă. Deodată și-a dat seama că sarea se isprăvise.

Ahab i-a chemat atunci pe fiul său:

— Du-te până-n sat și cumpără sare. Dar să plătești un preț corect pentru ea: nici prea scumpă, nici prea ieftină.

Fiul lui rămase surprins:

— Înțeleg că nu trebuie să plătesc mai scump, tată. Dar dacă mă pot tocmi nițel, de ce să nu economisesc ceva bani?

— Într-un oraș mare, așa ar fi bine să faci. Dar într-un sat ca al nostru, asta ar fi începutul sfârșitului.

Băiatul plecă fără să mai întrebe nimic. Oaspeții însă, care asistaseră la conversație, voiră să știe de ce nu trebuia să cumpere sarea mai ieftin, iar Ahab le răspunse:

— Cine vinde sarea sub preț face asta pentru că are nevoie disperată de bani. Cine profită de situația unuia ca el vedește dispreț pentru sudoarea și strădania unui om care a muncit ca să producă ceva.

— Bine, dar e prea puțin pentru ca un sat să fie distrus.

— Și la începutul lumii nedreptatea a fost mică. Dar fiecare om venit după aceea a sporit-o cu ceva gândind totdeauna că nu

avea mare însemnătate, și uite unde am ajuns azi.

— Ca străinul, de exemplu — zise Chantal, sperând ca Berta să confirme că stătuse și ea de vorbă cu el. Ea însă rămase tăcută.

— Nu știu de ce dorea Ahab atât de mult să salveze Viscos-ul — insistă ea. Înainte era un cuib de răufăcători, acum e un sat de lași.

Bătrâna știa cu siguranță ceva. Mai rămânea să descopere dacă-i povestise chiar străinul.

— Așa e. Dar nu știu dacă e vorba într-adevăr de lașitate. Cred că toată lumea se teme de schimbări. Toți vor ca Viscos-ul să fie așa cum a fost dintotdeauna: o așezare unde nu poți decât să cultivi pământul și să crești vite, care-i primește bine pe vânători și pe turiști, dar unde fiecare ins știe exact ce se va întâmpla a doua zi, iar unicele lucruri imprevizibile sunt furtunile naturii. Poate e un mijloc de a găsi pacea, dar sunt de acord cu dumneata într-o privință: toți cred că pot controla totul dar nu controlează nimic.

— Nu controlează nimic — încuviință Chantal.

— “Nimeni nu poate adăuga nici o liniuță și nici un punctișor la ceea ce a fost scris” — zise bătrâna citind un text din Evanghelie. Dar ne place să trăim cu iluzia asta, pentru că ne face să ne simțim mai siguri pe noi.

În fine, e o alegere ca oricare alta, deși ar fi o prostie să încercăm să controlăm lumea, punându-ne credința într-o siguranță complet falsă, care până la urmă ne lasă pe toți nepregătiți pentru viață; când te aștepti mai puțin, un cutremur face să apară munți, un trăsnet ucide un pom care se pregătea să renască la primăvară, un accident de vânătoare curmă viața unui bărbat cinstit.

Berta povesti, pentru a suta oară, cum îi murise bărbatul. Era unul dintre cei mai respectați ghizi din regiune, un om care privea vânătoarea nu ca pe un sport sălbatic, ci ca pe un mijloc de a respecta tradiția locului. Mulțumită lui, Viscos-ul crease o rezervație de animale, primăria elaborase câteva legi pentru

protecția câtorva specii aproape stinse, pentru fiecare pradă doborâtă se încasau taxe, iar banii se întorceau în folosul comunității.

Soțul Bertei căuta să vadă în sportul acela sălbatic pentru unii, tradițional pentru alții — un mod de a-i învăța pe vânători câte ceva despre arta de a trăi. Când sosea cineva cu mulți bani, dar puțină experiență, îl ducea într-un loc înțelenit. Acolo, în vârful unei pietre, punea o cutie de bere.

Se depărta la vreo cincizeci de metri de cutie și, dintr-un singur foc, o făcea să zboare în aer.

“Sunt cel mai bun țințaș din regiune”, zicea el. “Am să vă-nvăț acum să fiți la fel de bun ca mine.”

Punea la loc cutia în aceeași poziție, revenea la aceeași distanță, scotea o batistă din buzunar și cerea să fie legat la ochi. Apoi îndrepta iarăși arma în direcția țintei și trăgea din nou.

“Am nimerit?”, întreba el, trăgându-și legătura de pe ochi.

“Evident că nu”, răspundea vânătorul proaspăt sosit, încântat să-l știe umilit pe ghidul orgolios. “Glonțul a trecut foarte departe. Nu cred că ai ce să mă-nveți.”

“Tocmai v-am învățat lecția cea mai importantă a vieții”, răspundea soțul Bertei. “Ori de câte ori vreți să realizați ceva, păstrați-vă ochii deschiși și asigurați-vă că știți exact ce anume doriți. Nimeni nu-și poate nimeri ținta cu ochii închiși.”

Odată, în timp ce punea cutia la locul ei după primul foc, celălalt vânător crezu că-i venise lui rândul să-și încerce calitățile de ochitor. Trase înainte ca soțul Bertei să se întoarcă la loc; greși, împușcându-l în gât. Nu avusese timp să învețe admirabila lecție despre concentrare și obiectivitate.

— Trebuie să mă duc — zise Chantal. Mai am câte ceva de făcut înainte de-a merge la muncă.

Berta îi spuse bună ziua și o-nsoți cu privirea până când o văzu dispărând pe ulicioara de lângă biserică. Anii petrecuți în fața porții, privind munții, norii și vorbind în gând cu răposatul ei soț o învățaseră să “vadă” persoanele. Vocabularul îi era limitat, nu izbutea să găsească alt cuvânt ca să-și descrie mulțimea de

senzații pe care i le produceau ceilalți, dar se întâmpla ceva aparte: îi “distingea” pe ceilalți, le cunoștea sentimentele.

Totul a început la înmormântarea mării și singurei sale iubiri; ploua, când un copil de lângă ea fiul unor localnici, care azi era bărbat în toată firea și locuia la mii de kilometri de-acolo — o întrebă de ce era tristă.

Berta nu vru să-l sperie pe micuț vorbindu-i de moarte și despărțiri: spuse doar că soțul ei plecase și are să treacă pesemne multă vreme până când avea să se întoarcă la Viscos.

— Cred că v-a păcălit — răspunse băiețelul —. Tocmai l-am văzut ascunzându-se îndărătul unui mormânt, cu o lingură de supă în mână.

Mama băiețașului auzise comentariul și-l muștră cu severitate. “Copiii zic mereu că văd fel de fel de lucruri”, zise ea, cerându-și scuze. Berta însă încetă numaidecât să mai plângă și privi în direcția indicată; bărbatul ei avea mania de-a mânca supa numai cu o anumită lingură, deși pe ea o enerva tare mult — doar toate lingurile sunt la fel și conțin aceeași cantitate de supă —, totuși el se încăpățâna să folosească numai una și aceeași lingură. Berta nu povestise nimănui împrejurarea asta, de teamă ca lumea să nu-l socotească nebun.

Băiețașul, așadar, îl văzuse într-adevăr pe soțul ei; lingura era un semn. Copiii “vedeau” lucruri. Se hotărî și ea să învețe “să vadă”, pentru că voia să stea de vorbă cu el, să-l știe întors înapoi — chiar dacă numai în chip de nălucă.

La început, se închisese în casă și nu ieșea decât rareori, nădăjduind ca el să-i apară în cale. Într-o bună zi, avu o presimțire: trebuia să meargă în poarta casei și să înceapă a fi atentă la ceilalți, simți că soțul ei voia ca viața să-i fie mai veselă, să ia parte mai mult la ceea ce se întâmpla în sat.

Își așeză scaunul în fața casei și rămase cu privirea la munți; puțină lume umbla pe străzile din Viscos, dar, chiar în prima zi, veni o vecină din satul cel mai apropiat zicând că negustorii de la târg vindeau foarte ieftin tacâmuri de bună calitate și, ca să-și întărească spusese, scoase din buzunar o lingură.

Berta își dădu seama că n-avea să-și mai vadă soțul niciodată, dar și că el îi cerea să rămână acolo cu ochii ațintiți la sat, și că ea o va face întocmai. Cu timpul, începu să observe o prezență în stânga ei și avu certitudinea că el era acolo, ținându-i tovărășie și apărând-o de orice primejdie, pe lângă faptul că o învăța să vadă lucruri pe care ceilalți nu le distingeau, precum desenele din nori, care totdeauna aduceau mesaje. Se întrista un pic când încerca să-l privească din față, atunci chipul dispărea; curând însă observă că putea să converseze cu el folosindu-și intuiția, și astfel începură să poarte lungi discuții despre tot felul de lucruri.

Trei ani mai târziu ajunse să poată “vedea” sentimentele oamenilor, în afară de faptul că asculta sfaturi practice pe care i le dădea soțul ei și care, în cele din urmă, îi erau de mare folos; așa se face că nu s-a lăsat înșelată când i s-a oferit o indemnizație de deces mai mică decât i se cuvenea, că-și retrăsese banii de la bancă cu puțin înainte ca aceasta să dea faliment, spulberând ani de trudă a numeroși oameni din regiune.

Într-o dimineață — nu-și mai amintea cu cât timp în urmă avusese loc această întâmplare — el îi spusese că era posibil ca Viscos-ul să fie distrus. Berta se gândi numaidecât la un cutremur, la apariția unor noi munți prin părțile locului, dar el o liniști încredințând-o că așa ceva nu avea să se întâmple pe acolo în următoarele câteva milenii; îl îngrijora însă alt fel de distrugere, cu toate că nici el însuși nu știa să spună ce anume. Dar o rugă să rămână atentă, căci era satul lui și locul la care ținea cel mai mult pe lume, chiar dacă-l părăsise mai devreme decât și-ar fi dorit-o.

Berta începu să se uite cu și mai mare atenție la oameni, la contururile norilor, la vânătorii care soseau și plecau, dar nimic nu părea să arate că cineva ar fi încercat să distrugă o așezare ce nu făcuse rău nimănui. Soțul ei stăruia însă ca ea să-și continue veghea, iar ea făcu întocmai cum îi cerea el.

Cu trei zile în urmă, văzuse că străinul venise însoțit de un diavol și-și dădu seama că așteptarea ei se terminase. Azi, observase că fata avea alături un diavol și un înger; imediat puse în legătură un fapt cu celălalt și înțelese că în satul ei urma să se

întâmpie ceva neobișnuit.

Zâmbi în sinea ei, privi în partea stângă și schiță un sărut discret. Nu era o bătrână inutilă; avea ceva foarte important de făcut, să salveze așezarea unde se născuse, chiar dacă nu știa ce măsuri de prevedere ar fi trebuit să ia.

Chantal o lăsă pe bătrână cufundată în gândurile ei și se întoarse acasă. Berta avea reputația cum șușoteau între ei locuitorii din Viscos — că ar fi o vrăjitoare bătrână. Se spunea că petrecuse un an întreg închisă în casă și-n vremea asta învățase artele magiei. Când Chantal întrebă odată cine învățase, unii spuseră că însuși diavolul, care i s arăta noaptea; alții susțineau că ea îl invoca pe un preot celt, folosind cuvintele pe care le învățase de la părinții ei. Dar nimeni nu făcea mare caz de asta; Berta era inofensivă și știa mereu să povestească istorioare frumoase.

Aveau dreptate, deși erau mereu aceleași istorioare. Bruscu, Chantal se opri cu mâna pe măciulia clanței. Deși auzise de multe ori cum murise soțul Bertei, abia atunci își dădu seama că în acea împrejurare asta era o lecție de foarte mare însemnătate pentru ea. Își aminti de recenta ei plimbare prin pădure, de ura ei surdă deschizând focul în toate direcțiile, gata să rănească de-a valma pe oricine-i sta în preajmă — chiar pe ea însăși, târgul, pe locuitorii lui, pe copiii locuitorilor lui.

Adevărata ei țintă era însă una singură: străinul. Să se concentreze, să tragă, să se asigure că a ucis prada. Pentru asta avea nevoie de un plan — ar fi fost o nerozie să spună ceva în noaptea aceea, neobținând altceva decât ca situația să scape de sub control. Se hotărî să amâne cu o zi relatarea întâlnirii sale cu străinul — dacă ar fi fost să le-o dezvăluie totuși locuitorilor din Viscos.

În noaptea aceea, când se duse să încaseze banii pentru rândul de băutură pe care obișnuia să-l plătească străinul, Chantal observă că acesta îi strecură un bilețel. Îl păstră în buzunar, prefăcându-se că nu-i dă nici o importanță, deși își dădea seama că — din când în când — ochii străinului îi căutau pe-ai ei, într-o interogație mută. Jocul părea că se inversase acum: situația o controla ea, alegându-și câmpul de luptă și ora bătăliei. Așa procedau vânătorii experimentați: impuneau ei condițiile, pentru ca prada să vină ea la ei.

Abia după ce se întoarse la ea în cameră, de astă dată cu senzația că avea să doarmă foarte bine în noaptea aceea, despături bilețelul: bărbatul îi cerea să se întâlnească în același loc unde se cunoscuseră.

Spunea în încheiere că prefera să vorbească cu ea între patru ochi. Dar puteau sta de vorbă, dacă asta ar fi fost dorința ei, și în prezența tuturor.

Chantal nu trecu cu vederea amenințarea; ba dimpotrivă, fu mulțumită că o primise. Asta dovedea că el începea să-și piardă controlul, deoarece bărbații și femeile cu adevărat periculoși nu procedează niciodată astfel. Ahab, marele pacificator al Viscosului, obișnuia să spună: “Există două feluri de idioți — cei care renunță să facă ceva pentru că au primit o amenințare și cei care cred că fac ceva pentru că amenință.”

Rupse bilețelul în mici bucățele, îl aruncă în closet, trase apa, făcu o baie cu apa aproape clocotită, se vârfi sub pături și zâmbi. Obținuse exact ce voia: să se întâlnească din nou cu străinul, pentru o conversație între patru ochi. Dacă voia să afle cum să-l înfrângă, trebuia să-l cunoască mai bine.

Adormi aproape instantaneu — un somn profund, odihnitor, relaxat. Petrecuse o noapte cu Binele, apoi o noapte cu Binele și cu Răul, în fine, una cu Răul. Nici unul dintre cei doi nu obținuse vreun rezultat, ci rămăseseră vii în sufletul ei și acum începeau să

Paulo Coelho – Diavolul și domnișoara Pym

---

se lupte unul cu altul, pentru a demonstra care era mai tare.

Când sosi străinul, ploaia o pătrunsese pe Chantal până la oase; furtuna reîncepuse.

— Nu o să vorbim despre vreme — zise ea. Plouă, după cum vezi. Știi un loc unde putem sta de vorbă mai confortabil.

Se ridică în picioare și scoase un sac de pânză.

— Ai o pușcă înăuntru — zise străinul.

— Da.

— Vrei să mă ucizi.

— Da, vreau. Nu știu dacă voi reuși, dar vreau cu tărie. Arma însă am adus-o cu alt scop: s-ar putea să-mi iasă-n cale lupul blestemat, aș putea să-l împușc și aș ajunge astfel să fiu mai respectată în Viscos. L-am auzit urlând ieri noapte, deși nimeni nu mă crede.

— Ce e cu lupul ăsta blestemat?

Ea stătu la îndoială dacă să-și permită sau nu mai multă intimitate cu bărbatul acela care îi era în definitiv dușman. Își aduse aminte de o carte despre artele marțiale japoneze — citea totdeauna ce uitau oaspeții la hotel, indiferent de subiect, deoarece nu voia să-și risipească banii cumpărând cărți. Acolo stătea scris că cea mai bună metodă de a-ți slăbi adversarul este să-l faci să creadă că ești de partea lui.

Umblând prin ploaie și vânt, ea îi povesti istoria. Cu doi ani în urmă, un bărbat din Viscos — mai exact fierarul satului — plecase să se plimb când, fără să știe cum, se pomenise față-n față cu un lup și cu puii lui. Bărbatul se sperie, rupse o cracă și se năpusti asupra animalului. În mod normal, lupul ar fi fugit, dar, cum era cu pușcorii lui contraatacă și-l mușcă de picior. Fierarul, un bărbat căruia meseria îi pretindea o forță ieșită din comun, reuși să-l izbească atât de violent, încât animalul sfârși prin a da înapoi; lupul se afundă în pădure cu pui cu tot și nu mai fu văzut niciodată; tot ce se știa era că avea un semn alb la urechea stingă.

— De ce e “blestemat”?

— De obicei animalele, chiar și cele mai fioroase, nu-i atacă

pe oameni, cu excepția unor situații excepționale, ca în cazul acela, ca să-și apere puii. Totuși, dacă atacă și gustă sânge de om, devin periculoase; totdeauna își doresc și mai mult, încetează să mai fie animale sălbatice și se transformă în ucigași. Toți cred că, într-o bună zi, lupul cu pricina va ataca din nou.

“E povestea mea”, gândi străinul.

Chantal făcea tot posibilul să meargă repede, căci era mai tânără, mai antrenată și ținea să aibă avantajul psihologic de a-l obosi și umili pe bărbatul care o însoțea; el însă izbutea să mențină ritmul pașilor ei. Chiar când găfâi nițel, nu-i ceru să meargă mai încet.

Ajunseră la un mic cort de plastic verde, bine camuflat, utilizat de vânători ca loc din care să poată pândi prada. Se așezară înăuntru, frecându-și fiecare mâinile înghețate și suflând în ele.

— Ce vrei? — zise ea. De ce mi-ai trimis bilețelul?

— Am să-ți propun o ghicitoare: care dintre toate zilele vieții noastre nu vine niciodată?

Nici un răspuns.

— Ziua de mâine. Se pare însă că dumneata crezi că ziua de mâine va veni și că vei putea amâna ceea ce ți-am cerut. Azi începe sfârșitul de săptămână; dacă dumneata nu vei spune nimic, o voi face eu însumi.

Chantal ieși din refugiu, se opri la o distanță sigură de el, desfăcu sacul de pânză și scoase pușca.

Străinul păru a nu-i da nici o importanță.

— Dumneata ai scos aurul — continuă el. Dacă ar trebui să scrii o carte despre experiența dumitale, îți închipui că majoritatea cititorilor, având de înfruntat toate greutățile pe care le înfruntă, fiind atât de des nedreptățiți de viață și de semenii, fiind siliți să plătească școala copiilor și mâncarea de pe masă — crezi că toți oamenii ăștia te-ar lăsa să fugi cu lingoul?

— Nu știu — zise ea, introducând un cartuș în armă.

— Nici eu. Țasta e răspunsul pe care-l doresc.

Fu introdus și al doilea cartuș.

— Ești gata să mă ucizi, deși ai încercat să mă liniștești cu povestea aia cu lupul găsit. Nu faci rău, pentru că asta înseamnă un răspuns la întrebarea mea: ființele umane sunt în esență rele, o simplă fătucă dintr-un sat izolat e capabilă să comită o crimă pentru bani. Am să mor, dar acum știu răspunsul și mor împăcat.

— Ține-o — și-i dădu străinului arma. Nimeni nu știe că te cunosc. Toate datele din fișa dumatăle sunt false. Poți să pleci când vrei și, după cât înțeleg, poți să te duci oriunde în lume. Nu ai nevoie să fi bun țintaș: ajunge să îndrepti pușca în direcția mea și să apeși pe trăgaci. Cartușul e alcătuit din numeroase bucățele de plumb care, de îndată ce părăsesc țeava, se răspândesc sub formă de con. Pot ucide păsări și ființe umane. Poți chiar să privești în altă parte, dacă nu vrei să-mi vezi corpul ciuruit.

Bărbatul puse degetul pe trăgaci, ținti spre ea și, spre surprinderea ei, Chantal constată că ținea arma corect, ca un profesionist. Rămaseră așa vreme îndelungată, ea știind că un simplu pas greșit sau o tresărire provocată de ivirea neașteptată a unui animal puteau face ca degetul să se pună în mișcare și arma să tragă. În clipa aceea își dădu seama de infantilismul gestului ei, încercând să provoace doar din plăcerea de a provoca, zicându-și că nu era în stare să facă ceea ce le cerea să facă celorlalți.

Străinul continua să țină arma îndreptată spre ea, ochii nu îi clipeau, mâinile nu-i tremurau. Acum era târziu — fie și pentru că el era convins pesemne că, în definitiv, nu era o idee rea să pună capăt vieții acelei fete care-l sfidase. Chantal se pregătea să-l roage s-o ierte, dar străinul lăsă arma jos înainte ca ea să apuce a spune ceva.

— Pot aproape să-ți pipăi frica — zise el, înapoindu-i tinerei arma. Simt mirosul transpirației care te scaldă, chiar dacă ploaia reușește să-l mascheze; și-ți aud bătăile inimii, care stă să-ți sară din piept, cu toate că vântul scutură copacii și face un zgomot infernal.

— Am să fac ce mi-ai cerut astă-noapte — zise Chantal, prefăcându-se că nu auzea toate adevărurile pe care tocmai i le spusese el. În definitiv, ai venit la Viscos pentru că voiai să afli

mai multe despre propria dumitale natură, să știi dacă ești bun sau rău. Ceva ți-am și arătat: în ciuda a tot ce simt sau nu simt acum, dumneata ai fi putut apăsa pe trăgaci și totuși n-ai făcut-o. Știi de ce? Pentru că ești laș. Te folosești de ceilalți ca să-ți rezolvi propriile conflicte, dar ești incapabil să adopți anumite atitudini.

— Un filozof german a spus odată: “Până și Dumnezeu are un infern: dragostea lui pentru oameni.” Nu, nu sunt laș. Am apăsat trăgaciuri mult mai periculoase decât cel al armei acesteia: mai bine zis, am fabricat arme mult mai bune decât asta și le-am răspândit în toată lumea. Am făcut totul perfect legal, ca tranzacții aprobate de guvern, cu aprobări de export, cu impozitele plătite. M-am căsătorit cu o femeie pe care o iubeam, am avut două fete frumoase, niciodată n-am delapidat nici măcar un cent de la compania mea și am știut totdeauna să pretind ceea ce mi se datora.

Spre deosebire de dumneata, care te consideri persecutată de soartă, eu am fost întotdeauna un om capabil de acțiune, în stare să lupt cu numeroasele adversități pe care le-am înfruntat, să pierd unele bătălii, să câștig altele, dar și să înțeleg că victoriile și înfrângerile fac parte din viața tuturor — afară de cea a lașilor, așa cum ai spus dumneata, de vreme ce unii ca ei nu pierd și nu câștigă niciodată.

Am citit mult. Am frecventat biserica. Am fost om cu frica lui Dumnezeu, i-am respectat poruncile. Eram directorul foarte bine plătit al unei firme uriașe. Cum primeam comisioane pentru fiecare tranzacție încheiată, am câștigat destul ca să-mi întrețin soția, fetele, nepoții și strănepoții, deoarece comerțul cu arme este afacerea cea mai bănoasă de pe lume. Cunoșteam importanța fiecărei piese pe care-o vindeam, așa încât controlam personal afacerile; am descoperit câteva cazuri de corupție, i-am concediat pe cei implicați și am întrerupt vânzările. Armele mele erau făcute pentru apărarea ordinii, singurul mod de a asigura progresul și dezvoltarea lumii, așa gândeam eu.

Străinul se apropie de Chantal și-o prinse de umeri; voia ca ea să-l privească în ochi, să înțeleagă că spune adevărul.

— Dumneata crezi peșemne că fabricanții de arme sunt tot ce poate fi mai rău pe lume. Poate că ai dreptate; realitatea e însă că omul le folosește încă de pe vremea cavernelor — mai întâi ca să ucidă animalele, apoi ca să cucerească puterea asupra celorlalți. Lumea a mai existat fără agricultură, fără creșterea vitelor, fără religie, fără muzică —, dar niciodată n-a existat fără arme.

Luă o piatră de pe jos.

— Iat-o: prima dintre ele, dăruită generos de Mama noastră Natura celor care trebuiau să se confrunte cu animalele preistorice. O piatră ca asta trebuie să-l fi salvat pe un om, iar omul ăsta, după nenumărate generații, a făcut ca dumneata și cu mine să venim pe lume. Dacă el n-ar fi avut piatra asta carnivorul asasin l-ar fi devorat și sute de milioane de inși nu s-ar mai fi născut.

Vântul se întetși și ploaia era de-a dreptul supărătoare, dar ei continuau să se privească drept în ochi.

— Deci așa cum multă lume îi critică pe vânători, dar Viscosul îi primește cu tot fastul din cauză că trăiește de pe urma lor, așa cum oamenii detestă să vadă tauri în arenă, dar se duc la măcelărie ca să cumpere carne, pretinzând că animalele au avut parte de o moarte “onorabilă”, la fel multă lume îi critică pe fabricanții de arme, dar aceștia vor continua să existe atâta vreme cât va continua să existe fie și o singură armă pe fața pământului. Căci atâta timp cât ar mai exista una, ar trebui să existe și altele, altminteri echilibrul s-ar strica în mod periculos.

— Ce-au de-a face toate astea cu satul meu? — întrebă Chantal. Ce-au de-a face cu încălcarea poruncilor, cu crima, cu furtul, cu esența ființei umane, cu Binele și cu Răul?

Ochii străinului se schimbară, ca și cum ar fi fost inundați de o tristețe profundă.

— Adu-ți aminte ce ți-am spus la început; m-am străduit totdeauna să-mi fac afacerile în conformitate cu legile, mă consideram ceea ce se numește de obicei “un om de bine”. Într-o după-amiază am primit un telefon la biroul meu: o voce feminină, suavă dar fără nici o urmă de emoție, zicea că grupul ei

terrorist îmi răpise soția și fetele. Cereau în schimb ceea ce le puteam furniza eu: arme. Mi-au cerut să păstrez secretul, mi-au spus că familiei mele nu i se va întâmpla nimic dacă urmez instrucțiunile pe care aveau să mi le dea ei.

Femeia închise zicând că urma să mă sune din nou peste o jumătate de oră și-mi ceru să aștept într-o anumită cabină telefonică de la gară. Îmi spuse să nu-mi fac griji peste măsură, toate erau bine tratate și aveau să fie eliberate peste câteva ore întrucât tot ce trebuia să fac era să trimit un mesaj electronic la una din filialele noastre dintr-o anumită țară. Nici nu era vorba de un furt, ci de o vânzare legală care putea trece total neobservată în compania pentru care lucram.

Ca un cetățean educat în respectul legilor și obișnuit să se simtă apărat de ele, primul lucru pe care l-am făcut a fost să anunț poliția. O clipă mai târziu nu mai eram stăpân pe acțiunile mele, mă transformasem într-un ins incapabil să-și protejeze propria familie, universul meu era populat acum de voci anonime și apeluri telefonice frenetice. Când m-am dus la cabina indicată, o veritabilă armată de tehnicieni făcuseră deja legătura dintre cablul telefonic subteran și aparatura cea mai modernă cu putință, astfel încât să poată identifica instantaneu locul de unde venea apelul. Erau pregătite de decolare elicoptere, erau plasate mașini în puncte strategice ca să întrerupă traficul, oameni antrenați și înarmați până-n dinți fuseseră puși în alertă maximă.

Două guverne diferite, de pe continente îndepărtate, fuseseră înștiințate de întâmplare și interziseseră orice negociere; tot ce aveam de făcut era să primesc ordine, să repet frazele ce-mi erau comunicate, să mă comport așa cum îmi cereau specialiștii.

Înainte de sfârșitul zilei, ascunzătoarea unde erau ținute ostaticile a fost invadată, și răpitorii — doi tineri și o fată, aparent fără nici o experiență, simple piese eliminabile ale unei puternice organizații politice — erau morți, ciuruți de gloanțe. Avuseseră însă timp să le execute pe soția și pe fiicele mele. Dacă și Dumnezeu are un infern, și anume dragostea lui pentru oameni, orice om are un infern la îndemână, și anume dragostea pentru propria-i familie.

Bărbatul făcu o pauză: se temea că nu-și va mai stăpâni glasul și va manifesta o emoție pe care ținea să și-o ascundă. De îndată ce izbuti să-și revină, continuă:

— Atât poliția cât și răpitorii folosiseră arme fabricate de industria mea. Nimeni nu știe cum de au ajuns în mâinile teroriștilor, dar asta n-are nici o importanță; erau acolo. În pofida eforturilor mele, a luptei mele pentru ca totul să fie conform celor mai rigide norme de producție și vânzare, familia mea fusese ucisă de ceva ce fusese vândut de mine cândva, poate în timp ce luam prânzul în restaurantul cel mai scump, discutând despre vreme sau despre politica mondială.

O nouă pauză. Când reluă, părea că vorbește altcineva, ca și cum nimic din toate acelea n-ar fi avut legătură cu el:

— Cunosc bine arma și muniția folosită pentru uciderea familiei mele și știu unde au tras: în piept. Când intră, glonțul face doar un mic orificiu, mai mic decât lățimea degetului dumitale mic. Când lovește însă primul os, se împarte în patru și fiecare dintre fragmente se îndreaptă în altă direcție, distrugând cu violență tot ce întâlnește în cale: rinichi, ficat, plămâni. De fiecare dată când atinge ceva foarte rezistent, cum ar fi o vertebră, își schimbă iar direcția, antrenând de obicei fragmente lipite de el și mușchi distruși — până când ajunge să iasă. Fiecare dintre cele patru orificii de ieșire este aproape de mărimea unui pumn, iar glonțul încă mai are forța de a împrăștia prin încăperea fâșiile de țesuturi, carne și oase care se lipiseră de el în timp ce străbătea interiorul corpului.

Totul durează mai puțin de două secunde; două secunde ca să mori s-ar putea să nu pară mult, dar nu așa se măsoară timpul. Înțelegi, sper.

Chantal dădu afirmativ din cap.

— Mi-am părăsit postul la sfârșitul anului. Am călătorit în lungul și-n latul pământului, plângându-mi de unul singur durerile, întrebându-mă cum de e capabilă de atâta răutate ființa umană. Am pierdut lucrul cel mai însemnat pe care-l poate avea un om: credința în aproapele său. Am râs și am plâns de ironia lui Dumnezeu, de felul cum mi-a arătat, într-un chip atât de absurd,

că sunt o unealtă a Binelui și-a Răului.

Toată capacitatea de compasiune mi-a dispărut și inima îmi este uscată acum; îmi e totuna dacă trăiesc sau dacă mor. Dar, de dragul soției și al fiicelor mele, trebuie să înțeleg mai înainte ce anume s-a întâmplat în ascunzătoarea aceea. Înțeleg că poți ucide din ură sau din iubire, dar așa, fără nici un motiv, doar pentru afaceri?

Poate ți se pare naiv — în definitiv oamenii seucid zilnic unii pe alții pentru bani —, dar nu asta mă interesează, eu unul nu mă gândesc decât la soția și la fiicele mele. Vreau să știu ce era în mintea acelor teroriști. Vreau să știu dacă, la un moment dat li s-ar fi putut face milă și le-ar fi lăsat să plece, cu atât mai mult cu cât războiul acela nu era cu familia mea. Vreau să știu dacă există o fracțiune de secundă, în înfruntarea dintre Rău și Bine, când Binele ar putea învinge.

De ce Viscos? De ce satul meu?

— De ce armele din fabrica mea, când sunt atâtea alte fabrici de armament în lume, unele chiar nesupuse nici unui fel de control guvernamental? Răspunsul e simplu: din întâmplare. Aveam nevoie de-o așezare mică unde toată lumea se cunoaște și se înțelege bine. În clipa când vor afla de recompensă, Binele și Răul vor sta din nou față-n față și ceea ce s-a întâmplat în ascunzătoarea aceea se va întâmpla și în satul dumitale.

Teroriștii erau încercuiți și pierduți; chiar și în situația asta, au ucis ca să îndeplinească un ritual inutil și gol. Satul dumitale are ceea ce mie nu mi s-a oferit: posibilitatea unei alegeri. Cei de-aici vor fi încercuiți de dorința banilor, pot crede că au misiunea de a-și apăra și salva orașul —, dar și așa tot vor mai avea șansa de a hotărî dacă-și vor ucide sau nu ostaticul. Vreau să știu dacă alți oameni ar fi acționat altfel decât au făcut-o tinerii aceia nenorociți și setoși de sânge.

Așa cum am spus la prima noastră întâlnire, istoria unui om este istoria întregii omeniri. Dacă există compasiune, voi înțelege că destinul a fost crud cu mine, dar alteori el poate fi blând cu alții. Asta nu va schimba deloc ceea ce simt, nu-mi va aduce familia înapoi, dar cel puțin voi îndepărta diavolul care se ține

scai de mine și-mi anulează speranța.

— Și de ce vrei să știi dacă sunt capabilă să te jefuiesc?

— Din același motiv. Poate că dumneata împărți lumea în crime ușoare și crime grave: nu e așa. Cred că și teroriștii împărteau lumea în felul acesta: socoteau că ucid pentru o cauză, nu doar pentru plăcere, dragoste, ură sau bani. Dacă dumneata ai lua lingoul de aur, ar trebui să-ți justifici păcatul față de dumneata, apoi față de mine, iar eu aș înțelege felul cum asasinii și-au justificat între ei uciderea ființelor mele iubite. Ai văzut pesemne că, în toți acești ani, am încercat să înțeleg ce anume s-a întâmplat; nu știu dacă asta îmi va aduce împăcarea, dar nu văd altă alternativă.

— Dacă aș fura lingoul, nu m-ai mai vedea niciodată.

Pentru prima oară în vreo jumătate de oră de când stăteau de vorbă, străinul schiță un zâmbet.

— Am lucrat în industria de armament, nu uita. Asta include și serviciile secrete.

Bărbatul o rugă să-l conducă iarăși până la pârâu — se rătăcise, nu mai știa cum să se întoarcă. Chantal luă pușca — împrumutată de la un prieten, sub pretextul că, simțindu-se foarte încordată, voia să vadă dacă se putea destinde vânând — o puse la loc în sacul de pânză și începu să coboare.

Nu schimbară nici o vorbă pe durata drumului. Când ajunseră iarăși la pârâu, străinul își luă rămas-bun:

— Înțeleg că ești în întârziere, dar nu mai pot aștepta înțeleg și faptul că, pentru a lupta cu dumneata însăși, aveai nevoie să mă cunoști mai bine:

acum mă cunoști.

Sunt un om care străbate pământul cu un diavol alături; ca să-l îndepărtez sau ca să-l accept definitiv, trebuie să răspund la anumite întrebări.

Furculița bătu fără încetare în pahar. Toți cei care se aflau în barul înțesat în seara aceea de vineri își îndreptară privirile în direcția sunetului; era domnișoara Prym care le cerea să facă liniște.

Tăcerea s-a așternut imediat. Niciodată, în nici o împrejurare din istoria satului, o fată a cărei unică obligație era să-i servească pe oaspeți nu se comportase așa.

“Ar fi bine să aibă ceva important de spus”, gândi patroana hotelului. “Dacă nu, o dau afară pe loc, în ciuda promisiunii pe care i-am făcut-o bunică-si de-a nu o lăsa niciodată fără sprijin.”

— Aș vrea să mă ascultați — zise Chantal —. Vă voi spune o poveste pe care o știți cu toții, afară de oaspetele nostru — arată ea în direcția străinului. Apoi voi povesti o istorie pe care nimeni dintre dumneavoastră n-o știe, cu excepția oaspetelui. Când voi termina cele două istorisiri, vă revine dumneavoastră să judecați dacă am făcut rău că v-am întrerupt odihna meritată a unei nopți de vineri, după o săptămână de muncă istovitoare.

“Ce afirmație riscantă” — gândea preotul. “N-are cum să știe ceva ce să nu știm și noi. Chiar dacă e o biată orfană, o tânără fără posibilități în viață, patroana hotelului o să fie greu de convins să o mai țină în slujbă.”

Dar poate nu, reflectă el din nou. Toți cădem în păcat urmează două, trei zile de mânie, iar apoi totul este iertat; nici n-ar găsi în tot satul pe cineva care să poată munci aici. Era o slujbă pentru o persoană tânără, or, în Viscos nu mai existau tineri.

Viscos are trei străzi, o mică piață cu o cruce, câteva case în ruină, o biserică cu un cimitir alături — începu ea.

— Un moment! — zise străinul.

Scoase din buzunar un mic reportofon, îl puse în funcție și-l lăsă pe masă.

— Mă interesează orice despre istoria Viscos-ului. Nu vreau

să pierd nici o vorbă, așa încât sper să nu te incomodeze că înregistrez.

Chantal nu știa dacă să se simtă incomodată sau nu, dar nu avea timp de pierdut. Se lupta de ore întregi cu temerile ei, până la urmă își luase inima în dinți și nu mai putea fi întreruptă.

— Viscos are trei străzi, o mică piață cu o cruce, câteva case în ruină, altele bine întreținute, un hotel, o cutie poștală, o biserică cu un mic cimitir alături.

Cel puțin, acum făcuse o descriere mai cuprinzătoare. Nu mai era chiar atât de nervoasă.

— Așa cum știm cu toții, aici era un cuib de răufăcători până când marele nostru legislator Ahab, după ce a fost convertit de către Sfântul Savin, a izbutit să-l transforme în acest târgușor unde trăiesc numai bărbați și femei de bună-credință

Ceea ce străinul nostru nu știe și voi spune eu acum este metoda folosită de Ahab ca să-și pună în practică ideea. N-a încercat niciodată să convingă pe cineva, deoarece cunoștea firea oamenilor știa că aveau să confunde cinstea cu slăbiciunea și asta îi putea pune sub semnul întrebării puterea.

A chemat, așadar, câțiva dulgheri dintr-un sat vecin, le-a dat o hârtie cu un desen pe ea și le-a poruncit să construiască ceva pe locul unde astăzi se înalță crucea. Zi și noapte, vreme de vreo zece zile, locuitorii din sat auzeau zgomotul de ciocane, vedeau oameni tăind cu fierăstrăul bucăți de lemn, îmbinându-le, găurindu-le cu dornul. După zece zile, uriașa construcție misterioasă fu montată în mijlocul pieței și acoperită cu o pânză. Ahab îi convocă pe toți locuitorii din Viscos spre a fi de față la inaugurarea monumentului.

Solemn, fără nici un discurs, el trase jos pânza: era o spânzurătoare. Cu frânghie, chepeng și tot dichisul. Nou-nouță, dată cu ceară de albine ca să poată rezista mult timp la intemperii. Profitând de mulțimea ce se îmbulzea acolo, Ahab dădu citire unei serii de legi care îi protejau pe agricultori, încurajau creșterea vitelor, îl răsplătea pe oricine aducea noi meșteșuguri în Viscos, adăugind că, de atunci încolo, trebuiau să

facă o muncă cinstită sau să plece în alt oraș. Atâta spuse, nu menționa nici o singură dată “monumentul” pe care tocmai îl inaugurase; Ahab era un om care nu credea în amenințări.

La sfârșitul întâlnirii, se formaseră mai multe grupuri; majoritatea credea că Ahab fusese înșelat de către sfânt, nu mai avea curajul dinainte și că se impunea să fie omorât. În zilele care au urmat, se puseră la cale multe planuri în acest scop. Toți erau însă nevoiți să contemple spânzurătoarea din centrul pieței și se întrebau: ce căuta ea acolo? Oare fusese ridicată pentru cei care nu vor accepta noile legi? Cine e de partea lui Ahab și cine nu? Avem oare spioni printre noi?

Spânzurătoarea se uita la târgoveți și târgoveții se uitau la spânzurătoare. Încetul cu încetul, curajul inițial al rebelilor făcu loc fricii; toți cunoșteau reputația lui Ahab, știau că era implacabil în hotărârile sale. Unii părăsiră orașul, alții se hotărâră să încerce noile îndeletniciri care le fuseseră sugerate, pur și simplu pentru că nu aveau unde să se ducă sau din pricina umbrei aruncate de acel instrument al morții din centrul pieței. La o vreme după aceea, Viscos era pacificat, se transformase într-un mare centru comercial de frontieră, începu să exporte cea mai bună lână și să producă grâu de prima calitate.

Spânzurătoarea rămase locului vreme de zece ani. Lemnul rezista bine, dar frânghia era periodic schimbată cu una nouă. N-a fost niciodată folosită. Ahab n-a făcut niciodată vreo aluzie la ea. A fost de-ajuns imaginea ei ca să transforme curajul în frica, încrederea în suspiciune, poveștile de vitejie în murmure de supunere. La capătul a zece ani, când legea se statornicise definitiv în Viscos, Ahab a poruncit ca spânzurătoarea să fie distrusă și să se ridice în locul ei o cruce.

Chantal făcu o pauză. În barul complet amuțit se auziră aplauzele izolate ale străinului.

— Frumoasă istorie — zise el. Ahab cunoștea cu adevărat natura umană: nu voința de a respecta legile face ca toată lumea să se comporte așa cum pretinde societatea, ci teama de pedeapsă. Fiecare dintre noi poartă în sine această spânzurătoare.

— Azi, pentru că mi-a cerut-o străinul, smulg crucea și pun în locul ei altă spânzurătoare în mijlocul pieței — continuă fata.

— Carlos — zise cineva. Îl cheamă Carlos și ar fi mai politicoș să-i folosești numele decât să-i zici “străinul”.

— Nu-i cunosc numele. Toate datele din fișa de la hotel sunt false. N-a plătit niciodată cu carte de credit. Nu știm de unde vine și unde se duce; până și convorbirea telefonică la aeroport poate fi o minciună.

Toți își întoarseră ochii către bărbat; el continua să o privească țintă pe Chantal.

— Totuși, când a spus adevărul, nimeni dintre voi nu l-a crezut; a lucrat într-adevăr pentru o fabrică de armament, a trăit multe aventuri, a avut diferite personalități, de la aceea de tată iubitor la acela de afacerist nemilos. Voi toți, trăind aici, nu puteți înțelege că viața e mult mai complicată și mai bogată decât vă imaginați.

“Fata asta ar face mai bine să se explice”, gândi stăpâna hotelului. Și Chantal se explică:

— Acum patru zile, el mi-a arătat zece lingouri de aur foarte mari. Cu ele s-ar putea asigura viitorul tuturor locuitorilor din Viscos pe următorii treizeci de ani, s-ar putea aduce ameliorări importante în sat, s-ar putea construi un parc pentru copii în speranța că ei se vor întoarce într-o bună zi să ne populeze așezarea. Apoi, le-a ascuns în pădure, dar eu nu știu unde anume.

Din nou se întoarseră cu toții către străin; de asta dată, îi privi și el și dădu afirmativ din cap.

— Aurul acesta va fi al Viscos-ului dacă, în următoarele trei zile, va fi ucis cineva aici. Dacă nu va muri nimeni, străinul va pleca, luându-și comoara cu el.

— Asta e. Gata, am spus tot ce aveam de spus și am reinstalat spânzurătoarea în piață. Doar că de astă dată ea nu stă acolo ca să evite o crimă, ci ca să fie atârnat de ea un nevinovat, iar sacrificiul acestui nevinovat să aducă prosperitatea în localitate.

Oamenii se întoarseră pentru a treia oară către străin; el îi confirmă iarăși spusele, dând afirmativ din cap.

— Fata asta știe să povestească — zise el, oprind reportofonul și punându-și-l la loc în buzunar.

Chantal reveni la chiuvetă și începu să spele paharele. În Viscos parcă se oprise timpul; nimeni nu zicea nimic. Unicul sunet care se auzea era cel al apei curgând, al paharelor de sticlă puse pe tejgheaua de marmură, al vântului îndepărtat bătând în ramurile desfrunzite ale copacilor.

Primarul rupse tăcerea:

— Să chemăm poliția.

— N-aveți decât — zise străinul. Am aici o bandă înregistrată. Singurul meu comentariu a fost următorul: “Fata asta știe să povestească.”

— Urcăți, vă rog, în camera dumneavoastră strângeți-vă lucrurile și plecați numaidecât din localitate — îi ceru patroana hotelului.

— Am plătit pentru o săptămână, o săptămână voi rămâne. Chiar dacă ar fi nevoie să chem poliția.

— V-ați gândit că cel asasinat s-ar putea să fiți dumneavoastră?

— Sigur. Și pentru mine n-are nici cea mai mică importanță. Dar dacă veți face așa ceva, veți comite o crimă și nu veți primi niciodată recompensa făgăduită.

Unul câte unul, clienții obișnuiți ai barului plecară, începând cu cei mai tineri și terminând cu cei mai bătrâni. Rămaseră doar Chantal și străinul.

Ea își luă geanta, își puse haina, merse până la ușă și se întoarse către el:

— Dumneata ești un om care a suferit și vrea să se răzbune — zise ea. Inima îți e moartă, sufletul în întuneric. Diavolul care te însoțește surâde acum, pentru că faci jocul pus la cale de el.

— Îți mulțumesc că ai făcut ce te-am rugat. Și că ai povestit istoria interesantă și adevărată despre spânzurătoare.

— În pădure, mi-ai spus că vrei să afli răspunsul la unele

întrebări, dar după felul cum ți-ai construit planul, numai răutatea este recompensată; dacă nu va fi nimeni ucis, Binele nu se va alege decât cu laudele. După cum știi, laudele nu satură gurile flămânde și nu readuc la viață orașele în declin. Dumneata nu cauți răspunsul la o întrebare, ci confirmarea unui lucru în care dorești cu disperare să crezi: toată lumea e rea.

Privirea străinului se schimbă, iar Chantal observă.

— Dacă toată lumea e rea, tragedia prin care ai trecut se justifică — urmă ea. Ar fi mai lesne să accepți pierderea soției și a fiicelor dumitale. Dacă există însă oameni buni, atunci viața îți va fi insuportabilă, oricât ai susține contrariul; pentru că destinul ți-a întins o cursă și știi că nu ai meritat-o. Nu vrei să vezi revenind lumina, ci certitudinea că nu există nimic altceva decât întunericul.

— Unde vrei să ajungi? — glasul îi trăda o nervozitate stăpânită.

— La un pariu mai corect. Dacă, timp de trei zile, nu va fi nimeni asasinat, orașul va primi oricum cele zece lingouri de aur. Ca premiu pentru integritatea locuitorilor săi.

Străinul râse.

— Și eu îmi voi primi lingoul meu, ca răsplată pentru că am luat parte la jocul ăsta sordid.

— Nu sunt prost. Dacă aș accepta asta, primul lucru pe care l-ai face ar fi să te duci afară și să le povestești tuturor.

— E un risc. Dar nu o voi face; jur pe bunica și pe mântuirea mea veșnică.

— Nu e de ajuns. Nimeni nu știe dacă Dumnezeu ascultă jurămintele sau dacă există mântuire veșnică.

— Vei ști că n-am făcut-o fiindcă am ridicat o nouă spânzurătoare în mijlocul orașului meu. Orice înșelăciune ar fi fost ușor de văzut. Și oricum, chiar dacă aș pleca acum și le-aș povesti tuturor ceea ce tocmai am vorbit, nimeni n-ar crede; la fel ar fi dacă ai sosi în Viscos cu toată comoara aceea și-ai spune: “Priviți, tot ce vedeți aici e-al vostru, indiferent că faceți sau nu ce vă cere străinul.” Bărbații și femeile de-aici sunt obișnuiți să

muncească din greu să câștige cu sudoarea frunții fiecare bănuț și nu vor accepta niciodată posibilitatea unei comori căzute din cer.

Străinul își aprinse o țigară, bău ce-i mai rămăsese în pahar, se ridică de la masă. Chantal aștepta răspunsul cu ușa deschisă, frigul pătrundea în bar.

— Voi observa orice înșelătorie — zise el. Sunt un om obișnuit să mă lupt cu oamenii, ca și Ahab al dumatiale.

— Sunt sigură. Asta înseamnă că spui “da”.

Încă o dată în noaptea aceea el își manifestă acordul doar printr-o înclinare a capului.

— Și încă ceva: dumneata încă mai crezi că omul poate fi bun. În caz contrar, n-ai fi montat toată stupiditatea asta ca să te convingi singur.

Chantal închise ușa, o porni pe unica stradă a satului — complet pustie — plângând în hohote nestăpânite. Fără să vrea, până la urmă fusese și ea prinsă în joc; pariase că oamenii sunt buni, în pofida răutății atotprezente în lume. Nu i-ar fi povestit niciodată nimănui ceea ce tocmai vorbise cu străinul fiindcă acum avea nevoie și ea să afle rezultatul.

Știa că — în ciuda străzii pustii — din spatele perdelelor și din odăile cu luminile stinse, toate privirile din Viscos o însoțeau până la ea acasă. N-avea nici o importanță; era mult prea întuneric ca s-o poată vedea plângând.

Bărbatul deschise fereastra de la cameră și se aplecă peste pervaz pentru ca frigul să înăbușe măcar pentru câteva clipe glasul diavolului său.

Nu izbuti, după cum se aștepta, întrucât diavolul era mai agitat ca oricând din pricina celor spuse cu puțin timp în urmă de către tânăra femeie. Pentru prima oară în atâția ani îl văzu slăbit și observă cum se îndepărta, dar numai pentru scurt timp, căci se întoarse numaidecât, nici mai puternic, nici mai slăbit, cu aceeași comportare obișnuită. I se instalase în partea stângă a creierului, exact partea care controlează logica și raționamentul, dar niciodată nu se lăsase văzut fizic, astfel încât era obligat să-și imagineze cum va fi arătând. Încercă să și-l reprezinte în mii de feluri diferite, de la diavolul convențional cu coarne și coadă, până la o tânără blondă cu părul cârlionțat. Până la urmă alesese ca imagine un tânăr de vreo douăzeci de ani, în pantaloni negri, cămașă albastră și beretă verde, pusă neglijent peste părul negru.

Glasul i-l auzise pentru prima oară pe o insulă, unde ajunsese curând după ce-și părăsise grupul; era pe plajă, suferind, dar încercând cu disperare să creadă că durerea va avea totuși un sfârșit, când îi fu dat să vadă cel mai frumos apus de soare din viața sa. Exact atunci deznădejdea i-a revenit mai intensă ca niciodată și s-a prăbușit în abisul cel mai adânc al sufletului — pentru că o asemenea înserare merita să fie admirată de soția și de fiicele sale. Plânse nestăpânit și presimți că niciodată nu avea să mai iasă din fundul aceluia puț.

Atunci, o voce simpatică, prietenoasă îi spuse că nu era singur, că tot ce i se întâmpla avea un sens — și sensul acesta era anume să demonstreze că destinul fiecăruia este prestabilit. Tragedia survine totdeauna și nimic din ceea ce facem nu poate schimba nici o iotă din răul care ne așteaptă.

“Binele nu există: virtutea nu este decât una din fețele terorii”, spunea vocea. “Când omul înțelege asta, își dă seama că lumea nu este altceva decât o glumă a lui Dumnezeu.”

Apoi, vocea — care s-a autoidentificat cu principele acestei lumi, singurul care știe ce se petrece pe pământ — începu să-i arate persoanele aflate în preajma lui pe plajă. Vrednicul tată de familie, care-și împacheta în acel moment lucrurile și-și ajuta copiii să ridice un adăpost și căruia i-ar plăcea să aibă o legătură cu secretara lui, dar era îngrozit de reacția soției sale. Femeia, căreia i-ar plăcea să muncească și să fie independentă, dar era terorizată de reacția soțului ei. Copiii care se purtau frumos, de groaza pedepselor. Fata care citea o carte, singură sub un cort, simulând nepăsarea, dar îngrozită fiind în adâncul sufletului de posibilitatea de a-și petrece restul vieții în singurătate. Băiatul cu racheta, exersându-și corpul, îngrozit de obligația de a trăi conform așteptărilor părinților săi. Chelnerul care servea băuturi tropicale clienților bogați și era îngrozit la gândul că oricând putea fi concediat. Tânăra care voia să fie balerină, dar urma o facultate de drept din pricină că îi era groază să înfrunte criticile vecinilor. Bătrânul care nu fuma și nu bea, zicând că așa se simțea mult mai bine, pe când în realitate spaima de moarte îi vuia ca vântul în urechi. Soții care trecură alergând, improșcând cu picioarele apa valurilor, cu zâmbetul pe buze și groaza ascunsă că vor ajunge bătrâni, neinteresanți, neputincioși. Bărbatul care-și opri șalupa în fața tuturor și le făcu semn cu mâna, zâmbind, ars de soare, cuprins de groaza că și-ar putea pierde banii de la o oră la alta. Patronul hotelului, care contempla din biroul său toată scena aceea paradisiacă, încercând să-i facă pe toți mulțumiți și entuziasmați, și care pretindea eforturi imense din partea contabililor săi, îngrozit la gândul că oricât ar fi fost el de cinstit — oamenii guvernului tot aveau să-i găsească în actele contabile erorile dorite de ei.

Groază în fiecare dintre acele persoane de pe plaja magnifică, la ceasul unui apus care-ți tăia respirația. Groază de a rămâne singur, groază de întunericul care le umplea imaginația cu diavoli, groază de a face ceva neprevăzut în codul bunelor maniere, groază de judecata lui Dumnezeu, groază de comentariile oamenilor, groază de justiția care pedepsea orice greșeală, groază de a risca și a pierde, groază de a câștiga și de a

trebui să conviețuiești cu invidia, groază de a iubi și de a fi resping groază de a cere o mărire de salariu, de-a accepta o invitație, de a merge în locuri necunoscute, de a nu reuși să vorbești o limbă străină, de a nu fi capabil să-i impresionezi pe ceilalți, de a îmbătrâni, de a muri, de a fi remarcat pentru defectele tale, de a nu fi remarcat pentru calitățile tale, de a nu fi remarcat nici pentru defectele, nici pentru calitățile tale.

Groază, groază, groază. Viața era un regim al terorii, în umbra ghilotinei. “Sper ca asta să te mai liniștească”, auzise că-i spunea diavolul. “Toți sunt terorizați; nu ești tu singurul. Unica deosebire este că tu ai trecut prin ce era mai greu, tot ce era mai de temut și s-a transformat în realitate. N-ai nimic de pierdut, pe când toți cei ce se află pe plaja asta trăiesc cu groaza în suflet, unii mai conștienți, alții încercând s-o ignore, toți însă știind că ea există și că-i va lovi în cele din urmă.”

Oricât ar fi părut de incredibil, cele auzite îl făcură să se simtă mai ușurat, ca și cum suferința altora i-ar fi diminuat durerea personală. De atunci încolo, prezența diavolului îi devenise tot mai constantă. Conviețuia cu el de doi ani și conștiința că îi pusese complet stăpânire pe suflet nu-i producea nici bucurie, nici tristețe.

Pe măsură ce se familiariza cu prezența diavolului, căuta să afle mai multe despre originea Răului, dar nici una din întrebările sale nu-și găsea un răspuns precis:

“E zadarnic să încerci să afli de ce exist. Dacă vrei neapărat o explicație, îți pot spune că eu sunt mijlocul găsit de Dumnezeu cu scopul de a se pedepsi pentru hotărârea, luată într-un moment de neatenție, de a crea Universul.”

Deoarece diavolul nu vorbea mult despre sine, omul începu să caute orice referire privitoare la infern. Descoperi că majoritatea religiilor aveau ce se putea numi “un loc de pedeapsă”, unde merge sufletul nemuritor după comiterea unor crime împotriva societății (totul părea să fie o chestiune de societate, nu de individ). Unele ziceau că, o dată despărțit de trup, sufletul trecea un râu, întâlnea un câine, intra pe o poartă prin care n-avea să mai iasă nicicând. Cadavrul fiind pus într-un

mormânt, locul acesta de chinuri era îndeobște considerat ca fiind întunecos și situat în interiorul pământului; datorită vulcanilor, se știa că acest interior era plin de foc, în rest îi revenise imaginației umane să creeze flăcările care-i torturau pe păcătoși.

Una dintre cele mai interesante descrieri ale osândirii o găsisse într-o carte arabă: acolo stătea scris că, o dată afară din trup, sufletul trebuie să pășească pe o punte ascuțită ca tăișul unui cuțit, pe latura din dreapta a raiului, iar pe latura din stânga o serie de cercuri care conduc în bezna dinlăuntrul pământului. Înainte de a trece puntea (cartea nu explica unde duce aceasta), fiecare trebuie să-și poarte virtuțile în mâna dreaptă și păcatele în stânga — dezechilibrul ar face ca sufletul să cadă în partea către care îl împing actele săvârșite pe pământ.

Creștinismul vorbea despre un loc de unde s-ar auzi plâns și scârșnet de dinți. Iudaismul se referea la o peșteră destinată unui număr limitat de suflete — într-o bună zi iadul s-ar umple și lumea s-ar sfârși. Islamul vorbea de focul în care avem să fim cu toții arși, “doar dacă Dumnezeu nu vrea altfel”. Pentru hinduiști, infernul nu era niciodată un loc al chinurilor veșnice, de vreme ce ei credeau că sufletul s-ar reîncarna după o vreme ca să-si răscumpere păcatele în același loc unde le săvârșise — cu alte cuvinte, în lumea aceasta. Oricum, și ei aveau douăzeci și unu de locuri de suferință în ceea ce obișnuiau să numească “pământurile de jos”.

Budiștii făceau și ei distincții între diferitele tipuri de pedepse pe care le poate înfrunta sufletul opt iaduri de foc și opt complet înghețate, precum și un tărâm unde osânditul nu simțea nici frig, nici căldură, ci doar foame și sete fără de sfârșit.

Nimic însă nu era comparabil cu uriașa varietate pe care o concepuseră chinezii; spre deosebire de ceilalți — care situau iadul în interiorul pământului — sufletele păcătoșilor se duceau la un munte, numit Micul Țarc de Fier, care era înconjurat de altul, Marele Țarc. În spațiul dintre cei doi munți, existau opt mari infernuri suprapuse, fiecare dintre ele controlând câte șaisprezece infernuri mici care, la rândul lor, controlau zece milioane de infernuri subordonate. Chinezii explicau de

asemenea că diavolii erau reprezentați de sufletele acelor care-și încheiaseră pedepsele.

De altfel, chinezii erau singurii care explicau într-un mod convingător originea diavolilor — ei erau răi pentru că experimentaseră răul pe propria-le piele, iar acum voiau să-l transmită celorlalți, într-un veșnic ciclu al răzbunării.

“Așa cum se întâmplă poate cu mine”, își zise străinul în sinea lui, amintindu-și de vorbele domnișoarei Prym. Diavolul le auzise și el și simțea că pierduse un pic din terenul atât de anevoie câștigat. Unicul său mod de a și-l recupera era să nu lase nici un fel de îndoială în mintea străinului.

“Bun nutrești o îndoială”, zise diavolul. “Dar groaza rămâne. Istoria cu spânzurătoarea a fost foarte bună, explică foarte bine: oamenii sunt virtuoși pentru că există groaza, dar esența lor este rea, toți sunt urmașii mei.”

Străinul tremura de frig, dar se hotărî să rămână mai mult timp cu fereastra deschisă.

“Doamne, nu meritam cele ce mi s-au întâmplat. Dacă tu mi-ai făcut mie așa ceva, pot să fac și eu același lucru altora. Asta e dreptatea.”

Diavolul se sperie, dar se hotărî să păstreze tăcerea — nu putea arăta că și el era îngrozit. Omul hulea împotriva lui Dumnezeu și-și justifica actele — dar era pentru prima oară în doi ani când îl auzea adresându-se cerurilor.

Era un semn prost.

“E un semn bun”, fu cel dintâi gând al lui Chantal când auzi claxonul furgonetei care aducea pâinea. Viața în Viscos curgea la fel, pâinea era livrată oamenii urmau să iasă din casele lor, aveau la dispoziție și zilele de sâmbătă și duminică pentru a comenta nebulnia propunerii ce le fusese făcută, aveau să asiste — cu oarece regrete — la plecarea străinului luni dimineța. Intre timp, mai spre seară, ea avea să le povestească despre pariul pe care-l făcuse, anunțându-i că erau victorioși în bătălie și că se îmbogățiseră.

Nu avea să devină niciodată o sfântă, ca Sfântul Savin, dar numeroase generații viitoare aveau să o rememoreze ca pe aceea care salvase satul de cea de-a doua vizită a Răului; poate că lumea avea să născocoască legende despre ea, era posibil ca viitorii locuitori ai așezării să se refere la ea ca la o femeie frumoasă, singura care nu părăsise Viscos-ul cât încă fusese tânără, pentru că știa că are o misiune de îndeplinit. Doamne pioase aveau să aprindă luminări întru cinstirea ei și tineri aveau să suspine pătimaș cu gândul la eroina pe care nu apucaseră să o cunoască.

Era mândră de ea, dar își aminti că trebuia să-și pună straજă gurii și să nu menționeze lingoul de aur care-i aparținea, ori de nu, aveau să o convingă până la urmă că, pentru a fi socotită sfântă, trebuia să-și împartă cu ceilalți și ceea ce-i revenea numai ei.

În felul său, ea îl ajuta pe străin sa-și mântuiască sufletul, iar Dumnezeu avea să țină seama de asta atunci când ar fi urmat să dea seama de propriile-i fapte. Prea puțin îi păsa însă de soarta aceluia bărbat: ceea ce trebuia acum era să facă tot posibilul pentru ca următoarele două zile să se scurgă cât mai iute cu putință, deoarece un asemenea secret aproape nu încapă în piept.

Locuitorii din Viscos nu erau nici mai buni, nici mai răi decât cei din orașele învecinate, dar, cu siguranță, ar fi incapabili să

comită o crimă pentru bani — de asta era sigură. Acum că istoria devenise publică, nimeni, bărbat sau femeie, nu putea lua o inițiativă de unul singur; în primul rând, pentru că recompensa ar fi împărțită egal și nu știa pe nimeni dispus să riște în beneficiul celorlalți. În al doilea rând: dacă le-ar trece prin gând să facă ceea ce ei i se părea de negândit, ar fi trebuit să conteze pe complicitatea absolută a tuturor — cu excepția, poate, a victimei alese. Dacă un singur ins ar fi împotriva ideii — și, în cazul că nu ar fi nici unul, ar putea fi ea însăși acel ins —, bărbații și femeile din Viscos ar risca să fie cu toții denunțați și arestați. Mai bine sărac și cinstit decât bogat și ia pus

Chantal coborî scara, amintindu-și că înainte chiar și simpla alegere a primarului care conduc un sătuc cu trei străzi provoca discuții aprinse și dihonii interne. Când doriseră să amenajeze un par pentru copii în partea de jos a Viscos-ului, confuzia fusese atât de mare, încât șantierul nici nu se mai deschisese — unii ziceau că așezarea oricum nu avea copii, alții vociferau că un parc i-ar aduce înapoi când părinții lor ar veni să viziteze așezarea de sărbători și ar observa că ceva-ceva se mișcase. În Viscos se discuta despre orice: calitatea pâinii, legislația cinegetică, existența sau inexistența lupului blestemat, comportarea ciudată a Bertei și, eventual, întâlnirile secrete ale domnișoarei Prym cu unii oaspeți, deși nimeni nu îndrăznise vreodată să aducă vorba despre subiectul acesta cu ea de față.

Se apropie de furgonetă cu aerul cuiva care, pentru prima oară în viață, ar fi jucat rolul principal în istoria localității. Până atunci fusese orfana neajutorată, fata care nu reușea să se mărite, sărmana truditore în schimbul de noapte, nefericita în căutare de companie; n-aveau de pierdut nimic așteptând. Peste două zile, toți aveau să se-nghesuie spre a-i săruta tâlpile, spre a-i mulțumi pentru belșug și generozitate, spre a insista, poate, ca să candideze la postul de primar în următoarele alegeri (dacă se gândea mai bine, era poate mai nimerit să aștepte încă nițel și să se bucure de gloria proaspăt cucerită).

Grupul de oameni din jurul furgonetei își cumpăra pâinea în

tăcere. Toți se întoarseră către ea, dar nu scoaseră nici o vorbă.

— Ce se petrece aici? — întrebă flăcăul care vindea pâinea. A murit cineva?

— Nu — răspuse fierarul, care, deși era într-o sâmbătă dimineată și ar fi putut dormi mai mult, se înființase acolo. Cineva n-o duce bine și suntem îngrijorați.

Chantal nu pricepea ce se întâmpla.

— Hai, cumpără ce ai de cumpărat — îl auzi pe cineva zicându-i. Flăcăul trebuie să plece.

Ea întinse automat monedele și-și luă pâinea. Flăcăul din furgonetă ridică din umeri — ca și cum ar fi renunțat să înțeleagă ce se petrece —, dădu restul, le dori tuturorora o zi bună și plecă cu vehiculul.

— Acum vin eu și-ntreb: ce se-ntâmplă în orașul ăsta? — zise ea, și frica o făcu să ridice glasul mai mult decât i-o îngăduia politețea.

— Știi bine ce se întâmplă — zise fierarul. Vrei să comitem o crimă pentru bani.

— Eu nu vreau nimic! Am făcut doar ce mi-a cerut omul acela. Ce, v-ați pierdut mințile?

— Dumneata ți-ai pierdut mințile. N-ar fi trebuit niciodată să te faci purtătoarea de cuvânt a unui nebun ca el! Ce urmărești? Îți iese ceva din afacerea asta? Vrei să ne transformi orașul într-un iad, ca în povestea pe care-o spunea Ahab? Ai uitat de onoare și demnitate?

Chantal tremura toată.

— Chiar că v-ați pierdut mințile! Nu cumva vreunul dintre voi a luat în serios pariul?

— Lăsați-o în pace — zise patroana hotelului. Hai să ne facem cafeaua de dimineată.

Grupul se risipi treptat. Chantal continua să tremure, ținându-și strâns pâinea, incapabilă să se urnească de-acolo. Toți oamenii aceia, care totdeauna se ciorovăiseră unii cu alții, erau pentru prim oară de acord: vinovata era ea. Nu străinul, nu pariul, ci ea, Chantal Prym, instigatoarea la crimă. Oare lumea se răsturnase

cu susul în jos?

Își lăasă pâinea la ușă, ieși din orașel în direcția muntelui; nu-i era foame, nici sete, nu avea nici o dorință. Pricepuse ceva foarte important, ceva care o umplea de frică, de spaimă, de o groază absolută.

Nimeni nu-i spusese nimica băiatului cu furgoneta.

Un eveniment ca acela, în mod firesc, ar fi fost comentat, poate cu indignare sau cu amuzament, dar băiatul cu furgoneta, care ducea pâinea și bârfele prin satele din regiune, plecase fără a ști ce se întâmpla. Cu siguranță, oamenii din Viscos se întruniseră acolo pentru prima oară în acea zi și nimeni nu avusese răgazul de a comenta cu ceilalți cele întâmplate noaptea trecută — chiar dacă toată lumea știa deja ce se petrecuse în bar. Și făcuseră, inconștient, un soi de pact al tăcerii.

Ori, altfel spus, fiecare dintre oamenii aceia, în fundul sufletului, gândea ceea ce era de negândit, își imagina inimaginabilul.

Berta o strigă. Ședea tot la locul ei, supraveghind orașul fără nici un rost, fiindcă primejdia apucase să intre și era mai mare decât îți puteai închipui.

— Nu vreau să stau de vorbă — zise Chantal. Nu reușesc să gândesc, să reacționez, să spun ceva.

— Atunci doar ascultă. Șezi aici.

Dintre toți oamenii pe care-i întâlnise de când își putea aduce aminte, Berta era singura care o trata cu delicatețe. Chantal nici nu se așeza bine, ca ea o și îmbrățișă. Rămaseră așa mult timp, până când Berta rupse tăcerea.

— Du-te acum prin pădure, limpezește-ți gândurile; știi bine că nu dumneata ești problema. O știu și ei, dar au nevoie de un vinovat.

— Străinul este!

— Dumneata și cu mine știm că el este. Nimeni altcineva nu o știe. Toți vor să creadă că au fost trădați, că dumneata ar fi trebuit să le spui mai devreme, că n-ai avut încredere în ei.

— Trădați?

— Da.

— De ce vor să creadă asta?

— Ia gândește-te.

Chantal se gândi. Pentru că aveau nevoie de un vinovat. De o victimă.

— Nu știu cum o să se sfârșească povestea asta — zise Berta. Viscos e o așezare de oameni cumsecade — deși, cum spuneai, cam lași. Totuși ar fi poate nimerit să pleci o vreme de aici.

Voia poate doar să glumească; nimeni nu putea lua în serios pariul străinului. Nimeni. În plus, nu avea nici bani, nici unde să plece.

Nu era adevărat: o aștepta un lingou de aur și se putea duce oriunde în lume. Dar nici cu gândul nu voia s-o gândească.

Chiar în clipa aceea, ca printr-o ironie a sorții, bărbatul trecu prin fața lor și plecă să se plimbe prin munți, așa cum făcea în fiecare dimineață. Le salută înclinând din cap și-și văzu mai departe de drum. Berta îl însoți cu privirea, în timp ce Chantal încerca să-și dea seama dacă cineva din oraș îl văzuse salutându-le. Ar fi putut spune că ea îi e complice. Ar fi putut spune că între ei funcționa un cod secret.

— Pare mai serios — zise Berta. E ceva ciudat.

— Poate și-a dat seama că gluma lui s-a transformat în realitate.

— Nu, e ceva mai mult. Nu știu ce e, dar... e ca și cum... nu, nu știu ce este.

“Soțul meu trebuie să știe”, gândi Berta, încercând o senzație nervoasă și inconfortabilă care-i venea din partea stângă. Nu era însă prilejul potrivit să stea de vorbă cu el.

— Îmi amintește de Ahab — îi spuse ea domnișoarei Pryn.

— Nu vreau să mai aud de Ahab, de povești, de nimic! Vreau doar ca lumea să redevină așa cum era, ca Viscos-ul — cu toate defectele lui — să nu fie distrus de nebunia unui om!

— S-ar părea că iubești locul ăsta mai mult decât îți închipui.

Chantal tremura. Berta o cuprinse iar în brațe, așezându-i capul pe umărul ei, ca și cum ar fi fost fiica pe care n-o avusese niciodată.

— Cum ziceam, Ahab avea o poveste despre cer și iad care în vremurile vechi trecea din tată în fiu și care în zilele noastre a fost dată uitării. Un om, calul și dinea său mergeau pe un drum. Pe când treceau pe lângă un copac uriaș, căzu un fulger și toți muriră trăsniți. Omul însă nu-și dădu seama că părăsise lumea aceasta și merse mai departe cele două animale; uneori morții au nevoie de timp ca să-și dea seama de noua lor stare...

Berta se gândi la soțul ei, care insistă în continuare să o lase pe față să plece deoarece avea de spus ceva important. Poate era timpul, în sfârșit, să-i explice că era mort și ar fi fost cazul să înceteze a-i mai întrerupe istorisirea.

— Drumul era foarte lung, stâncos și abrupt, soarele fierbinte, ei erau nădușiți și foarte însetați. La un cot al drumului zăriră o poartă măreață numai din marmură, care ducea la o piață pavată cu lespezi de aur, în centrul căreia țâșnea un izvor cu apă cristalină. Drumetul se îndreptă către omul care păzea intrarea.

“Bună ziua.”

“Bună ziua”, răspunse paznicul.

“Ce loc e acesta, atât de frumos?”

“Aici este cerul.”

“Ce minunat că am ajuns în cer, suntem atât de însetați.”

“Poți intra și bea apă după pofta inimii.” Și paznicul îi arătă izvorul.

“Calul și câinele meu sunt și ei însetați.”

“Îmi pare foarte rău”, zise paznicul. “Aici nu e îngăduită intrarea animalelor.”

Omul era foarte dezamăgit, fiindcă setea îi era mare, dar nu voia să bea de unul singur; îi mulțumi paznicului și merse mai departe. După un drum lung tot de-a coasta, ajunși la capătul puterilor, sosiră într-un loc a cărui intrare era străjuită de o poartă veche care dădea spre un drum de pământ, margine de copaci. La umbra unuia dintre ei era om, cu pălăria pe ochi, dormind

pesemne.

“Bună ziua”, zise drumețul.

Omul moțai din cap.

“Ne e foarte sete, mie, calului și cățelului meu “

“E un izvor la pietrele alea”, zise omul arătându-le un loc.
“Puteți bea după pofta inimii “

Omul, calul și câinele se duseră la izvor și-și potoliră setea.

Drumețul se întoarse ca să mulțumească. “Întoarceți-vă
oricând doriți”, răspunse omul.

“Așa, ca să știu, cum se cheamă locul ăsta?”

“Cerul.”

“Cerul? Păi paznicul de la poarta de marmură ne-a spus că
acolo era cerul!”

“Ăla nu e cerul, ăla e iadul.”

Drumețul rămase uluit. “Ar trebui să nu-i lăsați să vă
folosească numele! O asemenea îndrumare mincinoasă poate
pricinui mari încurcături!”

“Nici vorbă; la drept vorbind, ei ne fac un mare serviciu.
Căci acolo trag toți cei capabili să-și părăsească cei mai buni
prietenii...”

Berta o mângâie pe față pe cap, simți că acolo înăuntru
Binele și Răul duceau o luptă fără preget și-i spuse să meargă în
pădure și să întrebe Natura către ce oraș să plece.

— Pentru că, după cum presimt, micul nostru paradis,
încrustat în munți, e gata să-și părăsească prietenii.

— Greșești, Berta. Dumneata aparții altei generații; sângele
răufăcătorilor care populau înainte vreme Viscos-ul e mai
îngroșat în vinele dumitale decât într-ale mele. Bărbații și femeile
locului au demnitate. Dacă n-au demnitate, au neîncredere unul
în altul. Dacă nu au nici neîncredere, atunci le e frică.

— Bine, greșesc eu. Fie și așa, fă ce-ți spun, du-te și ascultă
natura.

Chantal plecă. Și Berta se întoarse către năluca soțului ei, rugându-l să stea liniștit, era doar femeie adultă — mai mult, era femeie în vârstă, nu se cădea să fie întreruptă când încerca să dea câte un sfat unor persoane mai tinere. Învățase să-și poarte singură de grijă, iar acum purta de grijă satului.

Soțul îi ceru să fie atentă. Să nu-i mai dea atâtea sfaturi fetei, pentru că nimeni nu știa cum avea să se sfârșească povestea asta.

Berta rămase surprinsă, căci își închipuia că morții știu totul — în definitiv nu el o avertizase despre sosirea iminentă a primejdiei? Poate că o fi îmbătrânit prea tare și o fi început să aibă și alte ticuri pe lângă cel de a-și mânca supa doar cu aceeași lingură.

Soțul ei spuse că bătrână era ea, fiindcă morții își păstrează aceeași vârstă. Și că, deși morții știu unele lucruri pe care viii nu le cunosc, au nevoie de mai mult timp ca să fie primiți în locul unde trăiesc spiritele superioare; el era încă un mort recent (nu trecuseră nici cincisprezece ani de când părăsise pământul), avea încă destule de învățat, chiar dacă știa că poate fi de ajutor în multe împrejurări.

Berta îl întrebă dacă locul îngerilor superiori era mai atrăgător și mai confortabil. Soțul ei îi spuse că acolo (?) era bine, dar că trebuia să înceteze cu fleacurile și să-și concentreze energia pentru a salva Viscos-ul. Nu că l-ar fi interesat în chip deosebit — în definitiv era mort, nimeni nu vorbise despre subiectul reîncarnării (deși auzise unele conversații cu privire la posibilitatea asta), și chiar dacă reîncarnarea ar fi fost reală, ar fi preferat să renască într-un loc pe care nu-l cunoștea. I-ar plăcea însă ca soția lui să se bucure de liniște și de confort câte zile mai avea de trăit pe lumea asta.

“Atunci nu-ți mai bate capul”, gândi Berta. Soțul ei nu acceptă sfatul; voia, cu orice preț, ca ea să întreprindă ceva. Dacă Răul învinge, nu contează că e vorba de un orașel mic și uitat, cu trei străzi, o piață și o biserică, ci poate contamina valea, regiunea, țara, continentul, mările, lumea întreagă.

Deși avea 281 de locuitori, Chantal fiind cea mai tânără și Berta cea mai bătrână, Viscos era controlat de o jumătate de duzină de persoane: patroana hotelului, răspunzătoare de bunăstarea turiștilor, preotul, răspunzător de suflete, primarul, răspunzător de legile vânătorii, nevasta primarului, răspunzătoare de primar și de hotărârile lui, fierarul care fusese mușcat de lupul blestemat și izbutise să supraviețuiască — și proprietarul majorității pământurilor din jurul orașelului. Acesta din urmă se opusese construirii parcului pentru copii, în credința — veche — că Viscos avea să se dezvolte din nou și că acolo era un amplasament foarte bun pentru construirea unei case de lux.

Tuturor celorlalți locuitori ai Viscos-ului puțin le păsa ce se întâmpla sau nu se întâmpla în orașel, pentru că ei își aveau oile, grâul și familiile lor de îngrijit. Frecventau hotelul, mergeau la liturghie, se supuneau legilor, își dregeau uneltele la fierărie și, din când în când, cumpărau pământ.

Moșierul nu frecventa niciodată barul; aflase de istoria aceea prin funcționara lui, care fusese acolo în noaptea cu pricina și plecase foarte surescitată, comentând cu prietenele ei și cu el că oaspetele hotelului era un bărbat bogat cu care ar putea să aibă un copil și să-l oblige să-i dea o parte din avere. Îngrijorat de viitor — cu alte cuvinte de faptul că povestea domnișoarei Prym se putea răspândi, izgonindu-i pe vânători și turiști, el convocase o reuniune de urgență. În timp ce Chantal se îndrepta către pădure, în timp ce străinul se pierdea în preumblările lui misterioase, iar Berta stătea de vorbă cu soțul ei dacă să încerce sau nu să salveze orașelul, grupul se reunea în sacristia micii biserici

— Singurul lucru pe care trebuie să-l facem e să chemăm poliția — zise moșierul. E evident că aurul acela nu există; eu cred că omul ăsta încearcă să-mi seducă funcționara.

— Nu știți ce vorbiți pentru că nu ați fost de față — răspunse primarul. Aurul există, domnișoara Prym nu și-ar risca reputația fără o dovadă concretă. Asta însă nu schimbă situația; trebuie să chemăm poliția. Străinul trebuie să fie un bandit, cineva pe capul

căruia s-a pus o recompensă și care acum încearcă să-și ascundă aici produsul jafului.

— Ce ineptie! zise soția primarului. Dacă ar fi așa, ar căuta să fie mai discret.

— Nimic din toate astea nu-i convingător. Trebuie să chemăm poliția imediat.

Căzură de acord cu toții. Preotul servi un vinișor pentru înseninarea sufletelor. Începură să discute ce aveau să spună poliției, dat fiind că, în realitate, nu aveau nici o dovadă împotriva străinului; era posibil ca totul să se termine cu arestarea domnișoarei Prym pentru incitare la crimă.

— Singura dovadă e aurul. Fără aur, nu e nimic de făcut.

— Clar. Dar unde era aurul? O singură persoană îl văzuse și ea nu știa unde fusese ascuns.

Preotul sugeră să se alcătuiască grupe de cercetare. Patroana hotelului trase perdeaua de la sacristie, care dădea spre cimitir; arătă munții într-o parte, valea jos și tot munți de cealaltă parte.

— Ne-ar trebui o sută de oameni vreme de o sută de ani.

Moșierul regretă în tăcere ca pe locul acela fusese construit cimitirul; priveliștea era frumoasă, morții nu aveau nevoie de ea.

— Cu alt prilej, aș vrea să discut cu dumneavoastră despre cimitir — i se adresă el preotului. Pot oferi un loc mult mai mare pentru morți, aproape de-aici, în schimbul terenului de lângă biserică.

— Nu o să vrea nimeni să-l cumpere, ca să locuiască într-un loc unde înaintea stăteau morții.

— Poate nimeni din oraș; dar există turiști nebuni după case de vacanță, iar noi nu trebuie decât să le cerem locuitorilor din Viscos să nu sufle o vorbă. Ar fi mai mulți bani pentru oraș, mai multe impozite pentru primărie.

— Aveți dreptate. Și trebuie doar să le cerem tuturor să nu sufle o vorbă. Nu va fi greu.

Și, brusc, se așternu tăcerea. O tăcere prelungită, pe care nimeni nu cuteza s-o spargă. Cele două femei rămăseseră cu ochii în zare, preotul se apuca să lustruiască o statueta de bronz,

moșierul mai bau o înghițitură de vin, fierarul își lega și-și dezlega șiretele de la ambele ghete. Primarul se tot uita la ceas, ca și cum ar fi insinuat că-l așteaptă alte obligații.

Dar nimeni nu intervenea; toți știau că oamenii din Viscos n-ar comenta niciodată nimic, dacă s-ar găsi cineva interesat să cumpere terenul care adăpostea cimitirul; ar face-o doar pentru satisfacția de a mai vedea pe cineva stabilindu-se în orașul amenințat să dispară. Chiar dacă n-ar câștiga nici un ban de pe urma tăcerii lor.

Să ne imaginăm că ar câștiga.

Să ne imaginăm că ar câștiga bani suficienți pentru restul vieților lor și pentru restul vieții copiilor lor.

În acea clipă prin sacristie suflă un vânt cald, absolut neașteptat.

— Ce propuneți? — zise preotul, la capătul a cinci minute lungi.

Toți se întoarseră către el.

— Dacă locuitorii într-adevăr n-ar spune nimica, cred că am putea merge mai departe cu negocierile — răspunse moșierul, alegându-și cu multă grijă cuvintele, așa încât să poată fi greșit înțeles sau bine înțeles, depinde de punctul de vedere.

— Sunt oameni de treabă, muncitori, discreți — continuă patroana hotelului, utilizând aceeași stratagemă. Chiar azi, când furnizorul de pâine a vrut să știe ce se întâmplă, nimeni n-a zis nimic. Cred că putem să avem încredere în ei.

Din nou tăcere. Numai că de astă dată era o tăcere apăsătoare, de-a dreptul insuportabilă. Dar și așa, jocul continuă, iar fierarul luă cuvântul:

— Problema nu e discreția locuitorilor, ci faptul de a ști că e imoral, inacceptabil să facem așa ceva.

— Ce anume să facem?

— Să vindem un pământ sfințit.

Un suspin de ușurare străbătu încăperea; acum puteau să se lanseze în discuția morală, de vreme ce în latura practică avansaseră suficient.

— Imoral e să vedem cum decade Viscos-ul nostru — zise nevasta primarului. Să fim conștienți că noi suntem ultimii oameni care vom trăi aici și că visul bunicilor, al strămoșilor noștri, al lui Ahab, al celților are să se isprăvească în câțiva ani. În scurt timp vom părăsi cu toții orașelul fie ca să intrăm într-un azil, fie ca să-i implorăm pe copiii noștri să aibă grijă de niște bătrâni bolnavi, dezrădăcinați, incapabili să se adapteze vieții într-un mare oraș, copleșiți de dorul după locurile părăsite, triști pentru că n-au fost în stare să treacă generației următoare darul pe care l-am primit de la părinții noștri.

— Ai dreptate — continuă fierarul. Imorală e viața pe care o ducem. Și când Viscos-ul va fi aproape o ruină, ogoarele astea vor fi pur și simplu părăsite sau cumpărate pe-o nimica toată; vor sosi mașini, vor fi tăiate drumuri mai bune. Casele vor fi demolate, tot ce-a fost ridicat cu sudoarea strămoșilor noștri va fi înlocuit de construcții metalice. Se va face o agricultură mecanizată, oamenii vor veni la muncă ziua și se vor întoarce noaptea la casele lor, departe de-aici. Ce rușine pentru generația noastră; am acceptat să ne plece copiii, am fost incapabili să-i ținem alături de noi.

— Trebuie să ne salvăm într-un fel sau altul orașul — zise moșierul —, singurul pesemne care putea trage foloase de pe urma decăderii Viscos-ul, căci îl putea cumpăra înainte de a revinde totul unei mari firme industriale. Nu era însă, firește, interesat să treacă în proprietatea altcuiva, la un preț de piață scăzut, pământuri care puteau ascunde o avere îngropată.

— Aveți ceva de spus, părinte? — întreabă patroana hotelului.

— Singurul lucru pe care-l știu bine este religia mea, în care jertfa unei persoane a salvat întreaga omenire.

Tăcerea se așternu a treia oară, dar pentru scurt timp.

— Trebuie să mă pregătesc pentru liturghia de sâmbătă — continuă el. Nu vreți să ne întâlnim diseară?

Toți consimțiră imediat, stabilind o oră la sfârșitul zilei; păreau a fi extrem de ocupați, ca și cum ar fi așteptat ceva foarte important.

Paulo Coelho – Diavolul și domnișoara Prym

Numai primarul își păstrase sângele rece:

— Ați spus ceva foarte interesant, o temă excelentă pentru o predică frumoasă. Cred că toți ar trebui să asistăm azi la liturghie.

Chantal nu mai avea nici o ezitare; se ducea drept la stâncă în formă de Y, gândindu-se ce anume putea face cu aurul după ce-l va lua. Se va întoarce acasă, va lua banii păstrați acolo, se va schimba în haine mai groase, va coborî în vale, va recurge la autostop. Gata cu pariurile: oamenii aceia nu meritau averea care le picase aproape în palmă. Nici o valiză; nu voia să se știe că avea să părăsească Viscos-ul pentru totdeauna — acel Viscos cu poveștile lui frumoase, dar inutile, cu locuitorii lui amabili și lași, cu barul lui plin de oameni care toacă mereu aceleași subiecte, cu biserica lui unde nu mergea niciodată. Evident, era foarte posibil să găsească poliția așteptând-o în stația de autobuz, după ce străinul ar fi acuzat-o de furt etc. etc. etc. Era însă dispusă acum să-și asume orice risc.

Ura pe care-o simțise, cu o jumătate de ceas mai devreme, se preschimbase într-un sentiment mult mai plăcut: răzbunarea.

Era mulțumită de faptul că ea fusese cea care, pentru prima dată, le arăta tuturor acelor inși răutatea ascunsă în adâncul sufletelor lor naive și doar m aparență bune. Toți visau la posibilitatea unei crime — doar visau, căci niciodată n-aveau să întreprindă ceva. Aveau să-și petreacă restul vieții lor amărâte repetându-și la nesfârșit că erau nobili, incapabili de vreo nedreptate, gata să apere demnitatea satului cu orice preț, dar știind că numai groaza îi împiedica să ucidă un nevinovat. Se lăudau în fiecare dimineață pentru integritatea păstrată și se învinuiau în fiecare seară pentru prilejul pierdut.

În decursul următoarelor trei luni, singurul subiect de discuție în bar avea să fie onestitatea bărbaților și femeilor din sat, atât de generoși. Venea apoi sezonul de vânătoare și o vreme n-aveau să mai atace subiectul acesta — vizitatorii nu trebuiau să afle nimic, le plăcea să aibă impresia că se află într-un loc îndepărtat, unde toți sunt prieteni, binele domnește permanent, natura e generoasă, iar produsele locale, vândute în mica încăpere-numită de patroana hotelului “prăvălioară” — erau impregnate de această dragoste dezinteresată.

Dar sezonul de vânatoare avea să se termine și pe urmă aveau să fie liberi să reia același subiect. De astă dată, din pricina numeroaselor nopți petrecute visând la banii pierduți, aveau să înceapă a imagina ipoteze pe măsura situației: de ce oare nimeni nu avusese curajul, în tăcerea nopții, s-o ucidă pe Berta cea bătrână și inutilă în schimbul celor zece lingouri de aur? De ce n-ar fi suferit un accident de vânatoare ciobanul Santiago care, zi de zi, dimineata, își ducea turma în munți? Aveau să fie examinate diferite ipoteze, la început cu o anumită reținere, apoi cu furie.

Un an mai târziu, aveau să se urască unii pe alții — orașul avusese un bun prilej și-l lăsase să-i scape. Aveau să întrebe de domnișoara Prym, care dispăruse fără urmă, luând pesemne aurul pe care străinul venise ca să-l ascundă acolo. Aveau să spună tot ce e mai rău pe socoteala ei: orfana, ingrata, fata săracă pe care toți se străduiseră să o ajute după ce-i murise bunica, și căreia îi procuraseră o slujbă la bar deoarece fusese incapabilă să-și găsească un soț și să-și vadă de treabă, care se culca cu oaspeții hotelului, de obicei bărbați mai în vârstă decât ea, care le făceau ochi dulci tuturor turiștilor, cerșind un bacșiș mai gras.

Aveau să-și petreacă restul vieții între autocompasiune și ură; Chantal era fericită, asta îi era răzbunarea. N-avea să uite niciodată privirile celor din jurul furgonetei, implorând-o să păstreze tăcerea asupra unei crime pe care nicicând nu vor fi cutezat să o comită, pentru ca mai apoi să se întoarcă împotriva ei, ca și cum ea ar fi fost vinovată că toată lașitatea le ieșise la suprafață.

“Geaca. Pantalonii de piele. Îmi pot pune două maiouri și aurul mi-l prind de centură. Geaca. Pantalonii de piele. Geaca.”

Și iată că ajunsese, era în fața Y-ului stâncos. Alături, scurtătura de care se folosisse pentru a săpa în pământ acum două zile. Savura o clipă gestul care avea să o transforme, dintr-o persoană cinstită, într-o hoată.

Gata cu astea. Străinul o provocase și ea accepta schimbul. Nu fura, ci își lua plata cuvenită pentru că jucase rolul de

portavoce în comedia aceea de prost-gust. Ea merita aurul — și chiar mult mai mult — pentru că văzuse privirile de asasini fără crimă din jurul furgonetei, pentru că-și petrecu întreaga viață acolo, pentru cele trei nopți nedormite, pentru sufletul ei pe care acum și-l pierdea — dacă există cumva suflet și pierzanie.

Sapă în pământul deja afinat și văzu lingoul. Când îl văzu, auzi și un zgomot.

Cineva o urmărise. Automat, împinse la loc nițel pământ în groapă, conștientă de inutilitatea gestului ei. Apoi se răsuci, gata să explice că încerca să găsească acea comoară, iar azi observase că pământul fusese răscolit.

Ceea ce văzu o lăsă însă fără glas — pentru că nu era cineva interesat de comori, de situații de criză în sate, de dreptăți și nedreptăți; ci doar de sânge.

Semnul alb pe urechea stângă. Lupul blestemat.

Stătea între ea și copacul cel mai apropiat. Imposibil să treacă pe lângă el. Chantal rămase absolut încremenită, hipnotizată de ochii albaștri ai animalului; mintea îi lucra într-un ritm frenetic, gândindu-se care ar putea fi pasul următor — să folosească scurtătura de lemn, prea fragilă însă ca să contracareze atacul fiarei. Să se suie pe stânca în formă de Y, prea scundă. Să nu dea crezare legendei și să-l sperie, așa cum ar proceda cu oricare alt lup ivit de unul singur; prea riscant însă, mai bine să considere că legendele au întotdeauna un adevăr ascuns.

“Pedeapsă.”

Pedeapsă nedreaptă, ca tot ce i se întâmplase în viață; se părea că Dumnezeu o alesese pe ea doar ca să-și demonstreze ura față de lume.

Instinctiv, lăsă scurtătura jos și, cu o mișcare ce i se păru veșnică după cât fusese de lentă, își protejă gâtul cu brațele; nu-l putea lăsa să o muște de-acolo. Regretă că nu purta pantalonii de piele; al doilea loc mai vulnerabil ar fi piciorul, pe unde trece un vas care, o dată retezat, ar lăsa-o fără sânge în zece minute — cel puțin asta spuneau vânătorii, justificându-și cizmele cu carâmbi înalți.

Lupul deschise botul și mârâi. Un sunet surd, primejdios, scos de un animal care nu amenință, ci atacă. Continuă să-l privească fix în ochi, chiar dacă inima îi bătea de să-i spargă pieptul, căci acum rânjea.

Totul era o chestiune de timp: sau ataca sau își lua tălpășița, dar Chantal era sigură că avea să atace. Se uită pe jos, căutând o piatră liberă pe care să o fi putut apuca, nu văzu nici una. Se hotărî să o pornească în direcția animalului; ar fi fost mușcată, ar fi alergat cu el agățat de ea până la copac. Trebuia să ignore durerea.

Se gândi la aur. Se gândi că se va întoarce curând după el. Își hrăni toate speranțele cu puțință, tot ce i-ar fi putut da puterea de a se confrunța cu ideea că trupul urma să-i fie sfâșiat de colții ascuțiți, dezvelindu-i osul, cu posibilitatea de a cădea și a fi mușcată de gât.

Și se pregăti să fugă.

Exact atunci, ca într-un film, văzu că cineva își făcuse apariția în spatele lupului, deși la o distanță considerabilă.

Animalul adulmecă și el altă prezență, dar nu făcu nici o mișcare, iar ea continuă să-si mențină privirea fixă. S-ar fi zis că numai forța ochilor mai putea evita atacul, or, ea nu mai acum să se expună nici unui risc; dacă apăruse cineva, șansele de supraviețuire sporeau – chiar dacă aceasta avea să o coste, în cele din urmă, lingoul de aur.

Prezența din spatele lupului se apropie în liniște, iar apoi o apucă spre stânga. Chantal știa ca acolo mai era un copac, ușor de escaladat. Și în acea clipă o piatră sfâșie cerul, căzând lângă animal. Lupul se răsuci cu o agilitate nemaivăzută, repezindu-se în direcția amenințării.

— Fugi! — strigă străinul.

Ea o rupse la fugă în direcția unicului său refugiu, în timp ce bărbatul se cățara și el în celălalt copac, cu o agilitate puțin obișnuită. Când lupul blestemat ajunsese acolo, el se și afla în siguranță.

Lupul începu să mârâie și să sară, uneori reușind să

escaladeze o porțiune din trunchi, pentru ca numaidecât să alunece înapoi.

— Smulge niște crăci! — strigă Chantal.

Dar străinul părea căzut într-un soi de transă.

Ea stăruia de două, de trei ori, până când el înțelese ce anume-i cerea să facă. Începu să rupă crăcile și să le arunce în direcția animalului.

— Nu așa! Rupe crăcile, fă-le mănunchi și dă-le foc! Eu n-am brichetă, fă cum îți spun!

Glasul îi suna cu acea vibrație de deznădejde a cuiva aflat într-o situație extremă: străinul făcu un mănunchi de ramuri și dură o veșnicie până ce le dădu foc; furtuna din ajun lăsase totul îmbibat de apă și soarele nu ajungea până aici în acea perioadă a anului.

Chantal așteptă până ce flăcările torței improvizate crescuseră destul de mult. În ce o privea, l-ar fi lăsat cât era ziua de lungă să rămână acolo, să înfrunte spaima pe care voia el însuși să o impună lumii, dar trebuia să scape și era nevoită să-l ajute.

— Acum dovedește că ești bărbat — strigă ea. Coboară din copac, strânge bine torța în mână și ține focul în direcția lupului!

Străinul era paralizat.

— Fă ce-ți spun! — strigă ea din nou, iar bărbatul, auzindu-i glasul, înțelese toată autoritatea care se ascundea îndărătul vorbelor ei — o autoritate provenind din groază, din capacitatea de a reacționa rapid, lăsând spaima și suferința pentru mai târziu.

Coborî cu torța în mâini, neluând în seamă scânteile care, din când în când, îi ardeau fața. Văzu de aproape colții și spuma din botul animalului, spaima îi sporea, dar era obligatoriu să facă ceva — ceva ce ar fi trebuit să facă atunci când soția îi fusese sechestrată, fiicele ucise.

— Nu-ți lua ochii din ochii animalului! — o auzi pe fată spunând.

Se supuse. Lucrurile, cu fiecare clipă care trecea, deveneau mai lesnicioase, nu se mai uita la armele dușmanului, ci la dușmanul propriu-zis. Se aflau pe picior de egalitate, amândoi

erau în stare să provoace groază — unul altuia.

Atinse pământul cu tălpile. Lupul se dădu înapoi, speriat de foc: continua să mârâie și să sară, dar nu se mai apropia.

— Atacă-l!

Avansa în direcția animalului, care mârâi măi teribil ca niciodată, își arătă colții, dar se retrase mai mult.

— Urmărește-l! Gonește-l de-aici!

Focul ardea acum cu vâlvătaie mai înaltă dar străinul își dădu seama că în scurt timp avea să ardă mâinile. Fără a mai sta pe gânduri și menținându-și ochii fix în ochii aceia albaștri și siniștri, alergă în direcția lupului; acesta încetă să mai mârâie și să sară — făcu stânga-mprejur și se afundă iar în pădure.

Chantal coborî din copac cât ai clipi din ochi în foarte scurt timp adunase o mână de nuiele de pe jos și-și făcuse și ea o torță.

— Să plecăm de-aici. Repede.

— Încotro?

Încotro? În Viscos, unde toți aveau să-i vadă pe cei doi sosind împreună? Către altă capcană, unde focul nu ar mai fi produs nici un efect? Se lăsă moale jos pe pământ, cu o durere teribilă în coaste, cu inima bubuindu-i.

— Fă un foc — îi zise ea străinului. Lasă-mă să mă gândesc.

Încercă să se miște și scoase un țipăt — de parcă i s-ar fi înfipt un pumnal în umăr. Străinul adună frunze și crengi și făcu focul. La fiecare mișcare, Chantal se contorsiona de durere și lăsa să-i scape un geamăt surd; se vede că se lovise grav în timp ce se urca în copac.

— Nu-ți face griji, nu ți-ai rupt nici un os zise străinul când o văzu gemând de durere. Am pățit și eu așa ceva. Când organismul ajunge la limita tensiunii, mușchii se contractă și ne fac bucata. Dă-mi voie să te masez.

— Nu mă atinge. Nu te apropia. Nu face conversație cu mine.

Durere, frică, rușine. Cu siguranță fusese de față când ea dezgropa aurul; el știa — pentru că însoțitor îi era diavolul, iar diavolii cunosc sufletul oamenilor — că de astă dată Chantal avea să-l fure.

După cum știa la fel de bine că, în clipa asta, întregul orașel visa să comită o crimă. După cum știa și că n-aveau să facă nimic, pentru că le era frică, dar intenția era suficientă pentru a răspunde la întrebarea lui: ființa umană este în esența ei rea. Știind că ea avea să fugă, pariul pe care cei doi îl făcuseră noaptea trecută nu mai avea nici o semnificație, el se putea întoarce de unde venise (în definitiv, de unde a venit?) cu comoara lui intactă și bănuielile confirmate.

Încercă să se așeze în poziția cea mai confortabilă cu putință, dar nu găsea nici una; trebuia să rămână nemișcată. Focul avea să-l țină pe lup la distanță, dar în scurt timp urma să le atragă atenția ciobanilor care aveau drum pe-acolo. Și cei doi aveau să fie văzuți împreună.

Își aminti că era sâmbătă. Oamenii stăteau în casele lor pline de bibelouri oribile, reproduceri ale unor tablouri celebre atârinate de pereți, imagini de sfinți confecționate din ipsos, și încercau să se distreze — și, la acel sfârșit de săptămână, aveau cea mai grozavă distracție de când se terminase cel de-al doilea război mondial.

— Să nu faci conversație cu mine.

— N-am zis nimic.

Chantal simți nevoia să plângă, dar nu voia s-o facă de față cu el. Își stăpâni lacrimile.

— Ți-am salvat viața. Merit aurul.

— Eu ți-am salvat viața. Lupul se pregătea să te atace.

Era adevărat.

— Pe de altă parte, cred că ai salvat ceva în mine — continuă străinul.

Un truc. Avea să spună că n-ar fi observat nimic; era un fel de permisiune ca să-și ia averea și să plece de-acolo pentru totdeauna. Punct.

— Pariul de noaptea trecută. Durerea mea era atât de mare, încât simțeam nevoia să fac ca toți să sufere la fel ca mine; ar fi fost singura mea sursă de consolare. Ai dreptate.

Demonul străinului nu suferea asemenea cuvinte, îl rugă pe

diavolul lui Chantal să-l ajute, dar acesta era un nou-venit și nu obținuse controlul total asupra fetei.

— Și asta schimbă ceva?

— Nimic. Pariul rămâne valabil și știu că voi câștiga. Dar știu la fel de bine și cât de ticălos sunt, după cum știu și de ce am devenit ticălos: din cauză că nu meritam cele ce mi s-au întâmplat.

Chantal se întrebă cum aveau să iasă de-acolo; chiar dacă era încă dimineață, nu puteau rămâne la nesfârșit în pădure.

— Deci eu socot că-mi merit aurul și am să mi-l iau, dacă nu mă vei împiedica dumneata — zise ea. Te sfătuiesc să faci la fel; nici unul din noi nu trebuie să se întoarcă la Viscos; putem merge direct în vale, să găsim o ocazie și fiecare să-și urmeze soarta.

— Dumneata poți să pleci. Dar, chiar în clipa asta, locuitorii orașului decid cine să moară.

— Se prea poate. Se vor tot hotărî în următoarele două zile, până va expira termenul; apoi vor sta doi ani discutând cine ar fi trebuit să fie victima. Sunt nehotărâți la ceasul când e să acționeze și implacabili la ceasul când e să dea vina pe alții eu îmi cunosc satul. Dacă nu te întorci, nici nu se vor mai osteni să discute; vor socoti că totul a fost o născocire de-a mea.

— Viscos-ul e la fel cu orice alt sat din lume și tot ce se petrece în el se petrece în toate celelalte continente, orașe, tabere, mănăstiri, oriunde. Dumneata însă nu pricepi nimic din toate astea, după cum nu pricepi că de astă dată soarta a lucrat în favoarea mea: am ales persoana cea mai indicată ca să mă ajute.

Cineva care, sub aparența unei femei muncitoare și cinstite, caută de asemenea să se răzbune. Cum nu ne putem vedea dușmanul — căci, dacă ducem istoria asta până la ultimele consecințe, adevăratul dușman este Dumnezeu, care ne-a făcut să trecem prin tot ce am trecut — ne vărsăm frustrările asupra a tot ce ne înconjoară. O răzbunare care nu se satură niciodată, pentru că se îndreaptă împotriva vieții înseși.

— La ce bun să stăm de vorbă aici? — zise Chantal, iritată din pricină că bărbatul acela, omul pe care-l ura ca pe nimeni

altul pe lumea asta, îi cunoștea foarte bine sufletul. De ce nu luăm banii și nu plecăm?

— Pentru că ieri mi-am dat seama că, propunând ceea ce îmi repugnă cel mai mult — un asasinat fără motiv, așa cum s-a întâmplat cu soția mea și cu fiicele mele — la drept vorbind voiam să mă salvez pe mine însumi. Îți amintești de un filozof pe care l-am citat în a doua noastră conversație? Cel care zicea că infernul lui Dumnezeu e tocmai dragostea lui pentru oameni, fiindcă atitudinea oamenilor îi transformă în chin fiecare clipă a vieții Sale eterne?

Ei bine, același filozof a spus și altceva: *omul are nevoie de ceea ce e mai rău în el ca să realizeze ceea ce este mai bun în el.*

— Nu înțeleg.

— Până acum mă gândeam doar să mă răzbun. Ca și locuitorii din satul dumitale, visam, plănuiam și eu zi și noapte, dar nu făceam nimic. O vreme am însoțit, prin intermediul presei, persoane care-și pierduseră ființele dragi în situații asemănătoare, dar care sfârșiseră acționând în manieră exact opusă mie: creaseră grupuri de sprijin pentru victime, organizații care să denunțe nedreptățile, campanii care să arate că durerea pierderii nu poate fi niciodată înlocuită de povara răzbunării.

Am încercat și eu să privesc lucrurile dintr-un unghi mai generos: n-am izbutit. Acum însă, când am prins curaj, când am ajuns la limita asta, am descoperit, acolo, în fund, o lumină.

— Continuă — zise Chantal, pentru că și ea întrezărea un fel de lumină.

— Nu vreau să dovedesc că omenirea e perversă. Vreau, asta da, să dovedesc că eu, în mod inconștient, am căutat lucrurile care mi s-au întâmplat — pentru că sunt rău, sunt un om total decăzut și am meritat pedeapsa pe care viața mi-a dat-o.

— Dumneata vrei să dovedești că Dumnezeu e drept.

Străinul stătu puțin pe gânduri.

— Poate că da.

— Nu știu dacă Dumnezeu este drept. Cel puțin cu mine El n-a fost foarte corect, și ceea ce mi-a distrus sufletul e această

senzație de neputință. Nu reușesc să fiu bună cum aș dori să fiu, nici rea cum socotesc că ar trebui. Cu câteva minute în urmă gândeam că El m-a ales ca să se răzbune pentru toată tristețea pe care i-o pricinuiesc oamenii.

Cred că dumneata ai aceleași îndoieli, chiar dacă la o scară mult mai mare: bunătatea dumitale nu a fost răsplătită.

Chantal se mira de propriile-i vorbe. Demonul străinului observa că îngerul fetei începea să strălucească cu mai mare intensitate, iar situația se răsturna complet.

“Luptă”, insistă el pe lângă celălalt diavol.

“Lupt”, răspunde el. Dar bătălia e crâncenă.”

— Problema dumitale nu este chiar dreptatea lui Dumnezeu — zise bărbatul. Ci faptul că ai ales totdeauna să fii o victimă a împrejurărilor. Cunos mulți oameni în situația asta.

— Ca dumneata, de exemplu.

— Nu. Eu m-am revoltat împotriva a ceva ce mi s-a întâmplat și puțin îmi pasă că oamenilor le plac sau nu purtările mele. Dumneata, dimpotrivă, ai crezut în rolul dumitale de orfană lăsată de izbeliște, de persoană care vrea să fie acceptată cu orice preț; cum asta nu se întâmplă întotdeauna, nevoia de a fi iubită și s-a transformat într-o dorință surdă de răzbunare. În adâncul inimii, dumitale și-ar plăcea să fii ca toți ceilalți locuitori din Viscos cu alte cuvinte, în adâncul inimii, noi toți dorim să fim asemenea celorlalți. Dar soarta și-a dăruit o istorie diferită.

Chantal făcu un semn negativ din cap.

“Fă ceva”, zicea diavolul lui Chantal către tovarășul său. “Chiar dacă spune nu, sufletul ei înțelege și spune da.”

Diavolul străinului se simțea umilit din pricină că nou-venitul își dădea seama că nu era destul de puternic ca să-l oblige pe om să tacă.

“Vorbele nu duc nicăieri”, răspunse el. “Să-i lăsăm să vorbească, și viața va avea grijă ca ei să acționeze altfel.”

— N-am vrut să te întrerup — continuă străinul. Te rog,

spune mai departe ce ziceai despre dreptatea lui Dumnezeu.

Chantal era mulțumită că nu mai era obligată să asculte ceva ce nu-și mai dorea să audă.

— Nu știi dacă are vreun sens. Dar ai observat poate că Viscos nu e o așezare foarte religioasă, deși are o biserică, la fel ca toate orașele din regiune. Și asta pentru că Ahab, deși convertit de către Sfântul Savin, avea serioase îndoieli cu privire la influența preoților; cum cea mai mare parte dintre primii locuitori erau bandiți, socotea că tot ce puteau face preoții, prin amenințările lor cu chinurile veșnice, era să-i readucă pe drumul crimei. Niște oameni care nu mai au nimic de pierdut nu se gândesc niciodată la viața veșnică.

Firește și-a făcut apariția primul preot, iar Ahab a văzut amenințarea. În compensație, a instituit ceva învățat de la iudei: ziua ispășirii. Numai că decis să creeze un ritual aparte.

O dată pe an, locuitorii se închideau în casele lor făceau două liste, se întorceau către muntele cel mai înalt și ridicau prima listă spre ceruri.

“Iată, Doamne, păcatele mele față de Tine”, ziceau ei, citind relatarea păcatele comise. Înșelăciuni în negustorii, adultere, nedreptăți, treburi de felul ăsta. “Am păcătuțit mult și cer iertare că Te-am supărat atât de rău.”

Apoi — și aici era inovația lui Ahab — locuitorii scoteau a doua listă din buzunar, o ridicau și pe ea către ceruri, întorși cu trupurile către același munte. Și ziceau cam așa: “Iată, Doamne, lista păcatelor Tale față de mine: m-ai făcut să trudesć mai mult decât ar fi fost nevoie, fiica mea s-a îmbolnăvit în pofida rugăciunilor mele, am fost furat când am încercat să fiu cinstit, am suferit peste măsură.”

După ce terminau de citit cea de-a doua listă, ei întregeau ritualul: “Eu am fost nedrept față de Tine, iar Tu ai fost nedrept față de mine. Azi este însă ziua ispășirii, Tu îmi vei ierta greșelile, eu Ți le voi ierta pe ale Tale, și astfel vom putea fi împreună încă un an.”

— Să-l ierți pe Dumnezeu — zise străinul, ba-i ierți pe un

Dumnezeu implacabil care creează și distruge din vecii vecilor.”

— Conversația asta e prea intimă pentru gustul meu — zise Chantal, privind în alta parte. N-am învățat destul de la viață ca să-ți pot da și eu dumitale o învățătură oarecare.

Străinul rămase tăcut.

“Nu-mi place deloc”, gândi diavolul străinului, care începu să zărească o lumină strălucind lângă el, o prezență pe care, cu nici un chip, nu putea să o accepte. O mai îndepărtase o dată, în urmă cu doi ani, pe una din numeroasele plaje ale lumii.

Dat fiind excesul de legende, de înrâuriri celtice și protestante, de anumite exemple cum nu se poate mai nocive ale cutărui arab care pacificase cetatea, de prezența constantă a sfinților și bandiților în împrejurimi, preotul știa că Viscos nu era ceea ce se numește o așezare religioasă, deși locuitorii ei făceau botezuri, căsătorii (care, în prezent, erau doar o amintire îndepărtată) și funeralii (care, după cum se dovedea, aveau loc cu o frecvență tot mai mare) și participau la liturghia de Crăciun. În rest, puțini se osteneau să meargă la cele două slujbe săptămânale — una sâmbăta, alta duminica, ambele la orele unsprezece dimineața; oricum, el își făcea un punct de onoare din celebrarea lor, fie și doar ca să-și justifice prezența acolo. Voia să dea impresia că este un om sfânt și ocupat.

Spre surprinderea sa, biserica a fost atât de plină în ziua aceea, încât se hotărî să îngăduie ca lumea să stea și în jurul altarului — altminteri nu ar n avut cum să cuprindă atâția oameni. În loc să pună în funcție încălzitoarele electrice suspendate de tavan, a fost silit să ceară să se deschidă cele două ferestruici laterale, întrucât oamenii transpirau; preotul se întrebă dacă zăpușeala se datora căldurii sau mai degrabă tensiunii ce domnea în rândurile asistenței.

Era acolo tot satul în păr, cu excepția domnișoarei Prym — rușinată pesemne din pricina spuselor ei din ajun — și a bătrânei Berta, pe care toți o suspectau că e vrăjitoare și alergică la religie.

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh.

Răsună un “Amin” puternic. Preotul începu liturghia, rosti introducerea, îi ceru unei credincioase mereu aceeași dintotdeauna să facă lectura, intona solemn psalmul de răspuns și recită Evanghelia cu glas lent și grav. Apoi ceru celor din bănci să șadă, restul oamenilor rămase în picioare.

Venise ceasul predicii.

— În Evanghelia după Luca e un moment când un personaj important se apropie de Iisus și-l întrebă: “*Învățătorule bun, ce*

să fac ca să moștenesc viața cea de veci?” Și, spre surprinderea noastră, Iisus răspunde: “Pentru ce mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu.”

Ani îndelungați am meditat asupra acestui mic fragment de text, încercând să înțeleg ce a spus Domnul nostru: că El nu era bun? Că tot creștinismul, cu ideea sa de milostenie, se bazează pe învățăturile cuiva care se considera rău? În cele din urmă am înțeles: Hristos, în acel moment, se referă la firea sa omenească; în calitate de om, era rău. În calitate de Dumnezeu, El e bun.”

Preotul făcu o pauză, sperând că toți credincioșii îi înțeleseseră mesajul. Se mințea pe sine: tot nu înțelegea ceea ce spusese Hristos, căci dacă prin firea sa omenească ar fi rău, la fel ar fi și cuvintele și gesturile sale. Era însă o discuție teologică ce nu prezenta nici un interes acum; important era ca explicația dată de el să fie convingătoare.

— Astăzi nu mă voi întinde prea mult. Vreau ca voi toți să înțelegeți că face parte din firea omenească să acceptăm că avem o natură inferioară, perversă, și n-am fost osândiți din această pricină la pedeapsa veșnică doar pentru că Iisus s-a lăsat jertfit ca să salveze omenirea. Repet: jertfa fiului lui Dumnezeu ne-a salvat. Sacrificiul unei singure persoane.

Vreau să închei această predică amintindu-vă începutul uneia dintre cărțile sfinte care alcătuiesc Biblia, și anume Cartea lui Iov. Dumnezeu ședea pe tronul său ceresc, când diavolul a venit să-i vorbească. Dumnezeu îl întreabă unde a fost; “am dat târcoale pe pământ și m-am plimbat în sus și în jos”, răspunde diavolul. “Te-ai uitat la robul meu Iov? Ai văzut cât este de temător de mine și cum îmi aduce toate jertfele?”

Diavolul râse și argumentă: “La urma urmelor, Iov are tot ce-i trebuie, de ce nu l-ar adora pe Dumnezeu și nu i-ar aduce jertfe? Ia-i bunurile pe care i le-ai dat și vom vedea dacă va continua să-l mai adore pe Domnul”, l-a provocat el.

Dumnezeu acceptă prinsoarea. An de an, îl pedepsește tocmai pe acela care-L iubea cel mai mult. Iov se află în fața unei puteri pe care n-o înțelege, pe care o socotea ca fiind Justiție Supremă, dar care îi distruge vitele, îi omoară copiii, îi umple trupul de

bube. Până când, după ce suferise atâta, Iov se revoltă și hulește împotriva Domnului. Doar atunci îi înapoiază Dumnezeu tot ce-i luase.

Sunt ani de zile de când asistăm la decăderea acestui oraș; mă întreb acum dacă asta nu este cumva rodul unei pedepse divine, tocmai pentru că acceptăm mereu tot ce ne este dat fără să protestăm, ca și cum am merita să pierdem așezarea unde trăim, ogoarele pe care le cultivăm sau grâul și oile casele care au fost înălțate din visele strămoșilor noștri. N-a sosit oare momentul să ne revoltăm? Dacă Dumnezeu l-a obligat pe Iov să facă asta, nu ne va fi cerând oare și nouă același lucru?

De ce l-a obligat Dumnezeu pe Iov să facă asta? Pentru a dovedi că natura lui era rea și tot ce-i dăruise era urmarea harului, nu a bunei lui purtări. Noi am păcătuit prin trufia de a ne considera prea buni — și de aici pedeapsa pe care o suferim.

Dumnezeu a acceptat prinsoarea diavolului și — aparent — a comis o nedreptate. Amintiți-vă bine: Dumnezeu a acceptat prinsoarea diavolului. Și Iov a învățat lecția, pentru că, la fel ca noi, păcătuia prin trufia de a crede că era un om bun.

“*Nimeni nu este bun*”, a zis Domnul. Nimeni. E timpul să încetăm a simula o bunătate care-l supără pe Dumnezeu și să ne acceptăm greșelile; dacă într-o bună zi am fi nevoiți să acceptăm un pariu cu diavolul, să ne amintim ca Domnul, care este în ceruri, a făcut același lucru pentru a mântui sufletul robului său Iov.

Predica se terminase. Preotul ceru ca toți să rămână în picioare și continuă serviciul divin. Nu avea nici o îndoială că mesajul îi fusese bine înțeles.

— Să plecăm totuși de-aici. Fiecare pe drumul său eu cu lingoul meu de aur, dumneata...

— Lingoul *meu* de aur — îți tăie vorba străinul.

— Dumitale nu-ți rămâne decât să-ți iei lucrurile și să pleci. Dacă eu n-aș lua aurul acesta, ar trebui să mă întorc la Viscos. Aș fi concediată sau stigmatizată de toată populația. Vor crede că i-am mințit. Dumneata nu poți, pur și simplu nu poți să-mi faci una ca asta. Să zicem că-l merit ca plată pentru munca mea.

Străinul se ridică, luă câteva crengi care ardeau în foc:

— Lupul fuge totdeauna de foc, nu-i așa? Atunci eu mă duc la Viscos. Fă ce crezi că e mai bine, fură și fugi, asta nu mai are nici o legătură cu mine. Am altceva mai important de făcut.

— Un moment! Nu mă lăsa singură aici!

— Atunci vino cu mine.

Chantal se uită la focul din fața ei, la stâncă în formă de Y, la străinul care se și îndepărta ducând cu el o parte din foc. Putea face și ea la fel: să ia câteva vreascuri aprinse, să dezgroape aurul și să duca drept în vale; nu mai avea absolut nici un rost să se întoarcă și să-și ia de acasă bănișorii care-i păstrase cu atâta grijă. Când avea să ajungă în orașul care era la gura văii, ar cere unei bănci să-i prețuiască aurul, l-ar vinde, și-ar cumpăra îmbrăcăminte și valize, ar fi liberă.

— Așteaptă! — îl strigă ea pe străin, dar el continua să meargă către Viscos și în scurt timp avea să-l piardă din vedere.

“Gândește rapid”, își ceru ea sieși.

Nu avea mult de gândit. Luă și ea câteva vreascuri din foc, se duse până la stâncă și reîncepu să dezgroape aurul. Îl luă în mâini, îl curăță cu haina, îl contemplă pentru a treia oară.

Fu cuprinsă de panică. Smulse o mână de lemne din foc și o luă la fugă în direcția în care trebuia să o fi apucat străinul, ura izbucnindu-i ca o sudoare prin toți porii. Întâlnise doi lupi în aceeași zi, unul care se speria de foc, altul care nu se speria de nimic, pentru că pierduse tot ce era mai de preț, iar acum înainta,

orbește, ca să distrugă tot ce-i ieșea în cale.

Alegă din rășputeri, dar nu-l întâlnește. Se vede că era în pădure, cu torța acum stinsă, sfidându-l pe lupul blestemat, vrând să moară la fel de intens cum voia să șiucidă.

Ajunse în sat, se prefăcu că nu o aude pe Berta chemând-o, se întâlnește cu mulțimea care ieșea de la liturghie și se miră de faptul că practic întreaga populație a satului se dusesse la biserică. Străinul voia o crimă și când colo umpluse agenda preotului; urma o săptămână de spovedanii și pocăințe, ca și cum l-ar fi putut amăgi pe Dumnezeu.

Toți o priviră, dar nimeni nu-i adresă cuvântul. Ea înfruntă toate privirile, pentru că știa că nu avea nici un fel de vină, nu avea nevoie să se spovedească, era doar o unealtă într-un joc mârșav, pe care doar puțini îl puteau înțelege — și nu-i plăcea deloc ceea ce vedea.

Se zăvorî în camera ei și privi pe fereastra. Mulțimea se și împărțise și ceva ciudat se întâmpla iarăși; satul era foarte pustiu pentru o sâmbătă însoțită ca aceea. De obicei, oamenii mai zăboveau stând de vorbă în mici grupuri, în piața unde înainte vreme fusese o spânzurătoare, iar acum era o cruce.

Rămase câțva timp uitându-se la strada goală, simțind pe obraji soarele care nu încălzea, căci începuse iarna. Dacă ar fi fost lume în piață, tocmai despre asta ar fi discutat — despre vreme. Temperatura. Pericolul de ploaie sau de secetă. Azi însă toți erau în casele lor, iar Chantal nu știa de ce.

Cu cât se uita mai mult la stradă, cu atât se simțea deopotrivă cu toți ceilalți oameni — tocmai ea, care se considera diferită, îndrăzneță, plină de planuri care nu le dăduseră niciodată prin cap acelor țărani.

Ce rușine. Și totodată ce ușurare; era în Viscos nu printr-o nedreptate a destinului, ci pentru că o merita, totdeauna se crezuse diferită, iar acum descoperea că e la fel cu ceilalți. Dezgropase lingoul acela de trei ori, dar fusese incapabilă să-l ia cu sine. Comitea crima în suflet, dar nu izbutea să o materializeze în lumea reală.

Deși știa că, la drept vorbind, n-ar fi trebuit o comită sub nici o formă, pentru că era vorba de o ispită, ci de o capcană.

“De ce o capcană?”, gândi ea. Ceva îi Spunea că văzuse în lingou o soluție la problema pe care o crease străinul. Dar, oricât s-ar fi străduit, nu reușea să descopere care anume era această soluție.

Diavolul nou-venit privi într-o parte și văzu că lumina domnișoarei Prym, care înainte amenința să crească, acum era pe cale să se stingă iarăși; păcat că tovarășul lui nu era acolo ca să-i vadă victoria.

Ceea ce nu știa el era că și îngerii își au strategia lor: în clipa aceea, lumina domnișoarei Prym se ascunsese doar ca să provoace o reacție din partea inamicului ei. Tot ce urmărea îngerul era ca ea să doarmă un pic, pentru a putea sta de vorbă cu sufletul ei, fără imixtiunea temerilor și vinovățiilor cu care oamenii adoră să se împovăreze în fiecare zi.

Chantal dormi. Și auzi ceea ce avea nevoie să audă, înțelese ceea ce era necesar să înțeleagă.

— Nu-i nevoie să tot vorbim despre terenuri sau cimitire — zise nevasta primarului, de îndată ce se reîntâlniră în sacristie. Hai să vorbim pe șleau.

Cei cinci fură de acord.

— M-ați convins, părinte — zise moșierul. Dumnezeu justifică anumite fapte.

— Nu fiți cinic — răspunse părintele. Când privim prin fereastra aceea, înțelegem totul. De-aceea bate un vânt cald; diavolul a venit ca să ne țină tovărășie.

— Da — consimți primarul care nu credea în diavoli. Toți suntem acum convinși. Mai bine să vorbim pe șleau, altfel pierdem un timp prețios.

— Iau eu cuvântul — zise patroana hotelului. Ne gândim să acceptăm propunerea străinului. Să comitem o crimă.

— Să oferim o jertfă — zise preotul, mai deprins cu ritualurile religioase.

Tăcerea care se lăsă dovedi că toți erau de acord.

— Doar lașii se ascund în spatele tăcerii. Să ne rugăm cu voce tare, pentru ca Dumnezeu să ne asculte și să știe că facem asta pentru binele Viscos-ului. Să îngenunchem.

Îngenunchează cu toții fără nici o tragere de inimă, știind că era inutil să-i ceară iertare lui Dumnezeu pentru un păcat săvârșit de ei cu conștiința răului pe care-l pricinuiau. Își aminteau însă de ziua ispășirii, de Ahab; când ziua aceasta va veni iar în viitorul apropiat, aveau să-l acuze pe Dumnezeu că-i pusese în fața unei ispite atât de greu de îndurat.

Preotul le ceru să se roage împreună:

— Doamne Dumnezeule, Tu ai spus că nimeni nu este bun; acceptă-ne cu toate imperfecțiunile noastre și iartă-ne în nesfârșita-Ți mărinimie și-n nesfârșita iubire a Ta. Așa cum i-ai iertat pe cruciații care i-au ucis pe musulmani ca să recucerească Țara Sfântă a Ierusalimului, așa cum i-ai iertat pe inchizitorii care voiau să păstreze puritatea Bisericii Tale, așa cum i-ai iertat

pe cei care Te-au hulit și Te-au bătut în cuie pe cruce, iartă-ne și pe noi pentru că trebuie să aducem o jertfă și să salvăm un oraș.

— Să trecem acum la aspectul practic — zise nevasta primarului, ridicându-se în picioare. Cine va fi oferit ca jertfă. Și cine va executa sacrificiul.

— O tânără pe care am ajutat-o și sprijinit-o atât de mult l-a adus pe diavol aici — zise moșierul, care într-un trecut nu prea îndepărtat se culcase chiar cu această fată și de atunci trăia torturat de gândul că într-o bună zi ea ar putea să-i povestească soției lui despre cele întâmplate. Răul trebuie combătut cu rău, și e nevoie ca ea să fie pedepsită.

Două persoane se declarară de acord, susținând, în plus, că Domnișoara Pryn era singura persoană din sat în care nu puteai avea încredere — pentru se considera diferită de ceilalți și afirma că într-o zi va pleca de-acolo.

— Mama ei a murit. Bunica ei a murit. Nimeni – nu-i va observa lipsa — fu de acord primarul, fiind astfel a treia persoană care aprobă ideea.

Soția lui însă se împotrivi:

— Să presupunem că ea știe unde este comoara; la urma urmelor, ea a fost singura care a văzut-o. Mai mult, putem avea încredere în ea tocmai pentru ceea ce s-a spus aici — ea a fost cea care a adus răul și a împins o întreagă comunitate să se gândească la crimă. Poate zice orice; dacă restul satului rămâne tăcut, va fi cuvântul unei tinere cu tot felul de probleme împotriva noastră a tuturor, toți oameni care au realizat ceva în viață.

Primarul, ca totdeauna când nevasta lui își spunea părerea, era nehotărât:

— De ce vrei să o scapi dacă nu-ți e simpatică?

— Eu unul înțeleg — zise preotul. Pentru ca vina să cadă asupra celui care a provocat tragedia. Ea va purta această povară tot restul zilelor și nopților ei; poate va sfârși ca Iuda, care l-a trădat pe Iisus Hristos, iar apoi s-a sinucis, într-un gest disperat și inutil, întrucât crease toate condițiile favorabile crimei. Soția

primarului rămase surprinsă de raționamentul preotului — era exact ce gândise și ea. Fata era frumoasă, îi ispitesea pe bărbați, nu accepta o viață la fel cu a tuturor celor din Viscos, se plângea mereu că trăiește într-un sat care, în pofida tuturor defectelor lor, avea locuitori harnici și cinstiți și unde mulți oameni ar dori să-si petreacă zilele (străini, care, evident, ar pleca după ce ar descoperi cât e de plicticos să trăiești permanent în tihnă).

— Nu văd pe altcineva — zise patroana hotelului, conștientă de problema de a găsi pe altcineva care să servească la bar, dar înțelegând că, mulțumită aurului primit, putea să-și închidă hotelul și să plece departe. Țăranii și păstorii sunt uniți, unii sunt căsătoriți, mulți au copii stabiliți departe, care la un moment dat ar putea deveni bănuitori dacă s-ar întâmpla ceva cu vreunul din ei. Domnișoara Prym e singura care poate dispărea fără a lăsa nici o urmă.

Din motive religioase — în definitiv, Iisus îi blestema pe cei care acuzau un om nevinovat — preotul nu voia să nominalizeze pe nimeni. Știa însă cine era victima și trebuia să facă astfel încât toți să afle.

— Oamenii din Viscos muncesc din zori până noaptea târziu, de la o ploaie la alta. Toți au câte o treabă de făcut, inclusiv amărâta asta de fată, pe care diavolul a hotărât s-o folosească în scopurile lui mârșave. Și așa suntem puțini și nu ne putem permite luxul de a mai pierde o pereche de brațe.

— Așadar, cuvioase părinte, nu avem o victimă. Trebuie să ne dăm peste cap ca la noapte să apară alt străin, și chiar așa ar fi un risc, căci cu siguranță ar avea o familie care l-ar căuta până la capătul pământului. În Viscos fiecare pereche de brațe muncește, câștigă cu mare efort pâinea adusă de furgoneta.

— Aveți dreptate — zise preotul. Poate că tot ce am trăit începând de ieri noapte e doar o iluzie. Toți de-aici din sat au pe cineva a cărui lipsă ar simți-o și nimeni n-ar accepta ca ființa lui iubită să fie sacrificată. Doar trei persoane dorm singure: eu, doamna Berta și domnișoara Prym.

— Vă oferiți să fiți sacrificat?

— Totul pentru binele comunității.

Ceilalți cinci inși se simțiră ușurați, observară dintr-o dată că era o sâmbătă însorită, că n-avea să aibă loc o crimă, ci un martiriu. Tensiunea din sacristie dispăru ca prin farmec, iar patroana hotelului simți impulsul de a-i săruta tălpile acelu om sfânt.

— Cu o rezervă — continuă preotul. E nevoie să convingeți pe toată lumea că uciderea unui slujitor al Domnului nu e un păcat de moarte.

— O să explicați dumneavoastră asta Viscos-ului! — zise însuflețit primarul, gândindu-se deja la diversele reforme pe care le putea demara cu ajutorul banilor, la publicitatea pe care o va plasa în jurnalele din regiune, atrăgând noi investiții pentru că impozitele ar scădea, aducând turiști pentru că avea să subvenționeze unele îmbunătățiri la hotel, dispunând instalarea unui nou cablu telefonic care să nu creeze atâtea probleme ca actualul sistem.

— Eu nu pot face asta — zise preotul. Martini se ofereau când poporul cerea să fie uciși. Dar niciodată nu-și provocau singuri moartea, căci Biserica a afirmat întotdeauna că viața este un dar de la Dumnezeu. Va trebui să explicați dumneavoastră.

— Nimeni nu va crede. Vor socoti că suntem sini de cea mai joasă speță, că omorâm un om sfânt pentru bani, cum a făcut Iuda cu Hristos.

Preotul dădu din umeri. Iar se părea că soarele dispăruse și tensiunea revenea în sacristie.

— În acest caz, nu mai rămâne decât doamna Berta — comentă moșierul.

După o lungă pauză, fu rândul preotului să vorbească:

— Femeia aceea trebuie să fi suferit mult din pricina absenței bărbatului ei; își duce viața șezând acolo, afară, de-atâția ani, înfruntând intemperii și urâtul. Nu face nimic altceva decât să se mistuie de dor și cred că biata de ea își pierde mințile treptat: am trecut deseori pe-acolo și-am văzut-o vorbind de una singură.

Iarăși suflă o pală de vânt, fulgerătoare, și cei dinăuntru se

speriară, pentru că ferestrele erau închise.

— Viața se vede că i-a fost foarte tristă — zise mai departe patroana hotelului. Cred că ar da orice ca să se poată duce lângă iubitul ei. Au fost căsătoriți vreme de patruzeci de ani, știați?

Toți știau, dar nu avea legătură cu problema lor.

— O femeie acum bătrână, la capătul vieții adăugă moșierul. Singura din așezarea asta care nu face nimic important. Am întrebat-o odată de ce șade mereu acolo, în fața casei, chiar și pe timpul iernii; știți ce mi-a răspuns? Că veghea asupra satului, ca să dibuie ziua când avea să sosească răul aici.

— Bun, dar nu și-a făcut bine treaba.

— Dimpotrivă — zise preotul — Din câte înțeleg din discuția dumneavoastră, cine a lăsat răul să intre trebuie să-l facă să și plece.

Iarăși liniște, și toți pricepură că victima fusese aleasă.

— Acum lipsește un ultim amănunt — interveni soția primarului. Știm că jertfa va fi oferită în numele bunăstării poporului. Știm cine va fi; prin această jertfă, un suflet bun se va înălța la ceruri și va fi fericit, în loc să sufere pe pământ. Rămâne de văzut cum o vom face.

— Caută să vorbești cu toți oamenii din sat — i se adresă preotul primarului — și convoacă o adunare în piață la ora nouă din noapte. Cred că știu cum: puțin înainte de nouă, treci pe aici ca să stăm de vorbă.

Înainte de a pleca toți, el ceru ca, în timp ce se desfășura adunarea, cele două femei prezente să se ducă la Berta acasă și să o țină de vorbă. Deși bătrâna nu pleca niciodată noaptea, orice precauție era bine venită.

Chantal veni la bar la ora obișnuită. Nu era nimeni.

— Noaptea asta e o adunare în piață — zise patroana hotelului. Doar pentru bărbați.

Nu era nevoie să mai spună ceva. Chantal știa acum ce se petrece.

— Ai văzut aurul cu ochii tăi?

— L-am văzut. Voi însă trebuia să-i cereți străinului să-l aducă aici. S-ar putea să se decidă ca, după ce obține ce vrea, să dispară.

— Doar nu e nebun.

— Ba e nebun.

Patroana hotelului socoti că era într-adevăr o idee bună. Urcă până la camera străinului și coborî după câteva minute.

— E de acord. Zice că l-a ascuns în pădure și o să-l aducă mâine.

— Cred că azi nu trebuie să muncesc.

— Ba da. Este o clauză în contractul duminică.

Nu știa cum să abordeze subiectul pe care-l discutaseră în după-amiaza aceea, dar era important să vadă reacția tinerei.

— Sunt șocată de toate astea — zise ea. Înțeleg totodată că unii au nevoie să se gândească de două, de zece ori la ce trebuie să facă.

— Se pot gândi de douăzeci, de două sute de ori și tot să n-aibă curaj.

— Se poate — zise patroana hotelului. Dar dacă decide să acționeze, tu ce ai face?

Femeia voia să-i cunoască reacția, iar Chantal își dădu seama că străinul era mult mai aproape de adevăr decât ea însăși, deși trăia de-atâta timp în Viscos. Adunare în piață! Păcat că fusese demontată spânzurătoarea.

— Deci tu ce-ai face?

— N-am să vă răspund la întrebarea asta zise ea, cu toate că

știa exact ce-ar face. Am să vă spun doar că răul nu aduce niciodată binele. Am constatat-o azi după-amiază pe pielea mea.

Patroana hotelului nu suporta să-și vadă autoritatea contestată, dar socoti că era prudent să nu discute cu fata și să creeze o aversiune care putea aduce complicații în viitor. Zise că trebuia să-și aducă la zi contabilitatea (pretext de care-și dădu numaidecât seama că era absurd, de vreme ce nu avea decât un oaspete în hotel) și o lăsă singură în bar. Se liniștise: domnișoara Prym nu manifesta nici un fel de revoltă, nici chiar după ce menționase adunarea din piață, dovedind în felul acesta că în Viscos se petrecea ceva deosebit. Fetei îi trebuiau și ei bani mulți, avea toată viața în față, cu siguranță i-ar plăcea să meargă pe urmele prietenilor ei din copilărie, care apucaseră să plece.

Și, dacă nu părea dornică să colaboreze, cel puțin nu părea că ar vrea să le pună bețe-n roate.

Preotul cină fugar și se așează, singur, într-una din băncile bisericii. Primarul urma să sosească peste câteva minute.

Contemplă pereții spoși cu var, altarul fără nici o operă de artă importantă, acoperit cu reproduceri ieftine de sfinți care — în trecutul îndepărtat trăiseră în regiune. Poporul din Viscos nu fusese niciodată foarte religios, în ciuda faptului că Sfântul Savin fusese marele autor al reînvierii orașului; dar oamenii uitau asta și preferau să se gândească la Ahab, la celți, la superstițiile milenare ale țăranilor, fără a înțelege că ajunge un gest, un simplu gest pentru răscumpărare — acceptarea lui Iisus ca unicul Mântuitor al omenirii.

Acum câteva ceasuri, se oferise pe sine însuși pentru martiriu. Fusese o mutare riscantă, dar era dispus să meargă până la capăt și să se predea ca jertfă, dacă oamenii n-ar fi fost atât de inutili, atât de lesne manipulabili.

“Nu-i adevărat. Sunt inutili, dar nu sunt atât de ușor manipulabili.” În asemenea măsură, încât, prin tăceri sau prin trucuri de limbaj, îl făcuseră să spună exact ce voiau să audă: jertfa care răscumpără, victima care mântuiește, decadența care se preface din nou în glorie. Simulase că se lăsa folosit de ceilalți, dar spusese de fapt doar ce credea el însuși.

Fusese pregătit de timpuriu pentru preoție și asta îi era adevărata vocație. La douăzeci și unu de ani fusese deja hirotonit preot și îi impresionau pe toți prin darul său de predicator și prin capacitatea de a-și administra parohia. Se ruga noapte de noapte, îi asista pe bolnavi, îi vizita pe pușcăriași, le dădea de mâncare flămânzilor — întocmai cum cereau textele sfinte. În scurt timp, faima i se răspândi în întreaga regiune și ajunsese la urechile episcopului, un om cunoscut prin înțelepciunea și spiritul său de dreptate.

Acesta îl invită la masă, împreună cu alți preoți tineri. Mâncară, conversație despre diverse subiecte și, la sfârșit, episcopul — bătrân și deplasându-se cu dificultate — se ridică și

oferi fiecăruia apă. Toți refuzară, cu excepția lui, care ceru ca paharul să-i fie umplut ochi.

Unul dintre preoți șopti destul de tare ca să-l poată auzi episcopul: “Noi toți am refuzat apa fiindcă știm că suntem nevrednici să bem din mâinile acestui om sfânt. Unul singur dintre noi nu înțelege sacrificiul pe care-l face superiorul nostru când duce cana aceasta grea.”

După ce se întoarse pe scaunul său, episcopul zise:

— Voi, care vă socotiți sfinți, n-ați avut umilința de a primi și eu n-am avut bucuria de a dăru. Numai el a îngăduit să se arate binele.

Și pe loc la numit într-o parohie mai importantă.

Cei doi au rămas prieteni și au continuat să se vadă deseori. Ori de câte ori era cuprins de îndoieli, preotul i se adresa celui pe care-l numea “părintele său spiritual” și de obicei pleca mulțumit de răspunsuri. Într-o după-amiază, de pildă, era foarte neliniștit — căci nu avea nici o certitudine că faptele lui îi bine-plăceau lui Dumnezeu. Se duse la episcop și-l întrebă ce avea de făcut:

“Avraam îi primea pe străini, iar Dumnezeu a fost mulțumit”, fu răspunsul. “Lui Ilie nu-i plăceau străinii, și Dumnezeu a fost mulțumit. David era mândru de faptele sale, și Dumnezeu a fost mulțumit. Vameșul în fața altarului se rușina de ceea ce făcea, și Dumnezeu a fost mulțumit. Ioan Botezătorul s-a dus în pustie, și Dumnezeu a fost mulțumit. Pavel s-a dus prin marile orașe ale Imperiului Roman, și Dumnezeu a fost mulțumit. Cum ai putea ști ce L-ar bucura pe Atotputernicul? Fă ceea ce-ți poruncește inima, și Dumnezeu va fi mulțumit.”

A doua zi după această convorbire, episcopul marele său mentor spiritual — muri în urma unui atac de cord fulgerător. Preotul interpretează moartea episcopului ca pe un semn și începu să facă exact ce-i recomandase el: să-și urmeze inima. Uneori dădea de pomană, alteori îl trimitea pe nevoiaș la muncă. Uneori ținea câte o predică foarte gravă, alteori cânta împreună cu credincioșii. Și de astă dată comportarea lui ajunsese la urechile noului episcop, și fu din nou chemat la el.

Nu mică-i fu surpriza de a-l întâlni acolo pe cel care, cu câțiva ani în urmă, făcuse comentariul cu privire la apa servită de superior.

“Știi că sfinția ta conduci o parohie importantă” zise noul episcop, cu ironie în priviri. “Și că, în toți acești ani ai devenit un mare prieten al predecesorului meu. “Aspiri pesemne la această funcție.”

“Nu” răspunse el. “Aspir la înțelepciune.”

“Atunci astăzi trebuie să fii un om foarte înțelept. Dar am auzit istorii ciudate despre sfinția ta: uneori faci pomeni, iar alteori refuzi ajutorul pe care Biserica noastră trebuie să-l dea.”

“Sutana mea are două buzunare, în fiecare este câte-o hârtioară cu ceva scris pe ea, dar banii nu-i pun decât în buzunarul stâng.”

Noul episcop fu intrigat de istoria asta; ce spuneau peticele de hârtie?

“În buzunarul drept am scris: *eu nu sunt nimic decât praf și cenușă*. În buzunarul stâng, unde țin banii, hârtioară zice: *eu sunt manifestarea lui Dumnezeu pe pământ*. Când văd mizeria și nedreptatea, îmi vâr mâna în buzunarul stâng și ajut. Când văd trândăvia și indolența, îmi vâr mâna în buzunarul drept și văd că n-am nimic de dat. În felul acesta, izbutesc să cumpănesc lumea materială cu cea spirituală.”

Noul episcop îi mulțumi pentru frumoasa imagine a milosteniei, îi spuse că se putea întoarce la parohia lui, dar că avea să reorganizeze întreaga regiune. La puțin timp după aceea, primi vestea că fusese transferat la Viscos.

Înțelese numaidecât mesajul: invidia. Îi făgăduise însă lui Dumnezeu să-l slujească oriunde ar fi, așa că o porni la drum spre Viscos, plin de smerenie și fervoare; era o nouă sfidare pe care trebuia s-o depășească.

Se scurse un an. Apoi încă unul. La capătul a cinci ani nu reușise să aducă mai mulți credincioși la biserică, oricât s-ar fi străduit; era o așezare dominată de o nălucă a trecutului, numită Ahab, și nimic din ceea ce ar fi spus el nu avea mai mare

însemnătate decât legendele care circulau pe-acolo.

Trecură zece ani. La capătul celui de-al zecele an își descoperi greșeala: căutarea înțelepciunii i se transformase în aroganță. Era atât de convins de justiția divină, încât nu știuse să o echilibreze cu arta diplomației. Crezuse că trăiește într-o lume unde Dumnezeu e peste tot, dar se pomenea printre oameni care de multe ori nu-L lăsau să intre.

După cincisprezece ani, înțelese că nu avea să mai plece niciodată de-acolo: fostul episcop era acum cardinal important, lucrând la Vatican, cu mari șanse de a fi ales papă — și nu putea, sub nici un motiv, îngădui ca un preot dintr-o așezare pierdută să pună în circulație povestea că fusese exilat din pricina invidiei și geloziei.

Ajuns aici, se și lăsase contaminat de lipsa totală de emulație — nimeni nu poate rezista indiferenței vreme de atâția ani. Îi trecu prin minte că, dacă ar fi părăsit preoția la timpul potrivit, i-ar fi putut fi mult mai folositor lui Dumnezeu; își amânase însă indefinit decizia, încredințat mereu că situația avea să se schimbe, iar acum era prea târziu, nu mai avea nici un fel de contact cu lumea.

După douăzeci de ani, se trezi într-o noapte absolut deznădăjduit: viața îi fusese total inutilă. Știa cât era de capabil și cât de puțin izbutise să realizeze, își aminti de cele două hârtioare pe care obișnuia să și le pună în buzunare, descoperi că totdeauna își vâra mâna în buzunarul din dreapta. Voise să fie drept, dar nu fusese prudent. Voise să fie bun politician, dar nu fusese curajos.

“Unde e mărinimia Ta, Doamne? De ce ai făcut cu mine ce ai făcut cu Iov? Nu voi mai avea niciodată vreo altă șansă în viață? Dă-mi alt prilej!”

Se sculă, deschise Biblia la întâmplare, cum obișnuia mereu să facă ori de câte ori avea nevoie de un răspuns. Dădu peste pasajul unde, la ultima cină a lui Hristos, acesta îi cere trădătorului să-l dea pe mâna soldaților care-l căutau.

Preotul se gândi ceasuri în șir la cele citite: de ce oare Iisus cerea ca trădătorul să comită un păcat?

“Ca să se împlinescă Scripturile”, ar zice doctorii Bisericii. Dar și așa, de ce oare îl incita Iisus pe un om la păcat și la osânda veșnică?

Iisus n-ar face niciodată așa ceva; la drept vorbind, trădătorul era doar o victimă, ca și El însuși. Răul trebuia să se manifeste și să-și joace rolul, pentru ca binele să poată triumfa în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost trădarea, n-ar fi fost crucea, scripturile nu s-ar fi împlinit, jertfa n-ar fi putut sluji drept pildă.

A doua zi, în sat sosise un străin, ca mulți alții care veneau și plecau; părintele nu-i dăduse nici o importanță și nici nu-l pusese în legătură cu cererea pe care i-o făcuse lui Iisus sau cu fraza pe care o citise. Când auzi povestea despre modelele folosite de Leonardo da Vinci ca să picteze *Cina cea de taină*, își aminti că citise același text în Biblie, dar crezu ca nu era decât o coincidență.

Abia când domnișoara Prym le povestise despre pariu înțelese că rugăciunea lui fusese auzită.

Răul trebuia să se manifeste, pentru ca binele să poată mișca în cele din urmă inimile acelor oameni. Pentru prima oară de când pășise în parohia aceea își văzuse biserica umplută până la refuz. Pentru prima oară, persoanele cele mai importante din sat veniseră în sacristie.

“Trebuie să se manifeste răul pentru ca ei să înțeleagă valoarea binelui.” Așa cum trădătorul din Biblie, care, la scurt timp după ce-și săvârșise fapta, sfârșește prin a pricepe ce făcuse, la fel avea să se întâmple și cu cei de acolo; se vor căi în asemenea măsură, încât singurul refugiu pentru ei va fi Biserica, iar Viscos-ul va redeveni — după mulți ani o așezare de credincioși.

Lui îi revenise rolul de unealtă a răului; acesta era gestul cel mai profund de smerenie pe care I-l putea oferi Domnului.

Primarul veni, după cum stabiliseră.

— Vreau să știu ce anume trebuie să spun, părinte.

— Lasă-mă pe mine să conduc adunarea — fu răspunsul lui.

Primarul șovăi; la urma urmelor, el era cea mai înaltă autoritate din Viscos și nu i-ar fi fost pe plac să vadă că un venetic tratează public un subiect de-o atare însemnătate. Chiar dacă preotul trăia în sat de peste douăzeci de ani, nu se născuse prin părțile locului, nu cunoștea toate istoriile, în vinele lui nu curgea sângele lui Ahab.

— Cred că în probleme atât de grave trebuie să discut eu însumi cu oamenii — zise el.

— De acord. E mai bine așa, fiindcă s-ar putea să greșim și nu vreau să văd implicată Biserica. Am să vă spun planul meu, și dumneavoastră vă va veni sarcina de a-l face public.

— De fapt, dacă planul vă aparține, cred că ar fi just și mai cinstit să vă las să-l împărtășiți chiar dumneavoastră tuturor.

“Iarăși frica”, gândi preotul. “Ca să domini pe cineva, fă-l să-i fie frică.”

Cele două doamne ajunseră la casa Bertei cu puțin timp înainte de orele nouă și o găsiră tricotând în micul ei living.

— Satul e altfel în noaptea asta — zise bătrâna. Am auzit multă lume trecând pe stradă, zgomot intens de pași: barul e mic pentru toată foiala asta.

— Sunt bărbații — răspunse patroana hotelului. Se duc în piață, ca să discute ce e de făcut cu străinul.

— Înțeleg. Nu cred că sunt multe de discutat: ori îi acceptă propunerea, ori îl lasă să plece de azi în două zile.

— Nici nu ne-ar fi dat prin gând să-i acceptăm propunerea — se indignă nevasta primarului.

— De ce nu? Mi s-a povestit că părintele a ținut azi o predică minunată, spunând că sacrificiul unui om a salvat omenirea și că Dumnezeu a acceptat o propunere a diavolului, pedepsindu-și până la urmă slujitorul cel mai credincios. De ce-ar fi atât de rău ca locuitorii din Viscos să ia în considerare propunerea străinului ca pe o — să zicem — afacere?

— Nu cred că vorbiți serios.

— Eu una vorbesc serios. Dumneavoastră vreți să mă prostiți.

Cele două femei dădură să se ridice și să plece imediat; era însă riscant.

— Dar ca să lăsăm asta, cărui fapt îi datorez onoarea vizitei dumneavoastră? Nu s-a mai întâmplat niciodată.

— Domnișoara Pryn, acum doua zile, a spus că l-a auzit urlând pe lupul blestemat.

— Știm cu toții că lupul blestemat este o scuză stupidă a fierarului — zise patroana hotelului. Se vede că s-a dus în pădure cu vreo femeie din satul vecin, a încercat să-i facă felul, ea s-a împotrivit, și el a venit cu povestea asta. Dar și așa, ne-am hotărât să facem o plimbare pe-aici, ca să vedem dacă totul e în regulă.

— Totul e cum nu se poate mai bine. Tricotez o față de masă,

deși nu pot garanta că o s-o isprăvesc; s-ar putea să mor mâine, de exemplu.

Urmă un moment de jenă generală.

— După cum știți, bătrânii mor de la un ceas la altul — continuă Berta.

Situația se restabili. Sau aproape.

— E mult prea devreme să vă gândiți la asta.

— S-ar putea; până mâine se mai schimbă lucrurile. Dar să știți că ăsta a fost gândul care m-a frământat cel mai mult azi.

— Ați avut vreun motiv special?

— Credeți că ar fi trebuit să am?

Patroana hotelului simțea nevoia să schimbe vorba, dar trebuia s-o facă cu multă grijă. La vremea asta, adunarea din piață trebuie să fi început și avea să se termine peste câteva minute.

— Cred că, o dată cu vârsta, oamenii înțeleg până la urmă că moartea e inevitabilă. Și trebuie să învățăm s-o primim cu seninătate, înțelepciune și resemnare: deseori ea ne scapă de suferințe inutile.

— Aveți perfectă dreptate — răspuse Berta. Exact la asta m-am gândit toată seara. Și știți la ce concluzie am ajuns? Mi-e foarte, foarte frică să mor. Nu cred că mi-a sunat ceasul.

Atmosfera era din ce în ce mai apăsătoare, și soția primarului își aminti de discuția din sacristie, despre terenul de lângă biserică; vorbeau de una, pe când în realitate se refereau la alta.

Nici una din cele două nu știa cum decurgea adunarea din piață; nimeni nu cunoștea planul preotului sau reacția bărbaților din Viscos. Era inutil să o provoace pe Berta la o conversație mai sinceră — dacă n-ar fi fost decât faptul că nimeni nu acceptă să moară fără a opune o rezistență disperată. Examina în sine ea problema: dacă voiau să o ucidă pe femeia aceea, trebuia să găsească un mod de-a o face fără a declanșa o luptă violentă, care ar fi lăsat urme pentru o viitoare investigație.

Să dispară. Bătrâna trebuia pur și simplu să dispară; corpul ei nu putea să rămână în cimitir sau părăsit în desis; după ce străinul

va fi constatat că dorința îi fusese îndeplinită, se impunea s-o ardă, împrăștiindu-i cenușa în munți. Atât în teorie cât și în practică, Berta i-ar fi ajutat ca pământul acela să redevină fertil.

— La ce vă gândiți? — îi întrerupsese Berta reflecțiile.

— La un foc mare — răspuse soția primarului. La un foc frumos care să ne încălzească trupurile și inimile.

— Tot e bine că nu mai suntem în Evul Mediu; știți că unii de pe-aici cred că eu sunt vrăjitoare?

Era imposibil să mintă, altminteri bătrâna ar fi devenit suspicioasă; femeile încuviințară din cap.

— Dacă am fi fost în Evul Mediu, ați fi putut să mă ardeți de vie, așa, simplu, doar pentru că cineva a hotărât că trebuie să fiu vinovată de ceva.

“Ce-o fi asta?”, gândea patroana hotelului. “Oare ne-o fi trădat cineva? Sau poate că nevasta primarului, acum lângă mine, o fi venit pe-aici mai devreme și i-o fi povestit totul? Sau poate preotul o fi avut remușcări și-o fi venit să i se spovedească unei păcătoase?”

— Vă mulțumesc mult pentru vizită, dar sunt bine, perfect sănătoasă, dispusă să fac toate sacrificiile posibile, inclusiv regimurile astea alimentare idioate, care mă obligă să-mi scad colesterolul, căci doresc să mai trăiesc mult timp. Berta se ridică și deschise ușa. Cele două își luară rămas-bun. Adunarea din piață nu se terminase.

— Îmi pare bine că ați venit, acum las tricotatul și mă duc la culcare. Și, la drept vorbind, eu cred în lupul blestemat; pentru că sunteți tinere, n-ați putea rămâne pe-aproape până ce se termină adunarea, ca să vă asigurați că nu se-apropie de ușa mea?

Cele două acceptară, îi urară noapte bună și Berta intră în casă.

— Bătrâna știe! — spuse în șoaptă patroana hotelului. Cineva a vorbit! N-ai observat pe ce ton ironic vorbea? Nu vezi că ea a priceput că suntem aici ca să o supraveghem?

Soția primarului era încurcată.

— N-are de unde ști. Nimeni n-ar fi nebun să-i spună. Dacă

nu cumva...

— Dacă nu cumva ce?

— Dacă nu cumva e chiar vrăjitoare. Îți aduci aminte de vântul care a suflat în timp ce stăteam de vorbă?

— Și totuși ferestrele erau închise.

Inimile celor două femei se deschisera și veacuri de superstiții revenira la suprafață. Dacă chiar era vrăjitoare, moartea ei, în loc să salveze satul, ar sfârși prin a-l distruge complet.

Așa spuneau legendele.

Berta stinse lumina și continuă să le privească pe cele două femei din colțul ferestrei. Nu știa dacă trebuia să rădă, să plângă sau, pur și simplu, să-și accepte destinul. Avea o singură certitudine. Fusesse aleasă ca să moară.

Soțul ei apăruse pe seară și, spre surprinderea ei, venise însoțit de bunica domnișoarei Prym. Cea dintâi pornire a Bertei a fost gelozia: ce căuta cu femeia aceea? Dar observă cât erau de preocupate privirile celor doi și o cuprinse disperarea când îi povestiră ce auziseră în sacristie.

Cei doi îi cerură să fugă imediat.

“Se vede treaba că glumiți”, răspunse Berta. “Cum să fug? Picioarele mele abia pot să mă ducă până la biserica aflată la o sută de metri de-aici, cum vă-nchipuiți că aș coborî tot drumul din sat? Vă rog, rezolvați problema asta sus în cer, apărați-mă! La urma urmelor de ce-mi petrec timpul rugându-mă la toți sfinții?”

Era o situație mai complicată decât își închipuia Berta: Binele și Răul erau în plină luptă și nimeni se putea amesteca. Îngerii și demonii erau în toiul uneia dintre acele bătălii periodice, când condamnă sau salvează regiuni întregi pe o perioadă îndelungată.

“Nu mă interesează; eu nu am cum să mă apar, lupta asta nu-i a mea, n-am cerut să intru în ea.”

Nimeni nu ceruse. Totul începuse cu o eroare de calcul a unui

înger de pază, acum doi ani. În timpul unei luări de ostatici, două femei își aveau zilele numărate, dar o fetiță de trei ani trebuia să scape. Fetița aceea, se spunea, își va mângâia până la urmă tatăl, va face ca el să mai spere în viață și să depășească teribila suferință căreia avea să-i fie supus. Era un om de treabă și, cu toate că urma să treacă prin momente teribile (nimeni nu știa motivul, acesta ținea de un plan al lui Dumnezeu, niciodată pe deplin explicat), avea să sfârșească prin a se recupera. Fata avea să crească marcată de tragedie, dar, după ce avea să împlinească douăzeci de ani, avea să-și folosească propria suferință pentru a ușura durerea celorlalți. Avea să îndeplinească până la urmă o muncă atât de importantă, încât urma să înrăurească tot globul.

Acesta fusese planul inițial. Și totul decurgea foarte bine: poliția invadase ascunzătoarea, începuseră împușcăturile, persoanele destinate să fie ucise începuseră să cadă. În acest moment, îngerul de pază al fetei — după cum știa și Berta, toți copiii de trei ani își văd îngerii și stau de vorbă cu ei tot timpul — îi făcu un semn să se retragă lângă perete. Dar copilița nu înțelese și se apropie de el ca să audă ce zicea.

Se mișcă doar trei centimetri; destul pentru fi atinsă de un tir mortal. Începând de atunci istoria o apucă pe altă cale; ceea ce era scris să se transforme într-un frumos episod al răscumpărării se preschimbă într-o luptă fără preget. Diavolul intră în scenă, pretinzând sufletul aceluia om — plin de ură, neputință, dorință de răzbunare. Îngerii nu se conformară; era un om bun, fusese ales, chiar dacă profesia lui nu era dintre cele mai recomandabile, ca să-și ajute fiica să schimbe multe lucruri de pe lume.

Argumentele îngerilor însă nu izbutiseră să mai trezească nici un ecou în mintea lui. Încetul cu încetul, diavolul îi puse stăpânire pe suflet, până ce ajunse să i-l controleze aproape în întregime.

“Aproape în întregime”, repetă Berta. “Ați spus: «aproape».”

Amândoi își confirmară spusa. Mai rămânea o lumină imperceptibilă, pentru că unul dintre îngeri refuzase să renunțe la luptă. Dar nu era niciodată ascultat, până când, noaptea trecută, izbutise să vorbească puțin. Și instrumentul fusese însăși

domnișoara Pryn.

Bunica lui Chantal arată că tocmai de-aceea se afla acolo: deoarece, dacă exista cineva care putea schimba situația, acesta era nepoata ei. Chiar și așa, bătălia era mai feroce ca oricând și un înger al străinului fusese din nou înăbușit de prezența diavolului.

Berta încercă să-i liniștească pe cei doi, care păreau foarte nervoși; în definitiv, ei erau gata morți, ea era cea care trebuia să fie îngrijorată. Și oare nu puteau s-o ajute pe Chantal ca să schimbe totul?

Diavolul lui Chantal era și el pe cale de-a câștiga bătălia. Când ea mersese în pădure, bunica îl trimisese în căutarea ei pe lupul blestemat — acesta exista cu adevărat și fierarul nu mințise. Urmărise să trezească bunătatea bărbatului și reușise.

Dar, după cât se pare, conversația dintre cei doi nu făcuse ca lucrurile să meargă mai bine; amândoi erau personalități prea puternice. Acum mai era o singură șansă: ca fata să fi văzut ceea ce îi doreau ei să vadă. Sau mai bine zis: știau că ea văzuse deja, dar ceea ce voiau era să înțeleagă.

— Ce anume?

Nu puteau spune; contactul cu cei vii avea și el o limită, unii diavoli trăgeau cu urechea la ce vorbeau ei acum și s-ar fi putut să strice totul dacă li s-ar fi cunoscut planul dinainte. Puteau garanta însă că era ceva foarte simplu și, dacă Chantal ar fi isteță — după cum susținea bunică-sa — ar ști cum să controleze situația.

Berta acceptă răspunsul; departe de ea să le pretindă o indiscreție care o putea costa viața, deși tare-i plăcea să afle secrete. O explicație însă tot lipsea, drept care se adresă soțului ei:

— Mi-ai spus să rămân aici, șezând pe scaunul ăsta, vreme de atâția ani, supraveghind satul, pe motiv că ar putea să intre răul în el. Mi-ai cerut-o cu multă vreme înainte ca îngerul să se zăpăcească și fetița să moară. De ce?

Bărbatul ei răspunse că, într-un fel sau altul, răul tot ar fi

trecut prin Viscos, căci el obișnuiește să-și facă neconținut rondul pe pământ și, spre marea-i plăcere, să-i surprindă pe oameni nepregătiți.

— Nu sunt convinsă.

Nici soțul ei nu era convins, dar asta era adevărul. Poate că duelul dintre bine și rău are loc clipă de clipă în inima fiecărui om, câmpul de bătaie al tuturor îngerilor și diavolilor; aceștia se luptă pas cu pas, ca să câștige teren, de-a lungul multor milenii, până când, în cele din urmă, una din cele două forțe o va distruge pe deplin pe cealaltă. Și totuși, chiar dacă acum trăiește în plan spiritual, continuă să ignore multe lucruri, mult mai multe chiar decât pe pământ.

— În fine, parcă sunt ceva mai convinsă. Odihniți-vă acum; dacă o fi să mor, înseamnă că mi-a sunat ceasul.

Berta nu spuse că se simțea cam geloasă și că i-ar fi plăcut să fie din nou cu soțul ei; bunica lui Chantal fusese mereu una dintre femeile cele mai râvnite din Viscos.

Cei doi plecară totuși, susținând că era nevoie să o determine pe fată să înțeleagă corect ceea ce văzuse. Gelozia Bertei spori, dar izbuti să se liniștească, zicându-și că soțul ei dorea ca ea să mai trăiască nițel pentru a se putea bucura, fără a-l deranja nimeni, de tovarășia bunicii domnișoarei Prym.

Cine știe, poate chiar a doua zi avea să-și piardă independența de care credea el că se bucură. Berta mai cugetă un pic și se răzgândi: bietul om merita câțiva ani de odihnă, nu o costa nimic să-l lase să creadă că era liber să facă ce-i trecea prin cap — fiind sigură că el îi simțea tare mult lipsa.

Văzându-le pe cele două femei tot acolo, afară, îi trecu prin minte că n-ar fi fost deloc rău să mai hălăduiască puțin prin valea aceea, uitându-se la munți, asistând la veșnicele conflicte dintre bărbați și femei, dintre copaci și vânt, dintre îngeri și diavoli, începu să o cuprindă frica și încercă să se concentreze asupra altui lucru — poate că mâine va folosi un ghem de lână de altă culoare decât cel cu care lucra, căci fața de masă avea un aspect cam monoton.

Paulo Coelho – Diavolul și domnișoara Prym

Înainte de sfârșitul adunării din piață, ea se și cufundase în somn, sigură că domnișoara Prym va sfârși prin a înțelege mesajul, chiar dacă nu avea darul de a vorbi cu spiritele.

— În biserică, într-un loc sfânt, v-am vorbit de necesitatea sacrificiului — zise preotul. Aici, pe pământ profan, cred că sunteți gata de martiriu.

Mica piață, insuficient luminată — era un singur felinar, deși primarul promisese în timpul campaniei electorale să instaleze mai multe —, era ticsită. Țărani și ciobani, cu ochii cârpiți de somn, deoarece obișnuiau să se culce și să se trezească o dată cu soarele, păstrau o tăcere respectuoasă și înfricoșată. Părintele pusese un scaun lângă cruce și se urcase pe el — așa încât să poată fi văzut de toată lumea.

— Vreme de secole, Biserica a fost acuzată de lupte nedrepte, adevărul este însă că tot ce-am făcut a fost să supraviețuim amenințărilor.

— N-am venit aici să ne vorbiți despre Biserică, părinte — se ridică un glas. Vrem să aflăm ceva despre Viscos.

— Nu trebuie să vă explic că Viscos-ul e amenințat să dispară de pe hartă, luând totul cu el, pe voi, pământurile, turmele voastre. N-am venit aici nici ca să vorbesc despre Biserică, ci ca să vă spun ceva foarte precis: numai prin sacrificiu și penitență putem ajunge la mântuire. Și înainte de-a fi iar întrerupt, vorbesc de sacrificiul cuiva anume, de penitența tuturor și de salvarea satului.

— S-ar putea să fie doar o minciună — strigă alt glas.

— Străinul ne va arăta aurul mâine — zise primarul, mulțumit că putea furniza o informație de care nici părintele nu luase cunoștință. Domnișoara Prym nu vrea să-și asume singură răspunderea, dar patroana hotelului l-a convins să aducă lingourile aici. Nu vom acționa decât cu garanția asta.

Primarul luă cuvântul și începu să vorbească despre îmbunătățirile posibile în sat, despre reforme, despre parcul copiilor, despre reducerea impozitelor și împărțirea bogăției proaspăt dobândite.

— În părți egale — zise cineva.

Era momentul să facă un compromis pe care detesta să-l facă; dar toate privirile se îndreptară către el, oamenii părând a se fi scuturat subit de somnolență.

— În părți egale — confirmă preotul, înainte ca primarul să reacționeze. Nu aveau altă opțiune: toți participau cu aceeași răspundere și aceeași recompensă, altminteri unul dintre ei ar fi sfârșit în scurt timp prin a denunța crima — din invidie sau răzbunare. Preotul cunoștea bine aceste două cuvinte.

— Cine va muri?

Primarul explică felul corect în care ajunseseră la alegerea Bertei; suferea mult pentru că-și pierduse bărbatul, era bătrână, nu avea prieteni, părea nebună așa cum ședea din zori până-n seară în fața casei și nu contribuia cu nimic la dezvoltarea satului. Toți banii ei, în loc să fi fost investiți în pământuri sau în oi, aduceau dobânzi de la o bancă dintr-un oraș îndepărtat; singurii care trăgeau foloase de pe urma ei erau comercianții, care, asemeni furgonetei cu pâine, veneau săptămânal în sat ca să-și vândă produsele.

Nici un glas din rândurile mulțimii nu se ridică împotriva alegerii. Primarul fu mulțumit că-i fusese acceptată autoritatea; preotul însă era conștient că împrejurarea asta putea fi un semn deopotrivă bun sau rău, pentru că nu totdeauna tăcerea semnifică un “da” — în general demonstra doar incapacitatea oamenilor de-a reacționa la momentul potrivit. Dacă cineva nu ar fi fost de acord, mai târziu s-ar chinui la gândul că acceptase fără să vrea, iar urmările ar putea fi grave.

— Simt nevoia ca toți să fiți de acord — zise părintele. Trebuie să spuneți cu glas tare dacă acceptați sau nu, pentru ca Dumnezeu să vă audă și să știe că are bărbați viteji în armata sa. Și dacă nu credeți în Dumnezeu, tot vă cer să vă exprimați acordul sau dezacordul cu glas tare, astfel încât să știm cu toții ce anume gândește fiecare dintre noi.

Primarului nu-i plăcu felul în care folosise preotul verbul: “simt nevoia”, zisese el, pe când corect ar fi fost “simțim nevoia” sau “primarul simte nevoia”. După ce avea să se încheie afacerea asta, avea să-și recupereze autoritatea așa cum trebuia. Acum

însă, ca bun politician, îl lăsase pe preot să acționeze și să se expună singur.

— Vreau să spuneți că sunteți de acord.

Primul “da” veni de la fierar. Primarul, ca să-și arate repede curajul, își dădu și el acordul cu glas tare. Încetul cu încetul, fiecare bărbat aflat acolo de față spuse cu glas tare că era de acord, până când se angajară cu toții. Unii erau de acord pentru că doreau ca adunarea să se termine repede și să se poată întoarce acasă; alții se gândeau la aur și la modul cel mai rapid de- a înzestra satul cu bogăția recent dobândită; alții plănuiau să le trimită banii copiilor, pentru ca aceștia să nu se mai simtă rușinați în fața prietenilor din marele oraș; practic, nici unul dintre cei adunați acolo nu credea că Viscos-ul și-ar mai putea recăpăta gloria pierdută și-și doreau numai bogăția pe care-o meritaseră mereu, dar n-o avuseseră niciodată.

Nimeni însă nu zise “nu”.

— Avem în sat 108 femei și 173 de bărbați continuă preotul. Fiecare locuitor are cel puțin o armă, dat fiind că tradiția locală cere ca toți să învețe să vâneze. Ei bine, mâine în zori de zi, vă veți lăsa armele, cu un singur cartuș, în sacristia bisericii, îl rog pe primar, care are acasă mai multe puști, să aducă și pentru mine una.

— Nu ne lăsăm niciodată armele pe mâini străine — strigă o călăuză de vânătoare. Ele sunt sacre, pretențioase, personale. Nu pot să fie niciodată folosite de alte persoane.

— Lăsați-mă să termin. Am să vă explic cum funcționează un pluton de execuție; sunt convocați șapte soldați ca să tragă în cel condamnat la moarte. Soldaților le sunt încredințate șapte puști — șase dintre ele sunt încărcate cu gloanțe adevărate, iar una nu are decât un cartuș de manevră. Pulberea explodează la fel, zgomotul e identic, dar nu are plumb care să fie proiectat în direcția corpului victimei.

Nici unul dintre soldați nu știe care este pușca încărcată cu cartușul orb. Așa încât fiecare crede că e a lui și că numai camarazii ar fi răspunzători pentru moartea aceluia ins, bărbat sau

femeie, pe care nu-l cunosc, dar în care au fost obligați să tragă, în temeiul datoriei militare.

— Toți se socotesc nevinovați — zise moșierul, care până atunci păstrase tăcerea.

— Exact. Mâine voi face și eu același lucru: voi scoate plumbul din 87 de cartușe și voi lăsa celelalte arme cu muniție adevărată. Toate armele vor răsuna în același timp, dar nimeni nu va ști care dintre ele au plumbi în ele; astfel, fiecare dintre dumneavoastră se poate considera nevinovat.

Oricât de osteniți ar fi fost oamenii, ideea părintelui fu urmată de un suspin de ușurare. Un alt fel de energie se răspândi prin piață ca și cum, de la un ceas la altul, toată istoria aceea și-ar fi pierdut aerul tragic și nu mai era vorba acum decât de căutarea unei comori ascunse. Fiecare om era absolut convins că arma lui avea să fie încărcată cu un cartuș de manevră, nefiind deci vinovat, dar solidar cu tovarășii săi, care trebuiau să-și schimbe în bine viețile și satul. Oamenii erau acum foarte însuflețiți; Viscos devenise un loc unde se întâmplau lucruri deosebite și importante.

— Singura armă care, puteți fi siguri, va fi încărcată va fi a mea, pentru că eu nu pot alege de unul singur. Și nici partea mea din aur nu mi-o voi păstra; dar această hotărâre o iau din alte motive.

Nici de astă dată primarului nu-i plăcu felul cum vorbea preotul. Se comporta de parcă voia ca locuitorii Viscos-ului să înțeleagă că era un om curajos, plin de autoritate și mărinimie, capabil de orice sacrificiu. Dacă ar fi fost acolo și nevasta lui, ea ar fi zis că se pregătește să-și depună candidatura la viitoarele alegeri.

“Las' că vine ea ziua de luni”, își zise el în sinea lui. Avea să reducă atât de mult taxa pentru biserică, încât preotului avea să-i fie cu neputință să mai rămână acolo. În definitiv, era singurul care nu pretindea să se îmbogățească.

— Și victima? — întrebă fierarul.

— Va veni — zise preotul. Voi avea eu grijă. Dar am nevoie să fiu însoțit de încă trei inși.

Cum nimeni nu se oferă, preotul alese trei bărbați solizi. Doar unul dintre ei încercă să zică “nu”, dar prietenii săi îl străpunseră cu privirea, iar el se răzgândi rapid.

— Unde vom aduce jertfa? — întrebă moșierul, adresându-se direct preotului. Primarul își pierdea autoritatea văzând cu ochii și trebuia să și-o recupereze numaidecât.

— Hotărârea o iau eu — zise el, aruncându-i o privire furioasă moșierului. Nu vreau ca pământul Viscos-ului să fie pătat de sânge. O vom face mâine, la ora asta, lângă monolitul celtic. Aduceți-vă lanternele, felinarele, torțele, pentru ca toți să vadă bine cum țintesc cu arma, nu cumva să tragă într-o direcție greșită.

Preotul se dădu jos de pe scaun — adunarea se terminase. Femeile din Viscos auziră din nou zgomot de pași pe caldarâm, bărbații se întorceau acasă, beau ceva, se uitau pe fereastră sau pur și simplu se prăbușeau în pat, epuizați. Primarul o reîntâlni pe soția lui care-i istorisi ce auzise acasă la Berta și cât de tare se speriasă. După ce analiză însă cuvânt cu cuvânt — împreună cu patroana hotelului — toate cele spuse atunci, cele două ajunseră la concluzia că bătrâna nu știa nimic — numai sentimentul vinovăției o făcea să vorbească așa. “Vede strigoi unde nu sunt, ca și cu lupul blestemat”, comentă ea.

Preotul se întoarse la biserică și-și petrecu toată noaptea în rugăciune.

Chantal își făcu cafeaua de dimineață la pâinea cumpărată în ajun, deoarece furgoneta brutarului nu venea duminica. Se uită pe fereastră și văzu că bărbații din Viscos ieșeau din casele lor ducând câte o armă de vânătoare. Se pregăti să moară, deoarece încă mai era posibil să fi fost ea cea aleasă; nimeni nu-i ciocăni însă la ușă — dimpotrivă, treceau mai departe, intrau în sacristia bisericii și ieșeau de acolo cu mâinile goale.

Coborî, se duse la hotel și patroana îi povesti ce se întâmplase noaptea trecută: alegerea victimei, propunerea preotului, pregătirile pentru sacrificiu. Nu mai avea același ton ostil, iar lucrurile păreau a se schimba în favoarea lui Chantal.

— Vreau să-ți spun ceva; într-o zi, Viscos-ul își va da seama ce ai făcut pentru locuitorii lui.

— Dar străinul va trebui să-și arate aurul.

— Evident. A și plecat cu rucsacul gol.

Chantal se hotărî să nu se plimbe prin pădure, deoarece ar fi trebuit să treacă pe la casa Bertei și i-ar fi fost rușine să dea ochii cu ea. Se întoarse la ea în cameră și-și aminti iar de visul pe care-l avusese.

Seara trecută avusese un vis ciudat: un înger îi încredința cele unsprezece lingouri de aur și-i cerea să le păstreze.

Chantal îi răspundea îngerului că, pentru asta, era nevoie să omoare pe cineva. Îngerul o încredința că nici vorbă; dimpotrivă, lingourile dovedeau că aurul nici nu exista.

De aceea îi ceruse patroanei hotelului să stea de vorbă cu străinul; își făcuse un plan. Dar, cum totdeauna în viață pierduse bățăliile, se îndoia că și l-ar putea duce la bun sfârșit.

Berta privea cum apune soarele după munți, când îi văzu pe preot și pe încă trei bărbați apropiindu-se. Se întristă din trei pricini: știa că i-a sunat ceasul, apoi soțul ei nici măcar nu i se arătase ca să o consoleze (poate de teama a ceea ce i-ar fi dat să audă, poate rușinat de propria-i neputință de-a o salva) și, în fine, își dădea seama că banii pe care-i adunase vor sfârși prin a intra în buzunarele acționarilor de la banca unde și-i depusese, întrucât nu avusese timp să și-i retragă și să-i pună pe foc.

Se simțea mulțumită din două pricini: avea să-și regăsească în sfârșit bărbatul care, la ora aceea, se plimba pesemne cu bunica domnișoarei Prym; și ultima ei zi de viață nu fusese închisă și friguroasă, ci însorită și plină de lumină; nu toată lumea are privilegiul să plece definitiv cu o amintire atât de frumoasă.

Preotul făcu un semn ca bărbații să rămână la distanță și se apropie singur.

— Bună seara-zise ea. Vedeți ce mare e Dumnezeu că a făcut o natură atât de frumoasă.

“N-au decât să mă ia, dar eu voi lăsa aici tot păcatul lumii.”

— Nu-ți poți imagina cât de frumos e Raiul — răspunse preotul, dar ea observă că săgeata ei îl atinsese și că se străduia acum să-și păstreze sângele rece.

— Nu știi dacă e chiar atât de frumos, nici măcar nu sunt sigură că există: ați fost dumneavoastră acolo?

— Încă nu. Dar am cunoscut infernul și știu că e groaznic, oricât de atrăgător ar părea văzut de afară.

Ea pricepu că se referea la Viscos.

— Vă înșelați, părinte. Ați fost în Rai, dar nu l-ați recunoscut. Așa cum se întâmplă, de altfel, cu mai toți oamenii de pe lumea aceasta; caută suferința în cele mai vesele locuri, deoarece își închipuie că nu li se cuvine fericirea.

— S-ar părea că toți anii petrecuți aici te-au făcut mai

înțeleaptă.

— E mult de când nimeni n-a mai venit să stea de vorbă cu mine, iar acum, curios, toți au descoperit că exist și eu. Închipuți-vă că, ieri noapte, patroana hotelului și soția primarului mi-au făcut cinstea să mă viziteze; astăzi, parohul satului face același lucru — oare pentru că între timp am devenit o persoană importantă?

— Foarte — zise preotul. Cea mai importantă din sat.

— Am primit vreo moștenire?

— Zece lingouri de aur. Viitoarele generații de bărbați, femeii și copii îți vor fi recunoscătoare. S-ar putea chiar să înalțe o statuie în cinstea dumitale.

— Prefer o fântână; pe lângă faptul că înfrumusețează locul, potolește setea drumetilor și-i liniștește pe cei cu sufletul greu.

— Se va construi o fântână. Ai cuvântul meu de onoare.

Berta socoti că era timpul să termine cu farsele și trecu direct la subiect:

— Știu totul, părinte. Condamnați o femeie nevinovată, care nu-și poate apăra viața. Fiți blestemat, împreună cu pământul acesta și cu toți locuitorii lui!

— Amin — consimți preotul. Vreme de peste douăzeci de ani, am încercat să binecuvânteț pământul acesta, dar nimeni nu mi-a auzit îndemnurile, în decursul acelorași douăzeci de ani, am încercat să aduc binele în inimile oamenilor, până când am înțeles că Dumnezeu m-a ales să fiu brațul Lui stâng și să dau pe față răul de care sunt capabili. Poate așa se vor înfricoșa și se vor întoarce la credință.

Berta ar fi vrut să plângă, dar se stăpâni.

— Vorbe frumoase, dar găunoase. Nu sunt decât o explicație pentru cruzime și nedreptate.

— Spre deosebire de toți ceilalți, nu o fac pentru bani. Știu că e un aur blestemat, ca și pământul acesta, și că nu va aduce fericirea nimănui: o fac pentru că mi-a cerut-o Dumnezeu. Mai bine zis: mi-a poruncit, a răspuns rugăciunilor mele.

“Inutil să mai vorbesc”, gândi Berta, în timp ce preotul își

vâra mâna în buzunar și scotea niște pilule.

— Nu vei simți nimic — zise el. Să intrăm.

— Nici dumneavoastră, nici altceineva din sat nu veți călca pragul casei mele cât voi fi eu în viață. Poate azi, la ultimele ore ale nopții, va fi deschisă ușa — dar acum nu.

Preotul îi făcu semn unuia dintre bărbați și acesta se apropie cu o sticlă de plastic.

— Ia pastilele astea. Ai să dormi în următoarele ore. Când ai să te trezești, o să fii în cer, alături de soțul dumitale.

— Totdeauna am fost alături de soțul meu; și niciodată n-am luat pastile de somn, în ciuda faptului că sufăr de insomnie.

— Atunci cu atât mai bine, își vor face efectul aproape instantaneu.

Soarele dispăruse, umbrele începeau să se lase rapid asupra văii, bisericii, satului.

— Și dacă nu vreau să le iau?

— Le vei lua oricum.

Se uită la bărbații care-l însoțeau și înțelese că preotul spunea adevărul. Luă pastilele, și le vârî în gură și bău toată apa. Apă: fără gust, fără miros, fără culoare — și totuși lucrul cel mai important de pe lume. Ca și ea în momentul acela.

Mai privi o dată munții, acum acoperiți total de umbră. Văzu prima stea ivindu-se pe cer și-și aminti că avusese o viață bună; se născuse și avea să moară într-o așezare pe care-o iubea, chiar dacă așezarea nu-i arăta aceeași dragoste —, dar mai avea vreo importanță? Cine iubește așteptând o recompensă își pierde vremea.

Fusese binecuvântată. Nu cunoscuse nici o altă țară, dar știa că acolo, în Viscos, se petreceau aceleași lucruri care se petreceau pretutindeni. Își pierduse soțul iubit, dar Dumnezeu îi dăruise bucuria de-a fi tot alături de el, chiar și după ce murise. Văzuse apogeul satului, asistase la începutul decadenței lui și pleca înainte de a-l vedea pe de-a-ntregul distrus. Îi cunoscuse pe oameni cu defectele și virtuțile lor și era încredințată, în pofida a ceea ce i se întâmpla acum și-a atâtor încleștări la care soțul ei o

asigura că asistase în lumea nevăzută, că bunătatea omenească va triumfa în cele din urmă.

Îi păru rău de preot, de primar, de domnișoara Prym, de fiecare om din Viscos în parte: răul nu avea să aducă niciodată binele, chiar dacă ei credeau contrariul. Când aveau să descopere realitatea, avea să fie prea târziu.

Ducea cu sine un singur regret din viață: faptul că nu văzuse niciodată marea. Știa că există, că era imensă, furioasă și calmă deopotrivă, dar niciodată nu izbutise să meargă până acolo unde se afla marea, să ia în gură un pic de apă sărată, să simtă nisipul sub tălpile goale, să se cufunde în apa rece ca și cum s-ar fi întors în pânțelele Marii Mame (își aduse aminte că celților le plăcea termenul acesta).

Afară de asta nu prea avea de ce să se plângă. Era tristă, foarte tristă că trebuia să plece astfel, dar nu voia să se simtă victimă: cu siguranță o alesese Dumnezeu pentru rolul acela și era mult mai bine decât alegerea pe care o făcuse tot El în cazul preotului.

— Vreau să-ți vorbesc despre bine și despre rău — îl auzi ea zicându-i și simțind totodată un soi de moleșală în mâini și picioare.

— Nu e nevoie. Dumneavoastră nu știți ce e binele. Ați fost otrăvit de răul care vi s-a făcut, iar acum răspândiți ciuma asta pe pământul nostru. Nu sunteți altfel decât străinul care a venit în vizită ca să ne distrugă.

Abia își auzi ultimele cuvinte. Se uită la stea și închise ochii.

Străinul se duse la baia din camera sa de la hotel, spălă cu grijă fiecare lingou de aur și le puse din nou în rucsacul său vechi și uzat. Acum două zile ieșise complet din scenă, iar acum se întorcea pentru actul final — trebuia să-și facă din nou apariția.

Totul fusese minuțios plănuit: de la alegerea așezării izolate, cu puțini locuitori, până la ideea de-a avea un complice, astfel încât, dacă lucrurile n-ar fi mers bine, nimeni nu l-ar fi putut acuza de instigare la crimă. Reportofonul, recompensa, pașii prudenți, prima etapă, când își făcuse prieteni printre locuitori, cea de-a doua etapă, când urma să semene groază și confuzie. Așa cum făcuse Dumnezeu cu el, avea și el să facă cu ceilalți. Așa cum Dumnezeu îi dăruise binele pentru ca apoi să-l azvârle într-un abis, tot așa va face și el cu alții.

Se îngrijise de cele mai mici amănunte, mai puțin unul: niciodată nu crezuse că planul lui avea să funcționeze. Era sigur că, atunci când avea să vină ceasul deciziei, un simplu “nu” avea să răstoarne totul, o singură persoană avea să refuze a înfăptui crima, și această persoană era suficientă pentru a demonstra că nu era totul pierdut. Dacă o persoană ar salva satul, ar fi salvată și lumea, speranța ar fi încă posibilă, bunătatea ar fi mai puternică, teroriștii nu erau conștienți de răul pe care-l pricinuiseră, iertarea ar sfârși prin a-și face lucrarea, iar zilele de suferință ar fi înlocuite de o amintire tristă, el s-ar putea deprinde să trăiască cu ea și ar putea să-și caute din nou fericirea. Pentru acest “nu” pe care i-ar plăcea să-l audă, satul și-ar primi cele zece lingouri de aur, indiferent de pariul făcut cu tânăra femeie.

Planul său dăduse însă greș. Și acum era târziu, nu se mai putea răzgândi.

Cineva bătuse la ușă.

— Să mergem — auzi vocea patroanei hotelului. E timpul.

— Cobor acum.

Își luă haina, se îmbracă și se întâlnește cu patroana în bar.

— Am aurul cu mine — zise el. Dar, ca să nu fie nici un fel de neînțelegeri, trebuie să vă informez că sunt câteva persoane care știu unde mă aflu. Dacă v-ați hotărî cumva să vă schimbați victima, puteți fi siguri că poliția va veni să mă caute aici; chiar dumneavoastră m-ați văzut dând multe telefoane.

Patroana hotelului încuviință din cap.

Monolitul celtic era la o jumătate de ceas de mers pe jos din Viscos. Secole de-a rândul, oamenii crezuseră că nu era decât o piatră mai aparte, șlefuită de ploaie și ger, care înainte vreme stătuse în picioare, dar fusese răsturnată pesemne de un trăsnet. Ahab obișnuia să întrunească acolo sfatul orașenesc, fiindcă stânca servea drept masă naturală, în aer liber.

Până când guvernul trimisese un grup de specialiști ca să facă un relevu al prezenței celților în vale, iar cineva descoperise monumentul. Veniseră apoi arheologii, măsuraseră, calculaseră, discutaseră, săpaseră și ajunseseră la concluzia că un grup de celți alesese acel amplasament ca pe un fel de loc sacru, deși nu se știa ce ritualuri se practicau acolo. Unii ziceau că era un fel de observator astronomic, alții dădeau asigurări că în acel loc se săvârșeau ceremonii de fertilitate, în cursul cărora tinere fecioare erau posedate de preoți. Un grup de savanți discutasese vreme de o săptămână, dar apoi plecase spre alt obiectiv mai interesant, fără a fi ajuns la nici o concluzie asupra descoperirii făcute.

După alegerea sa, primarul încercase să atragă turiști publicând într-un jurnal regional un reportaj despre moștenirea celtică a locuitorilor din Viscos, dar potecile erau dificile și rarii aventurieri nu găsiseră decât un pietroi prăvălit, pe când alte sate din vale aveau sculpturi, inscripții, lucruri mult mai interesante. Ideea nu a prins și, curând, monolitul și-a reluat funcția sa dintotdeauna: să slujească drept masă, la sfârșit de săptămână, pentru picnicurile locale.

În seara aceea, în mai multe case din Viscos se încinseră discuții, toate din același motiv: bărbații voiau să meargă singuri, femeile pretindeau să ia și ele parte la “ritualul de sacrificiu”, cum începuseră să numească localnicii crima pe care se pregăteau să o comită. Soții ziceau că era periculos, nu știi niciodată ce poate face o armă de foc, femeile insistau zicând că totul nu era decât o manifestare de egoism, că bărbații trebuiau să le respecte drepturile, lumea nu mai era cum își închipuiau ei. Soții cedară până la urmă și femeile își sărbătoriră victoria.

Acum, către locul acela se îndrepta o procesiune alcătuită din 281 de puncte luminoase, pentru că străinul purta o torță, iar Berta nu ducea nimic, astfel încât numărul locuitorilor continua să fie reprezentat cu exactitate. Fiecare bărbat ținea un felinar sau o lanternă într-o mână și în cealaltă câte o pușcă nearmată, ca să nu se poată declanșa accidental.

Berta era singura care nu era nevoită să meargă; dormea pașnic pe un soi de brancardă improvizată pe care o cărau din greu doi tăietori de lemne. “Bine măcar că nu va trebui să aducem și înapoi povara asta”, gândea unul din ei. “Căci cu toți plumbii înfiți în ea, greutatea i-ar crește de trei ori.”

Calculase că fiecare cartuș conținea, în medie, câte șase mici sfere de plumb. Dacă toate armele aduse ar nimeri ținta, corpul ar fi atins de 522 de bucăți, în el aflându-se până la urmă mai mult metal decât sânge.

Omul simți că i se întorcea stomacul pe dos. Nu trebuia să se mai gândească la nimic altceva decât la ziua de luni.

Nimeni nu vorbi pe durata traseului. Nimeni nu se privi în ochi cu ceilalți, ca și cum toți ar fi fost prinși într-un fel de coșmar pe care abia așteptau să-l dea uitării cât mai curând cu putință. Sosiră abia trăgându-și sufletele — mai mult din pricina încordării decât a oboselii — și alcătuiră un semicerc uriaș de lumini pe pajiștea unde se afla monumentul celtic.

Primarul făcu un semn, tăietorii de lemne o dezlegară pe Berta de pe brancardă și o așezară culcată pe monolit.

“Așa nu merge” — se plânse fierarul, amintindu-și de filmele de război cu soldați orbecăind pe jos. E greu să țintești pe cineva culcat.

Tăietorii de lemne o luară pe Berta și o puseră în poziție șezând, cu spatele la piatră. Părea poziția ideală, dar deodată se auzi un glas de femeie suspinând.

— Se uită la noi — zicea ea. Ne vede ce facem.

Era limpede că Berta nu vedea nimic, dar era insuportabil să te uiți la doamna aceea cu o expresie de bunătate pe chip, dormind cu un zâmbet mulțumit pe buze, și care în scurt timp

avea să fie sfărtecată de o mulțime de mici sfere metalice.

— Întoarceți-o invers — ordonă primarul, stânjenit și el de priveliște.

Bombănind, tăietorii de lemne se întoarseră la monolit și rotiră corpul, punându-l să stea în genunchi pe pământ, cu fața și pieptul rezemate de stâncă. Cum era cu neputință să o mențină în poziția asta, a fost nevoie să-i lege o frânghie de încheieturile mâinilor, să o petreacă pe după partea superioară a monumentului și să o fixeze de partea cealaltă.

Poziția era acum grotească: femeia stătea în genunchi, cu spatele la ei, cu brațele întinse peste piatră, ca și cum s-ar fi rugat și implorat. Cineva protestă iarăși, dar primarul zise că era timpul să isprăvească treaba. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Fără discursuri sau justificări; toate puteau fi lăsate pentru a doua zi-în bar, pe străzi, în conversațiile dintre ciobani și agricultori. Cu certitudine, una din cele trei ieșiri din Viscos avea să fie abandonată multă vreme de-atunci încolo, fiindcă toți erau obișnuiți să o vadă acolo pe bătrână — privind munții și vorbind de una singură. Tot era bine că satul mai avea două drumuri de ieșire și în plus o mică scurtătură, cu o scară improvizată, care dădea în drumul de jos.

— Să isprăvim repede treaba — zise primarul, mulțumit că preotul nu mai scotea nici o vorbă și că autoritatea îi fusese restabilită. Cineva din vale ar putea să vadă luminile și va vrea să afle ce se întâmplă aici. Pregătiți-vă puștile, trageți și să plecăm.

Fără solemnitate. Îndeplinind o datorie, ca niște bravi soldați care-și apără așezarea. Fără ezitări. Era un ordin și trebuia executat.

Și, brusc, primarul, fără a apuca să priceapă bine semnificația tăcerii preotului, își dădu seama că avea să cadă într-o cursă. Dacă într-o bună zi povestea aceasta avea să transpire, toți aveau să poată spune ceea ce spuneau asasinii din timpul războaielor, și anume că duceau la îndeplinire ordinele primite. Oare ce se întâmplă, acum, în inimile acelor oameni: era o canalie sau un salvator?

Acum, tocmai în clipa când auzi zgomotul armării puștilor de vânătoare, țeava îmbucându-se perfect în mecanismul de dare a focului, nu mai putea da înapoi. Își imaginează zgomotul pe care aveau să-l facă cele 174 de arme, dar dacă ar fi apărut cineva cu gândul de a vedea ce se întâmplase, ei ar fi fost departe de acolo; cu puțin timp înainte de a fi început urcușul, dăduse ordin ca la coborâre toată lumea să stingă felinarele. Știa drumul pe de rost, lumina era necesară doar ca să evite accidentele în momentul tirurilor.

Instinctiv, femeile făcură câțiva pași îndărăt, iar bărbații luară în cătare corpul inert, aflat la o distanță de vreo cincizeci de metri. Nu puteau rata, erau învățați de mici copii să doboare animale în mișcare și păsări în zbor.

Primarul se pregăti să dea ordinul de tragere.

— Un moment! — strigă o voce feminină.

Era domnișoara Prym.

— Și aurul? Ați văzut aurul?

Puștile fură lăsate în jos, rămânând însă armate; nu, nu văzuseră aurul. Toți se întoarseră către străin.

Acesta veni încet în fața puștilor. Puse rucsacul jos și începu să scoată, unul câte unul, lingourile de aur.

— Iată-l — zise el, întorcându-se la locul său, într-una din extremitățile semicercului.

Domnișoara Prym se deplasă în punctul unde se aflau lingourile și luă unul.

— E aur — zise ea. Dar vreau să-l verificăm. Să vină aici nouă femei și fiecare să examineze lingourile care mai sunt pe pământ.

Primarul înțepea să fie cuprins de neliniște, aveau să stea în bătaia puștilor, cineva mai nervos putea trage accidental; dar nouă femei — inclusiv soția lui — merseră unde se afla domnișoara Prym și făcură ce le ceruse ea.

— Da, e aur — zise soția primarului, verificând cu grijă obiectul pe care-l ținea în mâini și comparându-l cu cele câteva bijuterii ale ei. Văd că are un sigiliu al guvernului, un număr care

indică pesemne seria, data la care a fost turnat și greutatea. Nu ne păcălește.

— Atunci țineți aurul și ascultați ce am să vă spun.

— Nu avem timp de discursuri, domnișoară Prym — zise primarul. Plecați toate de-acolo, ca să ne putem duce treaba la bun sfârșit.

— Taci din gură, idiotule!

Strigătul lui Chantal îi înfricoșa pe toți. Nimeni nu-și imagina că cineva în Viscos ar fi putut rosti ceea ce tocmai le fusese dat să audă.

— Ai înnebunit, domnișoară?

— Taci din gură! — strigă ea și mai tare, tremurând din cap până-n tălpi, cu fața contorsionată de ură. Dumneata ești nebun, ai căzut în cursa asta care ne-a dus la condamnare și la moarte! Ești iresponsabil!

Primarul avansa către ea, dar îl reținură doi bărbați.

— Să auzim ce are de spus fata asta! — strigă o voce din mulțime. Cu zece minute în plus e totuna!

Zece sau chiar cinci minute nu erau deloc totuna și fiecare, bărbat sau femeie, știa că așa e. Pe măsură ce se confruntau cu situația, spaima creștea, simțul vinovăției se răspândea, rușinea câștiga teren, mâinile începeau să tremure și căutau cu toții o scuză ca să se răzgândească. Pe timpul urcușului, fiecare credea că poartă o armă cu cartușe oarbe, totul urmând a se termina curând; acum le era teamă că din țeava puștii aveau să iasă cartușe adevărate, iar năluca bătrânei — care avea renume de vrăjitoare — avea să bage groaza-n ei noaptea.

Sau că cineva avea să vorbească. Sau că părintele nu făcuse ce promisese și prin urmare toți aveau să poarte vina.

— Cinci minute — zise primarul, încercând să-i convingă pe toți că el îi dădea permisiunea, când de fapt tânăra femeie izbutise să-și impună regulile.

— Am să vorbesc cât vreau eu — zise Chantal, care părea a-și fi recăpătat calmul, nefiind dispusă să cedeze nici un centimetru, vorbind acum cu o autoritate nemaivăzută. Dar nu va

dura mult. E curios să vezi ce se petrece aici, mai cu seamă că, după cum știm cu toții, în epoca lui Ahab, se întâmpla adeseori ca prin oraș să treacă oameni care susțineau că au un praf special, capabil să transforme plumbul în aur. Își ziceau alchimiști și cel puțin unul din ei, atunci când Ahab l-a amenințat că-l ucide, a arătat că spunea adevărul.

Azi vreți și voi să faceți același lucru: să amestecați plumbul cu sânge, siguri fiind că se va transforma în acest aur pe care-l țineți în mâini. Pe de o parte, aveți perfectă dreptate. Pe de alta, aurul, la fel de repede cum v-a ajuns în mâini, tot atât de repede vă va și dispărea din ele.

Străinul nu pricepea ce spune fata, dar ținea neapărat ca ea să continue; observa că, într-un ungher întunecat al sufletului, lumina uitată începuse a-i străluci iarăși.

— Am învățat cu toții la școală o legendă vestită: cea a regelui Midas. Despre un om care s-a întâlnit cu un zeu și zeul i-a oferit ce voia. Midas era și atunci foarte bogat, voia însă și mai mulți bani, așa încât ceru să transforme în aur tot ce atingea.

Dați-mi voie să vă amintesc ce s-a întâmplat: la început, Midas și-a transformat în aur mobilele, palatul, tot ce-l înconjură. A muncit o dimineață întreagă și a ajuns să aibă o grădină de aur, pomi de aur, scări de aur. La amiază i s-a făcut foame și a vrut să mănânce. Când însă a atins pulpa succulentă de miel pe care i-o pregătiseră servitorii, s-a preschimbat și ea în aur. A ridicat o cupă de vin și pe loc s-a transformat și aceasta în aur. Disperat, a dat fuga la soția lui, rugând-o să-l ajute, căci acum pricepea ce greșeală făcuse; când îi atinse brațul, deveni și ea o statuie de aur.

Servitorii fugeau care încotro, temându-se să nu li se întâmple la fel. În mai puțin de-o săptămână, Midas muri de foame și de sete, înconjurat de aur din toate părțile.

— De ce ne spui povestea asta? — întrebă soția primarului, lăsând jos lingoul de aur și retrăgându-se către locul unde era bărbatul ei. Ce, a venit un zeu în Viscos și ne-a dat puterea asta?

— Vă spun povestea asta pentru un simplu motiv; aurul, în sine, nu valorează nimic. Absolut nimic. Nu putem să-l mâncăm,

să-l bem, să-l folosim ca să ne cumpărăm animale sau pământuri. Ceea ce valorează e banul; dar cum vom transforma aurul ăsta în bani?

Putem face două lucruri: să-i cerem fierarului să topească lingourile, să le împartă în 280 de părți egale și fiecare să se ducă la oraș ca să și-o schimbe. Numai decît vom trezi bănuielile autorităților, pentru că în valea asta nu există aur și e foarte ciudat ca toți locuitorii din Viscos să apară cu un mic lingou. Autoritățile vor deveni suspicioase. Noi vom spune că am descoperit o veche comoară celtică. O anchetă rapidă va dovedi că aurul a fost topit de curînd, că aici au fost făcute săpături, că celții nu aveau aur într-o asemenea cantitate — altminteri și-ar fi construit în părțile locului o cetate mare și luxoasă.

— Ești o fetișcană ignorantă — zise moșierul. O să ducem lingourile exact în starea în care se află, cu marca statului și toate celelalte. Le vom schimba la o bancă și vom împărți banii între noi.

— Țsta era al doilea lucru. Primarul ia cele zece lingouri, se duce la bancă și cere să-i fie schimbate în bani. Casierul nu va pune întrebările pe care oricum le-ar pune dacă fiecare dintre noi s-ar prezenta cu câte un lingou de schimbat; cum primarul este o autoritate, va cere doar documentele de cumpărare a aurului. Primarul va spune că nu le are dar că — așa cum zice soția lui — se poate vedea marcajul statului, ceea ce e adevărat. Se pot vedea și data și seria.

La data aceea, persoana care ne-a dat aurul va fi departe de aici. Casierul va cere un răgaz, căci, deși îl cunoaște pe primar și știe că e cinstit, are nevoie de o autorizație ca să elibereze o sumă de bani atît de mare. Va începe prin a întreba cum a apărut aurul. Primarul va spune că a fost dăruit de un străin — în definitiv, primarul nostru e inteligent și are un răspuns la toate.

Apoi, după ce casierul va vorbi cu șeful său, acesta — chiar dacă nu e deloc suspicios, e totuși un salariat care nu vrea nici el să-și asume riscuri inutile — va suna la conducerea băncii. Acolo, nimeni nu-l cunoaște pe primar și orice retragere masivă e considerată suspectă; îi cer să aștepte două zile, pînă cînd li se

confirmă proveniența lingourilor. Și ce pot descoperi? Că aurul a fost furat. Sau că a fost cumpărat de un grup urmărit pentru trafic de droguri.

Făcu o pauză. Frica pe care o simțise când încercase prima oară să-și ia lingoul era acuma frica tuturor. Istoria unui om e istoria întregii omeniri.

— Pentru că aurul are numere de serie. Și o dată. Aurul acesta este ușor de identificat.

Toți își îndreptară privirile către străin, care rămase impasibil.

— N-are rost să-l întrebăm pe el — zise Chantal Trebuie să credem că spune adevărul, or, cineva care cere să fie comisă o crimă nu merită nici un fel de încredere.

— Putem să-l ținem aici până când vom schimba aurul în bani — zise fierarul.

Străinul încuviință din cap, privind către patroana hotelului.

— Nu ne putem atinge de el. Are pesemne prieteni puternici. A telefonat în fața mea mai multor persoane, și-a rezervat bilete; dacă dispăre, se va ști că a fost sechestrat și vor veni la Viscos în căutarea lui.

Chantal puse jos lingoul de aur și plecă de pe linia de tir. Celelalte femei făcură la fel.

— Puteți trage, dacă vreți. Cum știu însă că totul este o cursă a străinului, nu vreau să particip la crima asta.

— Nu știi nimic! — zise moșierul.

— Dar dacă am dreptate, în scurt timp primarul o să fie în spatele gratiilor și la Viscos vor veni oameni ca să afle cine a furat comoara asta. Cineva o să trebuiască să dea explicații, și nu eu voi fi aceea.

Totuși promis să tac; voi spune doar că nu știu ce s-a întâmplat. În plus, primarul este un om pe care-l cunoaștem — nu ca străinul care va pleca din Viscos mâine. S-ar putea să-și asume el toată vina și să spună că a furat aurul de la cineva care a venit aici și a rămas în Viscos o săptămână. Va fi socotit de noi toți un erou, crima nu va fi descoperită niciodată și noi vom continua să ne trăim mai departe viețile — într-un fel sau altul —

fără aur.

— Așa o să fac! — zise primarul, conștient că totul era o născocire a nebunei ăleia.

Se și auzi între timp primul zgomot al unei puști frânte la loc.

— Aveți încredere în mine! — striga primarul, îmi asum eu riscul!

Răspunsul a fost însă alt zgomot, și încă unul, și zgomotele păreau a se molipsi unele de la altele, până ce aproape toate puștile au fost frânte; de când se putea pune bază pe făgăduielile unui politician? Doar cea a primarului și a preotului rămăseseră în poziție de tragere; una era îndreptată spre domnișoara Prym, cealaltă spre Berta. Dar tăietorul de lemne — cel care mai înainte își imaginase mulțimea plumbilor ce aveau să străpungă trupul bătrânei — văzu cum stăteau lucrurile, se duse la ei și le smulse puștile din mâini: primarul nu era nebun ca să comită o crimă doar din răzbunare, părintele nu se pricepea deloc la arme și putea rata ținta.

Domnișoara Prym avea dreptate: e foarte riscant să ai încredere în alții. Părea că, brusc, își dăduseră cu toții seama de asta, deoarece oamenii începeau să plece din luminiș, începând cu cei mai bătrâni și terminând cu cei mai tineri.

Într-o tăcere deplină, o porniră pe coastă în jos, încercând să se gândească la vreme, la oile care trebuiau tunse, la câmpul care trebuia să fie arat iarăși, la sezonul de vânatoare care stătea să înceapă. Nimic despre cele întâmplare, pentru că Viscos-ul e un sat pierdut în timp, unde toate zilele sunt la fel.

Fiecare își zicea în sinea lui că acel sfârșit de săptămână nu fusese decât un vis.

Ori un coșmar.

Numai trei persoane și două felinare mai rămăseseră în lumină — una dintre ele dormind legată de o piatră.

— Iată aurul satului dumitale — i se adresează lui Chantal străinul. Am rămas deci fără el și fără răspunsul căutat.

— Nu e al satului: e al meu. La fel ca și lingoul de lângă stânca în formă de Y. Și dumneata mă vei însoți ca să-l transform în bani; nu cred în nici o vorbă din ce spui.

— Știi bine că nu aveam să fac ceea ce ziceai. Cât despre disprețul dumitale față de mine: la drept vorbind, e disprețul față de dumneata însăși. Ar trebui să-mi fii recunoscătoare pentru cele întâmplate, deoarece, arătându-ți aurul, ți-am oferit mai mult decât o posibilitate de a te îmbogăți.

Eu te-am obligat să acționezi, să încetezi să te tot plângi de toate și să iei o atitudine.

— Foarte generos din partea dumitale — continuă Chantal, cu ironie în glas. De la bun început ți-aș fi putut spune câte ceva despre firea omenească; deși Viscos e o așezare în declin, a avut un trecut plin de glorie și înțelepciune. Aș fi putut să-ți dau răspunsul pe care-l cauți, dacă mi-aș fi amintit de asta.

Chantal se duse să o dezlege pe Berta; văzu că fusese rănită la cap, poate din cauza poziției în care-i pusese capul pe piatră; dar nu era ceva grav. Problema, acum, era să rămână acolo până dimineața, așteptând-o să se trezească.

— Poți să-mi dai acum răspunsul acela? — întrebă bărbatul.

— Cred că ți-am și povestit ceva despre întâlnirea dintre Sfântul Savin și Ahab.

— Sigur. Sfântul a venit, a stat puțin de vorbă cu el și până la urmă arabul s-a convertit pentru că s-a convins că sfântul era mai curajos decât el.

— Așa e. Afară de faptul că, înainte de a se culca, au mai stat un pic de vorbă, cu toate că Ahab începuse să-și ascute pumnalul chiar din clipa în care Sfântul Savin pășise în casa lui. Încredințat că lumea era doar un reflex al propriei sale ființe, se hotărî să-l

provoace și-l întrebă:

— Dacă acum ar intra aici cea mai frumoasă prostituată din cetate, ai reuși să gândești că nu e frumoasă și seducătoare?

— Nu. Dar aş izbuti să mă stăpânesc — răspuse sfântul.

— Și dacă ți-aș oferi mulți bani de aur ca să-ți părăsești muntele și să ni te alături, ai izbuti să privești aurul ăsta ca pe niște pietre?

— Nu, dar aş izbuti să mă stăpânesc.

— Și dacă ai fi căutat de doi frați, unul care te urăște, altul care vede în tine un sfânt, ai izbuti să-i socotești ca fiind deopotrivă?

— Chiar dacă aş suferi, aş izbuti să mă stăpânesc și i-aș trata pe amândoi la fel.

Chantal făcu o pauză.

— Se zice că dialogul acesta a fost important pentru ca Ahab să accepte să se convertească.

Străinul nu avea nevoie ca Chantal să-i explice povestea; Savin și Ahab aveau aceleași instincte în ei se luptau binele și răul, întocmai cum se luptau în toate sufletele de pe fața pământului. Când Ahab înțelesese că Savin era la fel cu el, înțelesese și că el însuși era la fel cu Savin.

Totul era o chestiune de stăpânire. Și de alegere.

Nimic altceva.

Chantal privi pentru ultima oară valea, munții, pădurile pe unde obișnuia să se plimbe în copilărie și simți în gură gustul apei cristaline, al legumelor proaspăt culese, al vinului de casă, făcut din cei mai buni struguri din regiune și păstrat cu cea mai mare grijă de către locuitori, pentru ca nici un turist să nu-l descopere — deoarece producția era prea mică spre a permite exportul, dar banii l-ar fi putut face pe producător să se răzgândească.

Se întorsese doar ca să-și ia rămas-bun de la Berta; era îmbrăcată în hainele ei obișnuite, așa încât nimeni să nu poată descoperi, în scurta ei oprire în sat, că devenise o femeie bogată: străinul avusese grijă de tot ce trebuia, semnase actele necesare transferului de proprietate asupra metalului prețios, astfel încât să poată fi vândut și banii depuși în contul recent deschis pe numele domnișoarei Pryn. Casierul de la bancă îi privise pe cei doi cu o discreție exagerată și nu pusese nici o întrebare în afara celor strict necesare pentru ca să poată fi efectuate tranzacțiile. Chantal era sigură însă că știa ce gândește: în fața lui era amanta tânără a unui bărbat mai în vârstă.

“Ce sentiment plăcut”, își reaminti ea. După aprecierea casierului de la bancă, se vede că ea era atât de bună la pat, încât valora toată suma aceea uriașă de bani.

Se întâlni cu câțiva consăteni; nimeni nu știa că avea să plece și o salutară ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum Viscos-ul n-ar fi avut niciodată parte de vizita diavolului. Le întoarse saluturile, prefăcându-se la rândul-i că ziua aceea era la fel cu toate celelalte din viața ei.

Nu știa cât de mult se schimbase datorită tuturor lucrurilor pe care le descoperise despre sine însăși; avea însă destul timp ca să afle. Berta ședea în fața casei — nu ca să mai supravegheze răul, ci pentru că nu știa să facă altceva în viață.

— Se va construi o fântână în cinstea mea zise ea. E prețul tăcerii mele. Deși știu bine că nu va dura mult și nici nu va potoli

setea multora, pentru că Viscos-ul e condamnat oricum ai lua-o: nu din pricina unui diavol care s-a ivit pe-aici, ci din pricina vremurilor în care trăim.

Chantal o întrebă cum era fântâna; Berta o gândise ca pe un soare din care apa curgea pe gura unui broscoi râios — ea era soarele, preotul era broscoiul râios.

— Eu le potolesc setea de lumină și așa am să rămân cât va sta în picioare fântâna.

Primarul se plânse de cheltuieli, dar Berta nici nu voise s-audă, iar acum nici n-aveau altă alegere; se hotărâse ca lucrările să înceapă săptămâna viitoare.

— Și tu, fata mea, ai să faci, în sfârșit, ceea ce ți-am sugerat. Un lucru pot să-ți spun cu toată certitudinea: viața poate fi scurtă sau lungă, după felul cum o trăim.

Chantal zâmbi, o sărută și aruncă o ultimă privire asupra înălțimilor din Viscos. Bătrâna avea dreptate: nu avea timp de pierdut, deși nădăjduia să aibă parte de o viață lungă.

22/01/2000 23h58